

ROHKEUS
LÄHEISYYS
SUJUVUUS

PUKKILAN KUNTA

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2019

PUKKILA

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	3
1. KUNTASTRATEGIA	4
1.1. KUNTASTRATEGIA, PÄIVITETTY 2018	4
2. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	13
2.1 KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET.....	13
2.2 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	14
2.3 KUNNAN HENKILÖSTÖ.....	16
2.4 OLENNAISET MUUTOKSET KUNNAN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	20
2.5 YMPÄRISTÖASIAT	20
2.6 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	20
2.7 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA.....	20
2.8 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	23
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	25
3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	25
3.2 TOIMINNAN RAHOITUS	27
4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	30
5. KOKONAISTULOT JA MENOT	33
6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	34
6.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTÄVISTÄ YHTEISÖISTÄ	34
6.2 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS.....	34
6.3 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	34
6.4 ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	34
6.5 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT.....	35
6.6 KUNNAN TALouden ARVIOINTIKRITEERIT.....	41
7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET ..	43
7.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	43
8. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	44
8.2 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	44
8.2.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN.....	44
8.2.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN.....	107
8.2.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN.....	109
8.2.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU.....	111
8.2.5 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN SITOVIEEN ERIEN TOTEUTUMISVERTAILUSTA (SISÄISET).....	112
9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	113
9.1 TULOSLASKELMA	113
9.2 RAHOITUSLASKELMA.....	114
9.3 TASE	115
9.4 KONSERNILASKELMAT	117
10. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	121
10.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	121
10.2 KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	122
10.3 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	123
10.4 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	124
10.5 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	126
10.6 VAKUUKSIA, VASTUUSITOUUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	130
10.7 HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	131
11. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVOISTA	132
12. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	133

Kunnanjohtajan katsaus

Itsenäinen Pukkila kokoaa voimat yhteen ja uudistuu kuntalaisten parhaaksi. Tähän lauseeseen kiteytyy Pukkilan kunnan tavoite, visio 2025. Viime vuosi oli toinen kuntastrategian voimassaolovuosi. Talousarvion 2019 sitovat tavoitteet liittyivät strategian läpivientiin ja täytäntöönpanoa tukevien suunnitelmien kuten kunnan strategian, viestintäsuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa. Strategiaa ja sitä tukevia suunnitelmia on pidettävä ajan tasalla ja kehitettävä. Yhteisesti sovittujen arvojen – rohkeus – sujuvuus – läheisyys – on näyttävä niin päätöksenteossa kuin päätösten toimeenpanossakin. Edelleenkin kaikkein tärkein asia on saada hyväksytyin strategian ja suunnitelmien mukaisia toimenpiteitä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Strategian keskeisiin painopisteisiin on kohdennettu myös henkilöstöresursseja.

Kuntakenttä on odottanut sote-uudistusta vuosien ajan. Kunnan talouden kehitys tulee pysymään epävakaina mahdollisen sote-uudistuksen voimaantumiseen saakka. Vaikka erikoissairaanhoidossa käytössä olevat tasausmekanismit osaltaan auttavatkin, niin satunnaistekijöiden vaikutus koko kunnan talouden näkökulmasta on merkittävä epävarmuustekijä. Sote-uudistus ei sinällään kohenna kunnan taloutta, mutta se tuo siihen nykyistä huomattavasti enemmän ennustettavuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon vuosittain kustannusten arviointi on ollut jo vuosikausia mahdotonta. Sosiaali- ja terveydenhuollon menot ovat noin puolet kunnan toimintamenoista, joten niiden merkitys on kunnan talouden tasapainon kannalta ratkaiseva.

Vuoden 2019 tulos jäi noin 1,095 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Talousarviossa alijäämän suuruudeksi arvioitiin vain noin 600 000 euroa. Syntynyt alijäämä on merkittävä. Se vastaa hieman yli kolmen tuloveroprosenttiyksikön vuosittaista tuottoa. Alijäämäisen tuloksen seurauksena kunnan taseessa olevat aiempien vuosien ylijäämät supistuvat 2,4 miljoonasta eurosta vajaaseen 1,3 miljoonaan euroon. Alijäämäisen tuloksen keskeisin tekijä on arvioitua suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon menot. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ylittivät varsinaisen talousarvion lähes 600 000 eurola. Verotulot jäivät puolestaan noin 400 000 euroa alle budjetoidun. Tämä oli kokonaan tuloveroa.

Myönteistä on, että kaikilla kunnan muilla – siis kunnan omaan järjestämistä vastuuseen kuuluvilla - tehtävälajeilla syntyi säästöjä varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Säästöt olivat yhteensä noin 400 000 euroa. Pääsääntöisesti joka vuonna tilinpäätös sisältää joko satunnaisia kertaluonteisia menoja esim. erilaisina alaskirjauksina sekä tuloja, joilla voi olla suurikin merkitys. Vuonna 2019 tällaisia tulokseen ja taseeseen vaikuttavia eriä ei ole.

Kunnan palvelut pystyttiin järjestämään kuntayhteistyönä tai tuottamaan omana toimintana edelleen kokonaisuutena arvioiden hyvällä tasolla.

Onni Nurmen Säätiö myönsi kunnalle viime vuonna vuosiavustuksena 260 000 euroa. Säätiön vuosiavustusten turvin Pukkilan kunta on voinut toteuttaa sellaista toimintaa ja palveluja ikääntyneille kuntalaisille, mitä ei julkisissa palveluissa ole yleisesti ottaen mahdollista toteuttaa. Onni Nurmen Säätiö myönsi joulukuussa 2019 lisäavustuksena 86 000 euroa Onninkotien terassien ja ulkoilupihan kunnostus- ja muutostöihin. Työt tehdään pääosin vuoden 2020 aikana.

Vuosi 2019 oli taloudellisesti raskas. Talouden haasteet tulevat jatkumaan myös tulevina vuosina. Jälleen kerran avoinna olevat valtakunnalliset suunnitelmat sote-uudistuksen osalta aiheuttavat hämmennystä ja epävarmuutta.

Tätä kirjoitettaessa Korona -virusepidemia on laajenemassa koko Suomeen. Kunta on siirtynyt häiriötilanteiden johtamisjärjestelmään. Pikavauhtia arvioidaan mitkä kuntien palveluista ovat niitä kaikkein keskeisimpiä, käytettävissä olevat henkilöstöresurssit joudutaan uudelleenarvioimaan ja paljon muuta.

Jo ensimmäisten päivien aikana on voinut kokea pienen ja ”ittellisen” kunnan vahvuudet häiriöolosuhteissa. Samalla on myös jo nyt voitu kokea se, miten haavoittuva Pukkilan kunnan palvelujärjestelmä on. Jos joku on varmaa, niin varsinainen epidemiavaihe on jonain päivänä ohi. Viimeistään silloin pitää katsoa vahvasti eteenpäin. Näen jo tänään tässä tilanteessa Pukkilan kunnan näkökulmasta myönteisiä asioita ja mahdollisuuksia. Tästäkin selvittää.

Etätyöpöydältä 24.3.2020

Juha Rehula, vs. kunnanjohtaja

1. KUNTASTRATEGIA

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon mm. kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Kuntastrategiaa tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. (Kuntalaki 410/2015, 37 §).

Valtuusto hyväksyi joulukuussa 2017 uuden kuntastrategian. Strategia-asiakirjaa päivitettiin vuoden 2018 aikana strategian läpivientityön ohessa. Varsinaiseen kuntastrategiaan ei tehty muutoksia. Valtuusto hyväksyi päivitetyn strategiakokonaisuuden joulukuussa 2018.

Strategiaan liittyvissä suunnitelmissa määritellään strategian toimeenpano, toteutumisen arviointi ja seuranta. Toimeenpanon varmistamiseksi asetettiin valtuustokaudelle strategiaohjausryhmä, joka vastaa strategian läpivienti-, viestintä-, hyvinvointi- ja elinvoimasuunnitelmien laadinnasta ja valmistumisesta. Nämä suunnitelmat hyväksytään niiden valmistuttua kunnanhallituksessa ja valtuustossa.

1.1. Kuntastrategia, päivitetty 2018

Tiivis kuvaus Pukkilan kuntastrategiasta

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kuntien talous kääntyi vuoden 2018 aikana valtaosin negatiiviseksi. 196 kuntaa Manner-Suomen 295 kunnasta teki 2018 negatiivisen tuloksen. 2017 vastaavassa tilanteessa oli vain 55 kuntaa. Loppuvuodesta 2019 miltei sata kuntaa joutuu ottamaan syömävelkaa kulujen peittämiseksi. Kuntaliiton arvion mukaan vuodesta 2019 tulee historian heikoin.

Syitä kuntatalouden heikkenemiseen on useita. Ns. verotuksen rytmihäiriöt johtuvat vuoden 2019 alussa verotukseen tehdyistä muutoksista. Verokorttiuudistus sekä tulorekisterin käyttöönotto ovat johtaneet siihen, että kunnille kuuluvia verotuloja on jäänyt saamatta. Niiden odotetaan tulevan kuntien tileille vuoden 2020 aikana. Valtionosuudet eivät ole kasvaneet sitä mukaa kun kunnille on siirretty uusia tehtäviä. Menopuolella kasvu on ollut suurinta sosiaali- ja terveystaloudessa. Mm. ikääntyminen, medikalisaatio, hoitomuotojen kehittyminen, päihteet, mielenterveyshaasteet ja perheiden kasvava tuen tarve ovat aiheuttaneet kulujen nousua.

Vuoden 2020 talousarvioiden lähtöasetelmat ovat vaikeat aiempien vuosien haasteiden vuoksi. Kuntatalous tasoittunee verokertymän osalta, mutta muuten talousnäkökulmat ovat huonot. Menot kasvavat kunnissa yleisten arvioiden mukaan 3-4 prosentin vuosivauhtia, vaikka menoja onkin jo sopeutettu useimmissa kunnissa. Lisäksi palkkamenot nousevat lomarahaleikkauksen päättymisen ja yleiskorotuksen vuoksi. Menoja onkin paikattu velkarahalla ja kuntien velkaantumistaso on sitä myötä noussut. Tällä hetkellä edullinen lainaraha on ollut monen kunnan pelastus, mutta suojaamaton sijoitussalkku voi yllättää korkojen noustessa. Väestön ikääntyminen ja sen vaikutukset palveluiden tarpeeseen, syntyvyyden dramaattinen lasku sekä kaupungistuminen ovat ilmiöitä, joihin voidaan kuntatasolla vaikuttaa melko vähän.

Sosiaali- ja terveysalan sekä maakunta-uudistuksen odotettiin monessa kunnassa alentavan merkittävästi menoja, mutta uudistus lykkääntyi ja sote-palveluiden menot jatkavat kasvuaan. Nykyhallituksen suunnitelmat parantaa peruspalveluiden saatavuutta sekä hoivamitoitusta ovat inhimillisesti katsottuna hyviä, mutta miten kunnissa palvelutason parannukset rahoitetaan nyt ja tulevaisuudessa? Kuka maksaa korkokulut jatkossa ja pysäyttää velkaantumisen? Ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu tulevinakin vuosina. Valtion taloudellista haavoittuvuutta lisää se, että julkinen velka on korkealla tasolla.

Pukkila ei tee tässä poikkeusta. Vuoden 2019 tilinpäätösennuste on huolestuttava ja tarjoaa epävarman ponnistusalustan vuoden 2020 talousarviotyöhön. Kunnan tase on kääntymässä negatiiviseksi vuoden 2020 aikana ja suunnitelmavuosille ei ole tiedossa selkeää suunnanmuutosta. Pukkilan yhteistyörakenteiden keikkuminen Uudenmaan ja Päijät-Hämeen välillä syö osaltaan pienen kunnan voimavaroja. Toisaalta se myös tarjoaa mahdollisuuksia tehdä valintoja.

Väestön ikääntyminen ja muuttoliike

Väestö ikääntyy pienen syntyvyyden ja eliniänodotteen kasvun myötä. Nuoret ja työikäiset muuttavat koulutuksen ja työn perässä suuriin kaupunkeihin, jonne syntyy muuttoliikenteen myötä yhä kasvava työntekijöiden tarve. Kaupungistumista voi hidastaa nouseva luontoarvojen vahvistuminen, ympäristötietouden lisääntyminen sekä ymmärrys siitä, että luonto tarjoaa ihmiselle kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Pelkkä tieto maaseudun terveysvaikutuksista ei kuitenkaan riitä. Nykyelämään tarvitaan työtä, infraa, palveluita ja yhteisöjä.

Pukkilassa kuolleisuus on ollut syntyvyyttä suurempaa yhä useammin viime vuosien aikana. Samaan aikaan kunnasta muuttaa pois esimerkiksi nuoria, jotka hakeutuvat asumaan opiskelupaikkakunnille. Lisäämällä potentiaalisten kuntalaisten ja kesäasukkaiden tietoisuutta Pukkilasta muun muassa linjakkaalla tiedottamisella ja brändäyksellä, voidaan positiiviseen muuttoliikenteeseen vaikuttaa. Pukkilan maaseutumainen miljöo on hyvä markkina-arvo pääkaupunkiseudun läheisyydessä. Läheisyys, sujuvuus ja yhteisöllisyys ovat aidosti totta Pukkilassa. Aktiivinen vuoropuhelu kuntalaisten kanssa sekä osallistaminen näkyvät strategian mukaisesti vuoden 2020 toimintasuunnitelmassa.

Pukkilan kunta on linjannut strategiassa ja Phhykyn kanssa solmittavassa palvelusopimuksessa asioita ja toimenpiteitä, joilla voidaan turvata pukkilalaisten hyvinvointia. Hyvinvoiva kuntalainen on kunnalle taloudellisesti tärkeä, mutta myös paras käyntikortti elinvoimaisesta kunnasta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kuuluu kunnassa kaikille työntekijöille, yhdistyksille, yrityksille, yhteisöille ja kuntalaisille.

Kunnan talousarvio- ja suunnitelma

Kuntalain (410/2015 110 §) mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Lain mukaan on otettava huomioon myös kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma tuleville vuosille. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ja että suunnitelman toteuttaminen on linjassa kuntastrategian kanssa.

Talousarvio ja –suunnitelma linjaa kunnan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain (110 §) mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon kirjataan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat määrärahat ja tuloarvio, sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

2020 vuoden talousarvio sekä vuosien 2021-2022 taloussuunnitelma laaditaan yhtenä kokonaisuutena ja yhdistetään samaan asiakirjaan. Kokonaisuudessa kunnanvaltuusto asettaa toimialueittain toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen käytettävissä olevat resurssit, määrärahat ja tulosarviot. Talousarvio sisältää kuntastrategiaa toteuttavan kokonaisuuden, jonka valtuusto hyväksyy talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Kuntastrategiassa itsenäinen Pukkila yhdessä kumppaniensa kanssa vastaa tuleviin haasteisiin määrittelemällä strategisiksi painopisteiksi elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämisen. Keskeisinä keinoina ovat oman toiminnan johtaminen ja kehittyminen, tasapainoinen talous sekä viestintä ja brändityö. Strategian mukaiset arvot, rohkeus, läheisyys ja sujuvuus, ovat toimintaperiaatteina jokaisessa päätöksessä ja toiminnassa.

VISIO - Itsenäinen Pukkila kokoaa voimat yhteen ja uudistuu kuntalaisten parhaaksi.

MISSIO - Kunnan tehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa.

ARVOT – Rohkeus – Läheisyys – Sujuvuus

ARVOT

Rohkeus

Rohkea Pukkila merkitsee meille ennen kaikkea halua uudistua kuntana. Onnistuaksemme meidän tulee olla rohkeasti kekseliäitä ja innovatiivisia. Kunnioitamme perinteitä ja toivotamme yhtä aikaa uudet asiat tervetulleiksi. Viestintämme on vireää ja rohkeaa. Pukkilan kunnan henkilöstönä ja kuntalaisina teemme rohkeasti ehdotuksia oman toimintamme kehittämiseksi. Rohkeus on myös vapautta, jossa jokainen meistä saa elää rauhassa oman näköistään elämää.

Läheisyys

Läheinen Pukkila merkitsee meille yhteisöllisyyttä, yhteistyötä, lähimmäisenrakkautta ja välittämistä. Pukkilassa arvostamme jokaista ja jokainen saa olla juuri sellainen kun on. Läheisyys näkyy jokaisessa kohtaamisessamme.

Sujuvuus

Sujuva Pukkila on tärkeä meille henkilöstönä, kuntalaisina, yritysinä ja kumppaneina. Arjen sujuvuutta voimme parantaa prosesseja, toimintaa ja palveluja selkeyttämällä niin kuntalaiselle kuin yrittäjällekin. Sujuvuus on meille ketteryyttä, helppoutta ja ratkaisukykyä. Pukkila on turvallinen ympäristö meille kaikille - niin yrityksille kuin asukkaille vauvasta vaariin.

Rohkeus – Läheisyys – Sujuvuus: yhteisöllisyyttä ja osallistumista

Aktiivinen vuoropuhelu kuntalaisten kanssa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta toimintaan.

Osallistava henkilöstöjohtaminen vahvistaa arvostavaa, vastuuttavaa, innostavaa ja luottavaa kulttuuria työn ja palvelujen kehittämiseksi.

Kumppanuuksia rakennetaan ja kehitetään palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien järjestämiseksi sekä yritystoiminnan käynnistämiseksi, laajentamiseksi ja monipuolistamiseksi.

Osallistumismahdollisuuksia uudistetaan ja kehitetään siirtymällä rohkeammin digitaalisuuteen ja uudistamalla viestintää monikanavaisemmaksi.

STRATEGISET PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA KEINOT

Strategiset painopisteet perustuvat kunnan tehtäviin, jotka liittyvät hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseen. Kumpaankin painopisteeseen tehdään valtuustokaudelle tavoitteet, joita viedään käytäntöön.

PAINOPISTE: HYVINVOINTI

Pukkilassa asuu hyvinvoivia ihmisiä. Kunta kumppaneineen huolehtii asukkaidensa hyvinvoinnista, lapsista ja nuorista vanhuksiin – koko elinkaaren ajalla. Kunnan palvelut järjestetään joustavasti niitä tarvitseville. Hyvinvoinnin edistäminen toteutuu riittävästi resursoitujen, oikein kohdennettujen ja priorisoitujen palvelujen avulla.

Tavoitteet

- *Hyvinvoiva ja liikkuva pukkilalainen.*
- *Valovoimainen KulttuuriPukkila.*
- *Terveyttä ja hyvinvointia edistävä turvallinen asuin- ja elinympäristö.*
- *Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta kunnan voimavarana.*

Hyvinvointisuunnitelmassa tarkennetaan strategiset tavoitteet, määritellään toimenpiteet ja mittarit, arviointi ja seuranta.

PAINOPISTE: ELINVOIMA

Pukkila vahvistaa näkyvyyttä ja tunnettuutta viestimällä ja markkinoimalla eri kanavissa. Pukkila uudistuu, synnyttää uutta työtä, lisää työpaikkoja ja saa asukkaiksi ihmisiä, jotka tuovat työnsä mukanaan Pukkilaan. Kunta tukee yrittämisen ja asumisen sujuvuutta mahdollistamalla tilat ja tontit sekä infran ja yhteyksien toimivuuden sekä yrittäjille että asukkaille. Siellä, missä on työtä ja yrittäjyyttä, on vetovoimaa, verotuloja ja laadukkaita palveluita.

Tavoitteet

- *Näkyvä ja tunnettu Pukkila.*
- *Hyvä paikka yrittää ja toimia.*
- *Tilat ja tontit käytössä.*
- *Infra ja yhteydet toimivat.*

Elinvoimasuunnitelmassa tarkennetaan strategiset tavoitteet, määritellään toimenpiteet ja mittarit, arviointi ja seuranta.

KEINOT: Oman toiminnan johtaminen ja kehittäminen

Pukkilan uudistumisen kannalta johtamisen kehittäminen on tärkeää. Johtamista kehitetään strategisen muutoksen ja arvojen läpiviemiseksi. Innostavaa tekemisen kulttuuria vahvistetaan. Hallinto- ja johtamismallia uudistetaan ja kehitetään yhteisöllisyyden tukemiseksi, luottamushenkilöstön poliittisen valmistelun vahvistamiseksi ja kuntalaisten osallisuuden lisäämiseksi asioiden valmistelussa. **Hallintosäännössä** määritellään johtamisen tavat ja vastuut.

KEINOT: Tasapainoinen talous

Talouden tasapaino on tärkeä kunnan toiminnan lähtökohta kehitettäessä kunnan toimintoja ja palveluja. Tavoitteena on verotuksen hallittu keventäminen valtuustokauden aikana. Kasvua ja elinvoimaa ei saada säätämällä. Kasvuun pitää investoida. Olemassa olevat yritystilat sekä yritys- ja omakotitontit pyritään saamaan kaupaksi ja käyttöön. **Talousarviossa ja -suunnitelmassa** määritellään talouden tavoitteet ja toimenpiteet, arviointi ja seuranta.

KEINOT: Viestintä ja brändityö

Tavoitteena on Pukkilan näkyvyys ja tunnettuus. Imagorakentaminen, myynti ja aktiivinen viestintä on tärkeää. Viestinnällä on tärkeä rooli vetovoimaisen Pukkilan rakentamisessa. Tavoitteena on saada paljon viestinviejä; jokainen luottamushenkilö, työntekijä ja kuntalainen markkinoi Pukkilaa ja vie viestiä eri kanavia pitkin maailmalle. **Viestintäsuunnitelmassa** määritellään viestinnän ja markkinoinnin tavoitteet ja toimenpiteet, arviointi ja seuranta.

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN JA TUOTTAMINEN

Kunnan järjestämät ja tuottamat palvelut, palvelutavoitteet

Kunta järjestää laissa säädetyt palvelut omana toimintana sekä yhdessä muiden kuntien, kuntayhtymien ja kumppaneiden kanssa. Pukkilan kunnassa palveluita tuottavat ja järjestävät Hallintopalvelut, Elinvoimapalvelut, Ruoka- ja siivouspalvelut, Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, Sosiaali- ja terveystyöpalvelut, Varhaiskasvatuspalvelut, Opetuspalvelut ja Yhdyskuntatekniset palvelut.

Kunnan palvelut tuotetaan lakien edellyttämällä tavalla. Taloudellisen tilanteen kohentuessa voidaan palvelujen laatutasoa nostaa kokonaistaloudellisuus huomioiden.

Palvelujen kehittämisenäkökulmia selvitetään, linjataan ja toimeenpannaan valtuustokauden aikana strategian ja talousarviosuunnitelmien mukaisesti.

Hallintopalvelut

Talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut -tiimi tuottaa kuntaorganisaatiolle mm. taloussuunnittelua, kokoaa tilinpäätöksen, sekä hoitaa asiahallintaa (mm. esityslistat, pöytäkirjat ja arkisto). Tiimi tukee koko kunnan henkilöstöä talous- ja henkilöstöasioissa. Palvelupiste tarjoaa kunnan palveluihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta keskitetysti yhden luukun periaatteella. Palvelupiste toimii kontaktipintana kunnan, kuntalaisten ja eri toimijoiden välillä. Kunta lisäksi ostaa sopimukseen perustuen talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT -palveluja.

Kehittämisenäkökulmia:

- palvelupisteen digitalisaation lisääminen
- sujuvan tiedonkulun varmistaminen, tiedonkulun lisääminen
- asiakaspalvelun vuosikello
- sujuvien prosessien luominen

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelujen tavoitteena on kehittää kunnan elinvoimaa kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnan yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja tehtävät toimenpiteet määritellään elivoimasuunnitelmassa. Kunnan elinvoimaisuutta pyritään lisäämään mm. kehittämistoiminnalla ja markkinoinnilla (brändityö, asuin- ja yritystontit, toimitilat). Kunta tukee uutta yritystoimintaa ostamalla yritysneuvontapalveluja yrittäjiksi ryhtyville. Työllisyyspalveluilla kunta pyrkii edistämään kuntalaisten työllistymistä.

Työllisyyspalveluissa arvioidaan asiakkaan palvelujen tarve sekä luodaan yhdessä suunnitelma asiakkaan asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Palvelun piiriin pääsee, jos on esteitä työllistyä ja tarve selvittää, miten päästä eteenpäin. Työllisyyspalvelut tarjoavat pukkilalaisille palveluohjausta ja valmennusta sekä lakisääteisen TYP-palvelun. Tarjotaan myös tukea pukkilalaisille yrittäjille työllistämiseen.

Kehittämisenäkökulmia:

- Tulevat muutokset toimintaympäristössä (kasvupalvelut tulevassa maakuntauudistuksessa). Kunta panostaa työllisyyspalveluissa pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn, nuoriin sekä kehittää/luo välityömarkkinoita alueella.
- Kunnan omien elinvoima- ja kehittämispalvelujen/toimenpiteiden vahvistaminen. Yritystalo/-hautomo tai yhteisö- ja yritystalo yritystoiminnan tukijana, yksinyrittäjien etätyöpaikkana ja uusien ideoiden yhteisöllisenä hautomona.
- Kumppanuusien kehittäminen. Yritykset ja yhteisöt elinvoiman edistäjinä ja yhdessä tekemisen kulttuurin vahvistajina. Vapaaehtois- ja järjestötoiminnan edellytysten parantaminen yhteistyön vahvistamisella ja avustusmäärärahojen turvaamisella mutta huomioiden, että työllisyyspalvelujen toimialueella olevien hankkeiden rahoittamisen on oltava tulostavoitteista ja hankkeista tulee jäädä konkreettista hyötyä kunnalle.
- Lasten ja nuorten yrittäjyyskasvatuksen ja nuorten yrittäjyyden edistäminen.
- Nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Nuorten työllistyminen ja palveluohjaus etsivässä nuorisotyössä yhdessä kumppaneiden kanssa. Etsivän nuorisotyön ja työllisyyspalvelujen asiakkaiden välillä tehtävä asiakasjako selkeyttää etsivän nuorisotyön rahoituksen osuutta.
- Elinvoiman edistäminen kulttuuripalveluilla. Kulttuuri on vahvuus, sitä pitää ylläpitää. Kulttuurikumppanuudet kunnan PR-työssä. Palkkatukipaikkojen käyttäminen hyödyksi.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruoka- ja siivouspalvelujen toimipaikat ovat keskuskeittiö, päiväkotikiukaan, Hyvinvointikeskus Onni, Kirkonkylän koulu, Torpin koulu (lv. 2018-2019 loppuun saakka), kunnantalo, kirjasto ja paloasema. Ruokapalveluissa työskentelee 5 henkilöä ja siivouspalveluissa 5 henkilöä, molempien yksiköiden esimies on palvelupäällikkö. Suoritteita tuotetaan vuodessa n. 100 000, aterioita tarjotaan päivittäin n. 300 henkilölle. Ruokapalvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti huomioiden eri ikäryhmät ja erityisruokavaliot.

Siivouspalveluissa pyritään ekologisuuteen ja huomioimaan asiakkaan toiveet. Siivoustyö tehdään siivousmitoituksen mukaan. Siivousmitoituksen mukainen pinta-ala on n. 8 000 m². Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän Hyvinvointikeskus Onnista vuokraamien tilojen siivous tehdään myyntisopimuksella siivoussopimuksen sekä yhtymän oman mitoituksen mukaisesti.

Ruoka- ja siivouspalvelut toimivat vuoden jokaisena päivänä.

Kehittymisnäkökulmia:

- Hyvinvointikeskus Onnin kahvion toiminnan kehittäminen mm. myyntitiskin parantaminen niin, että tuotteita saadaan enemmän ja paremmin esille koska nykyinen tila ei riitä (toteutettu 2018) sekä aukioloaikojen tarkasteleminen (aukioloaikojen uudistamiskokeilu käynnissä 2019 -2020) ja erilaiset tapahtumat.
- resurssien lisääminen Hyvinvointikeskus Onnin aukioloaikojen laajentamiseksi
- tehdään teemakuukausia/-päiviä yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Kunta järjestää liikunta-, nuorisotiloja, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä taiteen perusopetuspalvelut omana toimintana ja yhdessä kumppaniensa kanssa. Kuntalaisten vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin panostetaan yhdessä yhdistysten, seurakunnan, naapurikuntien ja alueella toimivien organisaatioiden kanssa. Liikunta-, nuorisotiloja ja kulttuuripalveluista myönnetään avustuksia paikallisille toimijoille.

Kunnassa on sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja, Hyvinvointikeskus Onni sekä kirjasto. Lisäksi kulttuuripalveluja tarjotaan kesäaikana galleria Koivulinnassa sekä Pukkilan kotiseutumuseossa. Palveluja järjestetään myös yhteistyökumppaneiden tiloissa, esim. nuorisotilatoiminta yhdistyksen seuratalossa ja konsertteja kirkossa. Tiloissa pyritään huomioimaan esteettömyys. Sisä- ja ulkoliikuntapaikoista pidetään huolta paitsi käytettävyyden ja turvallisuuden myös houkuttelevan kuntakuvan luomiseksi.

Hyvinvointikeskus Onniin on keskitetty sosiaali- ja terveystieteiden lisäksi merkittävästi kunnallisia vapaa-ajan palveluja ryhmätoiminta-, liikunta- ja allastiloissa, Onnissa järjestetään myös konsertteja, teatteriesityksiä ja näyttelyjä. Lisäksi Onnin välittömässä läheisyydessä on Onninpuisto ulkokuntoilulaitteineen.

KulttuuriPukkila toimii kunnan tehtävien ytimessä kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman edistämiseksi kulttuurin ja taiteen keinoin. KulttuuriPukkila kokoaa yhteen vapaa-ajan palvelujen ja kumppaneiden toiminnan kokonaisuuden ja se brändää Pukkilan omaleimaisuutta ja aktiivisuutta. KulttuuriPukkilan toimijoina ovat kunta ja sen kumppanit.

Maahanmuuttopalvelut tuotetaan yhdessä kumppanien kanssa.

Kehittymisnäkökulmia:

- Nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Perusnuorisotyön ja koulu-yhteistyön vahvistaminen ja kehittäminen. Nuorten harrastusmahdollisuuksien lisääminen nuoria osallistavalla tavalla.
- Hyvinvoinnin edistäminen liikuntapalveluissa. Eri-ikäisten liikuntapalvelut. Liikuntatilojen ja ulkoliikunta-alueiden ylläpito. Kumppanuuksien vahvistaminen; kansalaisopisto, järjestöt, yksityiset, liikuntapalvelut yhdessä.
- Hyvinvoinnin edistäminen kulttuuripalveluissa. Kulttuuripalveluja kaikille. Kulttuuripalvelujen saavutettavuus. Kulttuurikumppanuudet mahdollistajana.
- Yhdistykset ja järjestöt keskeisinä hyvinvoinnin edistäjinä ja kumppaneina. Vanhemmuuden tukemisen uudet varhaisen tuen mallit nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi; kunta, sote-palvelut ja yhdistykset yhdessä. Toimintaedellytysten tukeminen yhteistyön vahvistamisella ja avustusrahojen riittävyyden turvaamisella.
- Kuntayhteistyö.

Sosiaali- ja terveystalvelut

Pukkilan sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu on Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymällä. Lähipalvelut tarjotaan kuntalaisille pääasiallisesti Hyvinvointikeskus Onnin tiloissa.

Kehittymisnäkökulmia:

- Lähipalvelujen turvaaminen kumppanuuksien ja/tai ulkoistuksien kautta. Tavoitteena sote-palvelujen säilyminen vähintään nykytasolla Pukkilassa. Kartoitetaan palvelujen mahdollinen siirtyminen yksityiselle palveluntuottajalle: positiiviset vaikutukset kunnan taloudelle työpaikkojen ja yritystoiminnan kasvun kautta.
- Vaihtoehtoiset asumisratkaisut ikääntyvän väestön tarpeisiin. Valtuustokauden aikana arvioidaan hyvinvointikeskus Onnin laajennusmahdollisuudet.

Varhaiskasvatustalvelut

Varhaiskasvatuksen toiminta on monipuolista ja laadukasta. Toimintaa suunniteltaessa huomioidaan lasten yksilöllisyys, mielipiteet ja osallisuus. Tarjoamme huoltajille säännöllisesti mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Lapsilähtöisyys toiminnassamme mahdollistaa lasten omien tietojen, taitojen ja kiinnostuksen kohteiden sekä vahvuuksien löytämisen. Elämyksellinen, lämminhenkinen ja turvallinen kasvatusympäristömme avaa mahdollisuuksia leikin ja kokeilun kautta uuden oppimiseen.

Arjen sujuvuutta helpottaa inhimillinen, avarakatseinen, erilaisia perheitä arvostava ja luotettava henkilöstö. Jokaisen lapsen hoidontarve huomioidaan yksilöllisesti. Huoltajien päivittäinen kohtaaminen mahdollistaa sujuvan ja avoimen yhteistyön perheiden kanssa.

Varhaiskasvatustalvelut toteutetaan päiväkotii Vekarassa. Sen lisäksi tarjotaan perhepäivähoitoa. Esikoululaisen aamu- ja iltapäivähoito järjestetään esikoulun tiloissa Kirkonkylän koululla. Esiopetuksesta vastaa opetustalvelut. Vuorohoitoa järjestetään päiväkotii Vekarassa huoltajien työ- tai opiskelutilanteen mukaan.

Kehittymisnäkökulmia:

- vaihtoehtoiset muodot laadukkaiden varhaiskasvatustalvelujen turvaamiseksi
- havainnointi- ja arviointikäytänteiden kehittäminen
- yhteistyön selkiyttäminen eri tahojen kanssa
- lapsen osallisuuden vahvistaminen
- henkilöstön kouluttaminen varhaiskasvatuslain ja -suunnitelman asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi
- tilojen ja oppimisympäristöjen kehittäminen/laajennus
- koulun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön lisääminen
- henkilöstörakenne vastaamaan varhaiskasvatuslain asettamia määreitä.

Opetustalvelut

Oppilaita tuetaan heidän kasvussaan itsestään, muista ihmisistä, ympäröivästä yhteiskunnasta ja luonnosta välittäviksi vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. Koulun pyrkimyksenä on oppilaan itsetunnon ja monipuolisen ilmaisu- taidon kehittäminen.

Kirkonkylän koulussa järjestetään perusopetusta vuosiluokilla 1-6. Opetusta annetaan myös pienryhmässä. Torpin koulussa järjestetään kolmen luokka-asteen yhdysluokkaopetusta kahdessa luokassa.

Kirkonkylän koulussa annetaan myös esiopetusta ja tarvittaessa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Esiopetuksen tiloissa järjestetään perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä varhaiskasvatuksen aamu- ja iltapäivähoitoa.

Kunnalla on Askolan kunnan kanssa sopimus yläkoulu yhteistyöstä. Oppilaat voivat hakeutua yläkouluun myös muualle, mutta siihen on saatava koulun sijaintikunnan lupa.

Kehittymisnäkökulmia:

- oppimisen tuen käytänteet
- oppilaiden osallistaminen
- toimivat koulukuljetukset ja kohtuulliset koulumatkat
- kerhotoimintaa koulupäivän yhteyteen
- koulun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön lisääminen
- liikunnan lisääminen koulupäiviin
- koulun ja kodin yhteistyön syventäminen.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntatekniset palvelut tuotetaan kuntayhteistyönä Myrskylän kunnan toimiessa vastuukuntana. Teknisen toimen tehtävänä on ylläpitää ja kehittää turvallista ja toimivaa elinympäristöä tuottamalla kuntalaisille laadukkaita palveluja.

Kehittymisnäkökulmia:

- Asiakaslähtöinen palvelu, yhteistyö ja uudet toimintamallit.
- Osaava palveluhenkilöstö ja -verkosto.
- Katujen ja yleisten alueiden ylläpidon varmistaminen.
- Energiankulutusta vähentävät ja ympäristöystävälliset ratkaisut.

Henkilöstöpolitiikka

Kuntastrategiassa huomioidaan kuntalain mukaan henkilöstöpolitiikka. Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö on määritelty kunnan voimavaraksi kuntastrategiassa. Työntekijät tuottavat kunnan palvelut ja huolehtivat siten myös kuntalaisten hyvinvoinnista. Pukkilan kunta on hyvä ja vastuullinen työnantaja, joka pitää huolen työntekijöistään järjestämällä lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi sairaudenhoidon ja tyhy-toimintaa. Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa säästöjä kunnalle.

Pukkilan kunnan henkilöstöpolitiikkaa on määritelty *Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa*, johon on kirjattu tavoitteita ja niihin liittyviä toimenpiteitä huomioiden mm. henkilöstörakenne, koulutuksen ja urakehityksen mahdollisuudet työssä sekä työolosuhteet johtamisen, esimiestyön, työyhteisön ja viestinnän näkökulmista että työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen.

Henkilöstöä koskevia asioita käsitellään työnantajan ja henkilöstön edustajista koostuvassa *yhteistyötoimikunnassa*, joka huolehtii lakisääteisesti työpaikan yhteistoiminnasta ja työsuojeluyhteistoiminnasta.

Omistajapolitiikka

Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon omistajapolitiikka. Valtuusto hyväksyy kuntastrategiassa kunnan omistajapoliittiset linjaukset, jotka määrittelevät, millaista omaisuutta kunta hankkii ja missä tehtävissä kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikka määrittelee myös omistuksen tarkoituksen ja tavoitteet.

Pukkilan kunta on viime vuosina tehnyt ratkaisuja, joilla on vähennetty kunnan omistuksia ja tehtäviä. Tällaisia päätöksiä ovat olleet mm. metsäpalstojen ja peltojen sekä kunnan toiminnalle tarpeettomien kiinteistöjen ja rakennusten myynnit. Ainoan tytäryhtiön purkamisella puolestaan yksinkertaistettiin konsernirakennetta. Vesi- ja lämpölaitostoiminnoista luovuttiin omana toimintana tavoitteena turvata kuntalaisille tärkeiden palvelujen toimivuus ja laatu aiempaa paremmin pitkälle tulevaisuuteen. Edellä mainittujen omistajapoliittisten ratkaisujen taustalla on ollut vahvasti myös kuntatalous. Tavoitteena on ollut turvata kunnan taloudelliset mahdollisuudet suoritua lakisääteisistä palveluvelvoitteista itsenäisenä kuntana.

Omistajapoliittisia linjauksia tarvittaessa arvioidaan ja tarkistetaan tulevien kuntastrategian päivitysten yhteydessä.

2. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

2.1 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuustokaudella 2017 - 2021 luottamushenkilöorganisaatio koostuu valtuustosta (17), kunnanhallituksesta (9) ja lakisääteisistä toimielimistä (tarkastuslautakunta, valtuuston vaalilautakunta, keskusvaalilautakunta).

Poliittinen jakauma (17 paikkaa) valtuustokaudella 2017 - 2021 on seuraava: Keskusta 9, Kokoomus 5, SDP 1, Perussuomalaiset 1 ja Vihreät 1. Kunnanhallituksessa paikkajakauma oli puolestaan seuraava: Keskusta 5, Kokoomus 2, Perussuomalaiset 1 ja Vihreät 1.

Valtuuston puheenjohtajat on valittu kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuston puheenjohtajana toimi Eino Saarikko (KESK) I varapuheenjohtajana Jyrki Loijas (KOK) ja II varapuheenjohtajana Timo Hildén (SDP). Hallituksen puheenjohtajat on valittu neljäksi vuodeksi. Hallituksen puheenjohtajana toimi Markus Kalliokivi (KESK) ja varapuheenjohtajana Juha Ahola (KOK).

Valtuuston kokoonpano vuonna 2019:

Ahola, Juha (KOK)	Mauno, Juha (KESK), 30.6.2019 asti
Clewer, Leena (KESK)	Raita, Soilikki (KESK), 1.7.2019 alkaen
Clewer, Ida (KESK)	Pirhonen, Matti (KESK)
Eskola, Päivi (KOK)	Saarikko, Eino (KESK)
Hildén, Timo (SDP)	Sajomaa, Lennu (PS)
Järvenpää, Minna (VIHR)	Simolinna, Jussi (KOK)
Kalliokivi, Markus (KESK)	Tikkala, Terhi (KESK)
Leino, Anja (KESK)	Vappula, Eino (KESK)
Loijas, Jyrki (KOK)	Vatanen, Ari (KOK)

Kunnanhallituksen kokoonpano vuonna 2019:

Ahola, Juha (KOK)	Pirhonen, Matti (KESK)
Clewer, Leena (KESK)	Sajomaa, Lennu (PS)
Järvenpää, Minna (VIHR)	Tikkala, Terhi (KESK)
Kalliokivi, Markus (KESK)	Vatanen, Ari (KOK)
Leino, Anja (KESK)	

Lautakuntien ja jaostojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat:

	Puheenjohtaja	Varapuheenjohtaja
Keskusvaalilautakunta	Tervo, Risto	Mäenrinta, Heikki
Tarkastuslautakunta	Vappula, Eino	Simolinna, Jussi
Valtuuston vaalilautakunta	Vappula, Eino	Eskola, Päivi

Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtävälueen johtavat viranhaltijat. Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia. Toimielimet on määritelty kuntalain 30 §:ssä, jonka mukaan (valtuuston lisäksi) kunnan toimielimiä ovat kunnanhallitus, lautakunnat, valiokunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat. Niiden jäsenet ja varajäsenet ovat tilivelvollisia.

Tilivuonna 2019 ovat tilivelvollisia viranhaltijoita kunnanjohtaja, hyvinvointipäällikkö, elinvoimapäällikkö, rehtori ja varhaiskasvatusjohtaja.

2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kotimainen kysyntä ylläpitää talouskasvua tulevina vuosina, sillä ulkomaankaupan näkymät ovat heikot. Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys BKT:n kasvulle korostuu varsinkin v. 2020.

Julkisen talouden alijäämä kasvaa v. 2020, kun hallitusohjelman mukaiset menolisäykset astuvat voimaan. Ilman työllisyyttä sekä talouden ja julkisen hallinnon tuottavuutta kohentavia toimia julkinen talous pysyy myös tulevina vuosina alijäämäisenä. Väestön ikääntymisestä johtuva eläke-, terveys- ja hoivamenojen kasvu heikentävät julkista taloutta. Julkinen velka suhteessa BKT:hen kääntyy vähitellen uudelleen kasvuun.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 1,6 %. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat ja tuotannollisten investointien kasvu hidastuu. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden sekä ansiotason noustessa. Viennin kasvu kiihtyy palveluviennin ja laivatoimitusten seurauksena.

Vuonna 2020 BKT kasvaa 1 %. Palveluviennin kasvu jatkuu nopeana ja pitää viennin kasvun vientikykyä nopeampana. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu tasaisena. Kotitalouksien tulojen kasvua pitää yllä ansiotason nousu. Julkisen kulutuksen kasvun kiihtyminen nostaa kotimaisen kysynnän osuutta. Yksityisten investointien ennustetaan vähenevän ensi vuonna asuinrakennusinvestointien supistuessa.

Työllisten määrä nousee 0,5 % v. 2020. Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu heikentävät työllisyyden kasvua. Nimellisansioiden arvioidaan nousevan 3 %.

Bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 1,1 % v. 2021 ja 1,2 % v. 2022. Hitaahko talouskasvu ja kiihtyvä nimellispalkkojen nousu pysäyttävät työvoiman kysynnän kasvun vuosina 2020 - 2021.

Pukkilan lähialueen kuntien tuloveroprosentit vuonna 2019 olivat seuraavat: Askola 21,50, Myrskylä 21,50, Mäntsälä 20,50 ja Orimattila 20,75.

Väestö

Pukkilan kunnan asukasluku vuoden vaihteessa 2019/2020 oli 1 862 asukasta, joista miehiä oli 958 ja naisia 904. Asukasluvun vähennys vuoden vaihteesta 2018/2019 oli 38 henkilöä eli 2,00 %.

Kunnan ikärakenne vuosina 2017 - 2019 (31.12.).

Ikä	2017 määrä	%-osuus	2018 määrä	%-osuus	2019 määrä	%-osuus
0-4	107	5,5	94	4,9	78	4,2
5-9	108	5,6	99	5,2	111	6,0
10-14	121	6,2	118	6,3	117	6,3
15-64	1 164	60,0	1 156	60,8	1 124	60,4
65-74	250	12,9	243	12,8	241	12,9
75-	191	9,8	190	10,0	191	10,2
Yhteensä	1 941	100,0	1 900	100,0	1 862	100,0

Asukasluvun kehitys naapurikunnissa vuosina 2016 - 2019 (31.12.)

Kunta	2016	2017	2018	2019	muutos 18/19	
					lkm	%
Askola	5 044	4 995	4 962	4 940	-22	-0,44
Myrskylä	1 986	1 968	1 925	1 878	-47	-2,44
Mäntsälä	20 848	20 800	20 681	20 723	+42	+0,20
Orimattila	16 270	16 225	16 103	16 011	-92	-0,57
Pukkila	1 985	1 941	1 900	1 862	-38	-2,00

Työllisyys

Pukkilan työvoima ja työttömyysprosentti vuosina 2014 - 2019 (31.12.)

Vuosi	Työvoima	Työttömyysprosentti
2014	986	10,0
2015	981	9,1
2016	860	10,6
2017	943	10,0
2018	935	8,8
2019	919	8,8

Vuoden lopussa Pukkilan kunnassa oli työttömiä työnhakijoita 81, joista naisia 36 ja miehiä 45, alle 25-vuotiaita 10 ja yli 50-vuotiaita 32. Yli vuoden työttömänä olleita oli 28 ja vajaakuntoisia 6.

Työttömyysprosentti naapurikunnissa vuosina 2018 ja 2019 sekä muutos (31.12.)

Kunta	2018	2019	Muutos
Askola	7,1	6,6	-0,5
Myrskylä	11,2	11,1	-0,1
Mäntsälä	5,6	6,3	+0,7
Orimattila	10,2	8,8	-1,4
Pukkila	8,8	8,8	-

2.3 Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstön määrä 31.12.2019

Tehtäväalue	Vakituiset	Sijaiset	Määrä-	Työllis-	Yhteensä
	kaikki (oa)	kaikki (oa)	aikaiset	tetyt	
Hallintopalvelut	5				5
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut	6 (2)	1	1 (1)		8 (3)
Elinvoimapaalvelut	1			1 (1)	2 (1)
Ruoka- ja siivouspalvelut	11		2 (1)	1 (1)	14 (2)
Varhaiskasvatuspalvelut	11	6	4		21
Opetuspalvelut	17 (7)	4 (1)	4 (3)		25 (11)
Yhdyskuntatekniset palvelut					
Yhteensä	51 (9)	11 (1)	11 (5)	2 (2)	75 (17)

Henkilöstömuutokset tehtäväalueilla vuonna 2019

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Hyvinvointipäällikkö aloitti 2.1.2019 ja osa-aikainen nuoriso-ohjaaja 2.9.2019.

Elinvoimapaalvelut

Elinvoimapäällikkö aloitti 8.1.2019.

Henkilöstön palkitseminen ja työhyvinvoinnin tukeminen

Pitkään palvelleiden palkitsemisjärjestelmä on ollut käytössä nykyisessä muodossaan vuodesta 2004. Henkilöstö saa viisi vapaapäivää 15 palvelusvuodesta alkaen viiden vuoden välein. Vapaapäivät voi pitää palvelusajan täyttymisen jälkeisenä kalenterivuonna.

Pitkään palvelleiden palkitseminen						
	15 v	20 v	25 v	30 v	35 v	Yht
31.12.2014	2		1			3
31.12.2015	5	1	2	2		10
31.12.2016	3	2	1		1	7
31.12.2017	2	1		2		5
31.12.2018		1	1		1	3
31.12.2019		3		1		4

Vuoden 2019 alusta otettiin henkilökunnan käyttöön ePassipalvelun Flex-malli (liikunta, kulttuuri ja hyvinvointi). Etuuden kokonaissumma on 250 €/v, jonka työntekijä saa käyttöönsä tietyin ehdoin. Palvelua käytettiin 9 793 eurolla.

Tietoja henkilöstöstä

Palvelussuhteiden määrän kehitys					
Ajankohta	Vakituiset	Sijaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä
31.12.2014	57	5	8	1	71
31.12.2015	55	9	6		70
31.12.2016	54	8	4		66
31.12.2017	49	7	8		64
31.12.2018	50	7	13	1	71
31.12.2019	51	11	11	2	75

Vuoden 2019 lopussa palvelussuhteessa olevia määräaikaisia ja sijaistyöntekijöitä oli 24 henkilöä seuraavin perustein:

- perhevapaiden sijaiset	4	- opintovapaan sijaiset	4
- sairausloman, muun työvapaan sijaiset	4	- määräaikainen työvoiman tarve	6
- täyttämätön virka/toimi	4	- työllistetty	2

Vuoden 2019 aikana 10 vakinaista työntekijää oli erilaisilla työvapailla seuraavasti:

- perhevapaa	4	- opintovapaa	6

Palvelussuhteiden määrän kehitys tehtäväalueittain								
	Hallinto- palvelut	Elinvoim- a- palvelut	Ruoka- ja siivouspal- velut	Hyvinvointi- ja vapaa- aikapalvelut	Varhais- kasvatus- palvelut	Opetus- palvelut	Yhdyskunta tekniset- palvelut	Yht.
31.12.2014	4			10	40		17	71
31.12.2015	8			8	39		15	70
31.12.2016	7			5,5	37,5		16	66
31.12.2017	17			7,5	39,5		0	64
31.12.2018	20			6	45		0	71
31.12.2019	5	2	14	8	21	25	0	75

Henkilötyövuodella tarkoitetaan vuoden aikana tehtyjä työtunteja muutettuna täyttä työaikaa tekevän henkilön työpanokseksi. Siihen sisältyy vuosiloma, mutta ei palkattomia poissaoloja.

Henkilötyövuosi		
	Kaikki palvelussuhteet sis. palkattomat keskeytykset	Kaikki palvelussuhteet palkalliset työsuhteet
31.12.2015	67,5	61,7
31.12.2016	67,9	62,5
31.12.2017	64,8	58,8
31.12.2018	67,4	62,1
31.12.2019	72,9	65,2

Miehet ja naiset tehtäväalueittain								
	Hallinto- palvelut	Elinvoima- palvelut	Ruoka- ja siivouspal- velut	Hyvin- vointi- ja vapaa- aikapal- velut	Varhais- kasvatus- palvelut	Opetus- palvelut	Yhdys- kunta- tekniset palvelut	Yht.
Naiset	4	1	14	7	21	23		70
Miehet	1	1		1		2		5
Yht.	5	2	14	8	21	25		75

Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma		
Ikä	Naiset	Miehet
-30	4	0
30-39	6	1
40-49	11	0
50-59	22	0
60-64	6	1
65-		
Yhteensä	49	2
Henkilöstön keski-ikä		
	Vakinainen henkilöstö	Koko henkilöstö
31.12.2014	47 v 7 kk	46 v 0 kk
31.12.2015	47 v 7 kk	46 v 4 kk
31.12.2016	47 v 7 kk	46 v 8 kk
31.12.2017	47 v 4 kk	45 v 6 kk
31.12.2018	47 v 6 kk	46 v 3 kk
31.12.2019	47 v 10 kk	46 v 6 kk

Sairauspoissaolot, koko henkilöstö						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Työntekijämäärä	56	55	54	61	70	66
Poissaolojaksot	149	133	151	179	155	182
Sairauspäivät	612	592	830	1407	1129	1060
Sairauspäivät/jakso	4,1	4,5	5,5	7,9	7,3	5,8
Sairauspäivät/htv	8,6	8,8	12,2	21,7	16,8	14,5

Sairauspoissaolot sisältävät 7 yli 30 kalenteripäivää kestänyttä sairauslomajaksoa (yht. 506 pv).

	Sairauspäiväraha-hakemuksia	Yli kk:n mittaisia sairauslomia
2014	3	1
2015	5	4
2016	11	6
2017	17	9
2018	14	7
2019	8	7

Työnantaja voi tehdä kansaneläkelaitokselle päivärahahakemuksen, jos sairauspäiviä on sairastumispäivän lisäksi yhdeksän.

Tapaturmat, koko henkilöstö						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tapaturmia	1	3	3	0	3	7
Sairauspäiviä	0	0	2	0	57	57
Sairauspäiviä/tapaus	0	0	0,7	0	19	8

Eläkepäättökset	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vanhuuseläke	2		2	1	0	1
Työkyvyttömyyseläke	1	2		1	0	0
Määräaikainen kuntoutustuki (määräaikainen työkyvyttömyyseläke)	1				0	0
Osa-aikaeläke	0	1			0	0

Ennuste vanhuuseläkkeelle vuoteen 2027 mennessä jäävistä								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hallintopalvelut			1			1		
Elinvoimapalvelut								
Ruoka- ja siivouspalvelut	1	1				1		
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut								
Varhaiskasvatuspalvelut		1		1				
Opetuspalvelut		1	1					1

Eläkeikä

Ennen vuotta 1955 syntyneillä henkilökohtainen eläkeikä tai valittu ammatillinen eläkeikä on 63 - 65 vuotta. Työssä voi jatkaa 68-vuotiaaksi saakka ja kartuttaa samalla eläkettään. Vanhuuseläkkeelle voi jäädä jo 63-vuotiaana, vaikka henkilökohtainen eläkeikä olisi yli 63 vuotta. Tällöin eläke on pienempi.

Vuonna 1955 – 1962 syntyneillä eläkeiän alaraja piteni vuodesta 2018 alkaen 3 kuukautta per vuosi kumulatiivisesti siten, että vuonna 1962 syntyneillä eläkeikäraja on noussut kaksi vuotta ollen 65 vuotta.

Yllä olevassa taulukossa on ennuste, jossa vuodesta 2018 eteenpäin eläkkeelle jäämistä on korotettu vuosittain kolmella kuukaudella kumulatiivisesti. Kunta-alalla on astunut voimaan eläkeuudistus 1.1.2017.

2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Valtuusto päätti kokouksessaan 5.11.2018, § 27 Torpin koulun lakkauttamisesta ja siirtymisestä yhden koulun kouluverkkoon. Torpin koulun toiminta päättyi päätöksen mukaisesti 1.6.2019.

2.5 Ympäristöasiat

Pukkilan kunnalla ei ole toimintaa, joka vaikuttaisi suoraan merkittävästi ympäristöön. Kunta ei omista jätevedenpuhdistamaa, kaukolämpölaitosta tai vedenottamaa.

2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan talous on altis ennakoimattomille tapahtumille. Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen arviointi on ollut ja tulee olemaan talouden tasapainon näkökulmasta lähes mahdotonta. Näiltä osin epävakauden voi ennakoida jatkokuvan sote- ja maakuntauudistuksen toteutumiseen saakka. Tämän hetkinen tieto rahoitusvastuun siirtymisestä valtiolle on vuosi 2023.

Mahdollinen ja toivottu muutos sote-palvelujen rahoituksessa ja järjestämisvastuussa ei sinällään kohenna kunnan taloutta, mutta tuo siihen nykyistä huomattavasti enemmän ennustettavuutta Sotemenot 46,4 % kunnan toimintamenoista, joten niiden merkitys on kunnan talouden tasapainon kannalta keskeinen.

Talouden tasapainottamisohjelman 2015 - 2017 toteuttamisen jälkeen paineet menolisäyksille ovat kasvaneet merkittävästi. Henkilöstöresursseja on jouduttu perustellusti lisäämään useammalle vastualueelle. Kuntastrategiaan sisältyvät tavoitteet kunnan tuloveroprosentin alentamisesta lähemmäksi valtakunnallista keskiarvoa tuovat lisäpaineita. Riskit kunnan talouden ajautumiselle epätasapainoon ovat olemassa.

Kunnan taloutta tulee peilata voimassa olevan lainsäädännön mukaisiin kriteereihin terveen kuntatalouden kriteereistä.

Kunta joutuu panostamaan lähivuosina eri tavoin kunnan elinvoimaisuuden ylläpitämiseen ja sen kehittämiseen.

2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian 11.12.2017, § 40. *Itsenäinen Pukkila kokoaa voimat yhteen ja uudistuu kuntalaisten parhaaksi.* Tähän lauseeseen kiteytyy Pukkilan kunnan tavoite, visio 2025. Kunta pyrkii vastaamaan toimintaympäristönsä muutoksiin uudistamalla, korostamalla kumppanuutta, yhteisöllisyyttä ja osallistamista. Kunnan keskeisimpiä tehtäviä ovat kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja kunnan elinvoiman kehittäminen. Oman toiminnan johtaminen ja kehittäminen, tasapainoinen talous ja viestintä ja brändityö nähdään keskeisinä keinoina strategian toteuttamisessa. Strategiaprosessissa yhteiseksi toimintaa ohjaaviksi arvoiksi valikoituivat rohkeus, läheisyys ja sujuvuus.

Strategiset riskit liittyvät asetettujen strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Toimintaympäristön jatkuvat ja entistä nopeammat muutokset luovat kuntastrategian toteutumiselle merkittävän riskin. Kuntiin on kohdistunut viime vuosina monenlaisia muospaineita johtuen yhteiskunnallisista muutoksista ja yleisestä talouskehityksestä. Nämä muospaineet ja siten myös strategiset riskit kohdentuvat yhtä lailla kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan elinvoiman edistämiseen.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstöriskit ovat merkittävä toiminnallinen riski, mikä korostuu pienessä organisaatiossa. Uudessa kuntastrategiassa yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi on asetettu *Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö kunnan voimavarana*. Riskien hallitsemiseksi tähän liittyvät keskeiset tekijät ovat riittävä resursointi henkilöstöön, henkilöstön saatavuuteen (erityisesti sijaiset), osaamiseen, esimiestyöhön ja johtamiseen sekä työhyvinvoinnin tukemiseen.

Kunnan vakinaisen henkilöstön määrä vuonna 2019 oli 51 henkilöä. Kokonaishenkilöstömäärä on noin 70, josta yli puolet työskentelee varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävälueella. Palvelutuotannon oleva henkilöstömäärä on pystytty pitämään hyvällä tasolla. Vuoden 2019 talousarvioon sisältyi henkilöstöresurssien lisäykset nuoriso- ja elinvoimapaalveluihin. Henkilöstöön pyritään panostamaan myös jatkossa kunnan oman palvelutuotannon laadun turvaamiseksi.

Taloudelliset riskit

Talouden pitäminen tasapainossa ja tulorahoituksen riittävän tason saavuttaminen ovat riskialttiita kohtia tilanteessa, jossa kunnan väestökehitys on kääntynyt laskusuuntaan ja työttömyys kasvanut. Kunnan asukasluku on laskenut viimeisen kahden vuoden aikana 79 asukkaalla. Pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvat työmarkkinatukimenot ovat kasvaneet 81,4 % (58 825 €) vuodesta 2016 vuoteen 2019. Vuoden 2019 työmarkkinatukimenot olivat 131 091 €

Uuteen kuntastrategiaan sisältyvät tavoitteet kuntalaisten verotuksen keventämisestä tuloveroprosenttia alentamalla heikentävät osaltaan talouden tasapainoa. Vuodelle 2018 päätetty tuloveroprosentin alentaminen 0,5 prosenttiyksiköllä vähentää kumulatiivisesti kunnan verotuloja vuositasolla arviolta noin 130 000 €. Samanaikaisesti paineet menojen kasvulle ovat merkittävät.

Vahinkoriskit

Kunta käyttää vakuutusasioiden hoidossa meklaripalveluja. Henkilövakuutukset: lakisääteinen tapaturmavakuutus kunnan työntekijöille ja ryhmätapaturmavakuutus, joka koskee mm. varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, perusopetuksessa ja nuoriso- ja kerhotoiminnassa sekä leireillä ja retkillä olevia lapsia ja nuoria. Vakuutus koskee kaikkia kuntalaisia niissä tilaisuuksissa, joissa kunta on pääjärjestäjänä. Myös luottamushenkilöt luottamustehtäviä hoitaessaan ovat vakuutusturvan piirissä. Näissä vakuutuksissa ei ole omavastuuta.

Omaisuusvakuutus koskee kunnan kiinteistöjä ja irtaimistoa. Omavastuu on 2 000 €. Kunnalla on myös keskeytysvakuutus, josta korvataan mm. palo-, rakennuksen sähkö- ja konetekniikan rikkoutuminen, vuoto ja lvi, rikos, luonnonilmiö ja muu vahinkotapahtuma. Omavastuu on 10 % vahingon määrästä, kuitenkin vähintään 5 000 €.

Julkisyhteisön vastuuvakuutus korvaa kunnan toiminnasta toiselle aiheutuneen henkilö-, esine- ja varallisuusvahingon, josta vakuutuksenottaja on korvausvastuussa. Vakuutusmäärä on 50 000 - 500 000 € riippuen vastuutyypistä. Omavastuu on 2 000 €.

Ajoneuvot on vakuutettu, liikennevakuutuksessa ei ole omavastuuta. Kaskossa omavastuu on 200 €.

Kunnan vakuutusturva tarkistetaan säännöllisesti vakuutusmeklareiden ja kunnan johtoryhmän tapamisissa. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2018

Rahoitusriskit

Kunnan rahoitus- ja korkoriskien hallinnan tavoitteena on suojautua rahoitusmarkkinoilta tapahtuvilta äkillisiltä ja epäsuotuisilta muutoksilta. Rahoituskustannuksiin ja niiden vaihteluihin vaikuttavat ensisijaisesti euroalueen yleinen korkotaso ja sen muutokset. Rahoituskustannuksiin voidaan vaikuttaa hallitsemalla velan korkoriskiä ja toteuttamalla uuden lainan ottaminen mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Kunnan lainat 5 661 383 € koostuvat Kuntarahoituksen, Danske Bankin ja Pukkilan Osuuspankin pitkäaikaisista lainoista ja Kuntarahoituksen kuntatodistuksesta. Pitkäaikaiset, kiinteäkorkoiset lainat (4 kpl) ovat 2 771 383 € (osuus 48,95 %), vaihtuvakorkoinen laina 2 090 000 € (osuus 36,92 %) ja kuntatodistuslaina (1 kpl) on 800 000 € (osuus 14,13 %). Lainoja lyhennettiin 435 658 € ja vuoden 2019 lainanotoksi muodostui 1 000 000 €, joten lainakanta lisääntyi 564 342 €. Kunnan lyhytaikainen rahoitus-tarve hoidettiin kilpailutetuilla kuntatodistuslainoilla.

Lainojen korkokulut vuonna 2019 olivat 46 884 €. Kuntatodistuslainasta saatiin myös negatiivista korkoa, jolloin lainanoton korkotulo oli 1 240 €. Korkokulut ovat 5,5 % pienemmät kuin vuonna 2018.

Omavelkaiset takaukset Kunta-asunnot Oy:lle ovat 697 906 €. Vastavakuutena kunnalla on hallussaan 5 kpl Kiinteistöosakeyhtiö Pukkilan Vuokratulojen ja Asunto-osakeyhtiö Pukkilan Purokartanon pantti-kirjoja.

Ympäristöriskit

Mäntsälän ja Pukkilan välisen vesihuoltolinjan valmistuttua vuonna 2014 kunnan jätevedenpuhdistamo jäi pois käytöstä. Puhdistamorakennus on purkukuntoinen. Purkamisen aikataulusta ei ole sovittu, eikä taloussuunnitelmassa ole määrärahavaroja. Kustannuksiin vaikuttaa altaiden hävittäminen ts. voidaan altaat täyttää maamassalla vai pitääkö altaat purkaa. Purkaminen lisää kustannuksia huomattavasti.

2.8 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kuntalain 14 § mukaan valtuuston tehtävänä on päättää kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valtuusto hyväksyi 18.5.2015 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Kunnanhallitus hyväksyi 1.6.2015 kunnan sisäisen valvonnan ohjeen, joka on tullut voimaan 1.8.2015. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kaikessa toiminnassa. Ohje täydentää hallintosäännön sekä lainsäädännön määräyksiä.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnan toiminta on perustunut voimassa oleviin säännöksiin sekä määräyksiin ja tehtyjä päätöksiä on noudatettu.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty toimintakertomuksen muissa kohdissa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kunnassa toteutettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisprojekti. Projektin tavoitteena oli kehittää kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasoa niin, että se vastaa kuntalain 1.1.2014 voimaan tulleita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan säännöksiä sekä tehostaa kunnan toimintaa varmistamalla, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessit ovat kunnan koko ja toiminta huomioon ottaen järkevällä tasolla. Työssä käytettiin apuna konsulttia (BDO Consulting Oy). Kunnan riskienhallinta on suunniteltu järjestettäväksi seuraavalla tavalla:

Riskienhallinnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita sekä kunnanhallituksen hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita. Merkittävä osa riskienhallintaa toteutuu toimintaprosesseihin sisällytettävänä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Lisäksi riskienhallintaa toteutetaan säännöllisillä, vähintään kerran vuodessa tehtävillä riskikartoituksilla. Tunnistetut riskit dokumentoidaan riskirekisteriin. Tehtäväalueiden esimiehet vastaavat oman tehtäväalueensa riskien tunnistamisesta ja hallinnasta ja kunnan johtoryhmä kuntatason riskien tunnistamisesta ja hallinnasta. Riskirekisterissä on kuvattu riskien tunnistamisen sekä riskien vaikutuksen ja todennäköisyyden arvioinnin menetelmät.

Pukkilan kunnan kuntakonsernissa ei ole tytäryhtiöitä.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kunnan omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole toteutunut merkittäviä menetyksiä tai korvauksia.

Entisen Kanteleen koulun aiemmat omistajat ovat nostaneet kanteen rakennuksessa ilmenneistä virheistä.

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 20.5.2019 § 13 Orimattilan seudun terveydenhuollon kiinteistö kuntayhtymän purkamisen 30.6.2019 lukien. Pukkilan kunnalle maksettu purkukorvaus on suuruudeltaan 175 875,09 €. Kuntayhtymän purkamisesta on tilinpäätökseen kirjattu voittoa 1 267,13 €.

Kunta hyödyntää yhteishankinnoissa Hansel Oy:tä (ent. KL-Kuntahankinnat Oy). Tällä hetkellä kunta on sitoutunut seuraaviin yhteishankintoihin:

- toimistotarvikkeet
- IT-laitteet
- palvelimen, verkon laitteiden sekä tallennusjärjestelmien yhteishankinta
- teleoperaattoripalvelut
- matkapuhelimet ja niihin liittyvät palvelut
- ajoneuvojen huoltoleasing
- siivousaineiden, siivousvälineiden ja pehmopapereiden puitesopimuksen
- elintarvikkeet ja non-food-tuotteet
- oppikirjat ja niihin liittyvät oheismateriaalit
- koulu- ja askartelutarvikkeet

Kunnan käyttöomaisuusrekisteriin merkitään vain kalusto, jonka arvo ylittää 10 000 €. Tarkastuslautakunta on aiemmin esittänyt harkittavaksi esimiesten valvontatyön tehostamiseksi myös alle 10 000 € irtaimiston/kaluston luettelointia erityisesti koneiden ja laitteiden osalta. Tällaisen irtaimen luettelointiin ei ole vielä ryhdytty.

Esimerkiksi tietotekninen omaisuus (tietokoneet, näytöt, oheislaitteet ja ohjelmistolisenssit) on pääosin vuokrattua ja rahoitusyhtiön omaisuutta. Omaisuus on luetteloituna palveluntarjoajan (3 Step IT) internet-pohjaisessa laiterekisterissä. Laitteet on luovutettu käyttöön tehtävä- ja vastuualueille, jotka ovat vastuussa hallinnassaan olevasta omaisuudesta.

Sopimustoiminta

Kunnan sopimusten noudattamisessa ei ole havaittu oleellisia puutteita.

Sopimusten hyväksymisoikeuksista on määräyksiä hallintosäännössä.

Sopimukset on järjestetty mappeihin tehtäväalueittain. Tehtäväalueiden esimiehet vastaavat oman tehtäväalueensa sopimusten hallinnasta. Varsinaista sopimusrekisteriä ei ole perustettu.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Pukkilan kunnassa ei ole erikseen järjestettyä sisäistä tarkastusta.

3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
1 000 €		
Toimintatuotot	1 303	1 247
Toimintakulut	-12 367	-12 096
Toimintakate	-11 064	-10 849
Verotulot	6 761	6 501
Valtionosuudet	3 423	3 373
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	31	33
Muut rahoitustuotot	150	149
Korkokulut	-47	-50
Muut rahoituskulut		
Vuosikate	-746	-843
Poistot	-349	-339
Arvonalentumiset		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		-74
Tilikauden tulos	-1 095	-1 256
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 095	-1 256

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatulot/Toimintakulut %	10,5	10,3
Vuosikate/Poistot %	-214,3	-248,0
Vuosikate €/asukas	-401	-444
Asukasmäärä	1 862	1 900

Tuloslaskelman **toimintakate** osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Tilikauden toimintakatteeksi muodostui n. -11,0 milj. €, mikä on 214 981 € huonompi kuin vuonna 2018. Toimintakulut lisääntyivät 271 041 € (2,2 %) vuodesta 2018 ja toimintatuotot lisääntyivät 56 060 € (4,5 %).

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä.

Tilikauden vuosikate on 96 039 € parempi kuin vuonna 2018. Valtionosuuksia kertyi reilut 3,4 milj. €, mikä on 49 579 € enemmän kuin vuonna 2018. Verotulojen kokonaismäärä oli kertomusvuonna n. 6,7 milj. €, mikä on 259 862 € enemmän kuin vuonna 2018.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulo-rahoituksen riittävyyden arvioina ei voida määrittellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Tilikauden alijäämä on 1 095 354 €.

Tunnusluvut

Toimintatuotot/toimintamenot, %

= 100 x Toimintatuotot/(Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Tilikauden 2019 varsinaisilla toimintatuotoilla pystyttiin kattamaan 10,5 % toimintakuluista. Näin ollen toimintakuluista jäi verotuloilla ja valtionosuuksilla rahoitettavaksi 89,5 %.

Vuosikate/poistot, %

= 100 x Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Tulo-rahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo-rahoitus heikko.

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa.

Tilikauden lopun asukasmäärä oli Pukkilassa 1 862. Tilikauden vuosikate asukasta kohti on -401 €.

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2 019	2 018
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	-742	-760
Vuosikate	-746	-843
Satunnaiset erät, netto		-74
Tulorahoituksen korjauserät	4	157
Investointien rahavirta	5	38
Investointimenot	-165	-257
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	170	295
Toiminnan ja investointien rahavirta	-737	-722
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 090	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-326	-1 646
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 200	1 450
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutokset	162	463
Korottomien velkojen muutos	-798	1494
Rahoituksen rahavirta	-72	1 761
Rahavarojen muutos	-809	1 039
Rahavarat 31.12.	1 072	1 881
Rahavarat 1.1.	1 881	841
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 €	4 722	5 762
Investointien tulorahoitus %	-452,1	-328,0
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,9	-1,2
Kassan riittävyys pv	30,3	48,9
Asukasmäärä	1 862	1 900

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunnan lainakanta kasvoi ollen tilikauden lopussa 5 661 383 € eli 3040 € asukasta kohti. Lainanhoitokate tunnusluvun arvo on -0,9 eli kunnan lainanhoitokyky on heikko.

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kunnan maksuvalmius huononi edellisvuodesta. Kunnan rahavaroilla voitiin kattaa 30,3 päivän kassasta maksut.

4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA (1 000 €)	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	368	402
Muut pitkävaikutteiset menot	368	402
Aineelliset hyödykkeet	5 287	5 437
Maa- ja vesialueet	1 219	1 219
Rakennukset	3 320	3 548
Kiinteät rakenteet ja laitteet	563	577
Koneet ja kalusto	31	18
Ennakkomenot ja keskeneräiset hankinnat	154	75
Sijoitukset	5 858	6 033
Kuntayhtymäosuudet	741	916
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	1 028	1 028
Muut lainasaamiset	500	500
Muut saamiset	3 589	3 589
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 513	11 872
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	96	96
Aineet ja tarvikkeet	96	96
Pitkäaikaiset saamiset	6	6
Muut saamiset	6	6
Lyhytaikaiset saamiset	127	288
Myyntisaamiset	78	50
Muut saamiset	23	60
Siirtosaamiset	26	178
Raoitusarvopaperit	7	7
Osakkeet ja osuudet	7	7
Rahat ja pankkisaamiset	1 064	1 874
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 300	2 271
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 813	14 143

VASTATTAVAA	(1 000 €)	2019	2018
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma		4 548	4 548
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)		2 368	3 624
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-1 095	-1 256
OMA PÄÄOMA		5 821	6 916
PAKOLLISET VARAUKSET			
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen		4 316	2 793
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		4 316	2 771
Saadut ennakot			22
Muut velat			
Lyhytaikainen		2 676	4 434
Laina rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		1 346	2 326
Saadut ennakot		4	
Ostovelat		914	1 042
Muut velat		45	79
Siirtovelat		367	987
VIERAS PÄÄOMA		6 992	7 227
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		12 813	14 143

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	45,4	49,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	60,8	64,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1 273	2 368
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	683	1 246
Lainakanta 31.12., 1 000 €	5 661	5 097
Lainakanta, €/asukas	3 040	2 683
Lainat ja vastuut, 31.12.	5 669	5 545
Lainat ja vastuus, €/asukas	3 045	2 918
Lainasaamiset, 1 000 €	500	500

Omavaraisuusaste, %:

$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Omavaraisuuden ollessa 50 % tai sitä alempi merkitsee se kuntataloudessa merkittävän suurta velkaantuneisuutta.

Kunnan omavaraisuusaste on 45,4 % mitä voidaan pitää melko huonona.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnuksluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieraspääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnuksluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin 58,7 %. Pukkilan kunnan vuoden 2019 tilinpäätöksessä suhteellinen velkaantuneisuus on 60,8 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= *Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)*

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= *[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä*

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= *Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)*

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainakanta, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätös-vuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää laskea.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= *Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut*

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuuden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

5. KOKONAISTULOT JA MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Tulot	€	Menot	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	1 302 988	Toimintakulut	12 366 888
Verotulot	6 760 608	- Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	3 422 668	Korkokulut	46 884
Korkotuotot	31 240	Muut rahoituskulut	623
Muut rahoitustuotot	150 090	Satunnaiset kulut	
Satunnaiset tuotot		Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät	4 819		
- Pysyvien vast. hyöd. luovutusvoitot			
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		Investointimenot	165 177
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	169 789		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset		Antolainasaamisten lisäys	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 090 000	Pitkäaikaisten lainojen väh.	325 658
Lyhytaikasten lainojen lisäys		Lyhytaikasten lainojen väh.	1 200 000
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	13 932 202	Kokonaismenot yhteensä	14 105 230

6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Kuntayhtymät	5	

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konserniohjauksesta ja sopimusten hallinnasta määrätään hallintosäännön 16 §:ssä. Vuoden 2009 alussa voimaantulleen konserniohjeen mukaan konsernijohdolla tarkoitetaan kunnanhallitusta, kunnanjohtajaa ja tehtäväalueiden esimiehiä. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Valtuusto päätti kokouksessaan 10.12.2018 § 34, että Orimattilan seudun terveydenhuollon kiinteistö-kuntayhtymä puretaan siten, että kuntayhtymän toiminta päättyy viimeistään 30.6.2019. Kuntayhtymän muut jäsenkunnat, Orimattila ja Myrskylä tekivät vastaavan päätöksen. Kuntayhtymän purkamiseksi laaditun purkusopimuksen valtuusto hyväksyi kokouksessaan 20.5.2019 § 13 ja taloudellisen loppuselvityksen kokouksessaan 9.12.2019 § 27. Kuntayhtymän purkautuessa jäsenkunnille maksetaan osuus yhtymän peruspääomasta. Pukkilan kunnalle maksettu osuus (5,56 %) peruspääomasta on 175 875,09 €.

6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntakonsernissa ei ole odotettavissa oleellisia muutoksia lähivuosina. Konsernissa tulevat säilymään toistaiseksi seuraavat kuntayhtymät:

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä
Eteva kuntayhtymä
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä
Uudenmaan liitto

6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	10 427	10 152
Toimintakulut	-21 316	-21 036
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	4	
Toimintakate	-10 885	-10 884
Verotulot	6 761	6 501
Valtionosuudet	3 423	3 620
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	32	33
Muut rahoitustuotot	156	153
Korkokulut	-56	-61
Muut rahoituskulut	-3	-3
Vuosikate	-572	-641
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-515	-530
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-4	
Satunnaiset erät		-6
Tilikauden tulos	-1 091	-1 177
Tilinpäätössiirrot		-1
Laskennalliset verot		-1
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-1	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 092	-1 179
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatulot/Toimintakulut %	48,9	48,3
Vuosikate/Poistot %	-110,2	-119,6
Vuosikate €/asukas	-307	-338
Asukasmäärä	1 862	1 900

Vuosikate/Poistot, %

=100 x Vuosikate/Poistot

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista poistonalaisten investointien tasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaisten investoinnit.

Tämän tunnusluvun mukaan kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, jos tunnusluvun arvo on alle 80 %. Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	-609	-541
Vuosikate	-572	-641
Satunnaiset erät, netto		-6
Tulorahoituksen korjaukset	-37	106
Investointien rahavirta	-322	-118
Investointimenot	-378	-438
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	56	320
Toiminnan ja investointien rahavirta	-931	-659
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	2	1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 093	2
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-360	-1 722
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 199	1 357
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-6	2
Vaihto-omaisuuden muutos	4	-3
Saamisten muutokset	13	536
Korottomien velkojen muutos	-801	1 457
Rahoituksen rahavirta	-254	1 630
Rahavarojen muutos	-1 185	971
Rahavarat 31.12.	1 365	2 550
Rahavarat 1.1.	2 550	1 494
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 €	4 724	6 019
Investointien tulorahoitus, %	-151,3	-146,2
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,6	-0,8
Kassan riittävyys, pv	22,5	39,9

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA (1 000 €)	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	377	417
Aineettomat oikeudet	8	14
Muut pitkävaikutteiset menot	369	403
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet	6 373	6 534
Maa- ja vesialueet	1 243	1 242
Rakennukset	4 036	4 380
Kiinteät rakenteet ja laitteet	565	583
Koneet ja kalusto	212	216
Muut aineelliset hyödykkeet	1	2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	316	111
Sijoitukset	5 201	5 199
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	8	4
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	1 093	1 092
Muut lainasaamiset	509	512
Muut saamiset	3 591	3 591
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 951	12 150
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	6	14
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	151	154
Aineet ja tarvikkeet	151	154
Pitkäaikaiset saamiset	95	135
Myyntisaamiset	90	130
Muut saamiset	5	5
Lyhytaikaiset saamiset	947	919
Myyntisaamiset	721	493
Muut saamiset	173	218
Siirtosaamiset	53	208
Rahoitusarvopaperit	7	9
Osakkeet ja osuudet	7	9
Rahat ja pankkisaamiset	1 358	2 542
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 558	3 759
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 515	15 923

VASTATTAVAA	(1 000 €)	2019	2018
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma		4 548	4 548
Arvonkorotusrahasto		4	4
Muut omat rahastot		1	1
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		2 291	3 470
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-1 092	-1 179
OMA PÄÄOMA		5 752	6 844
VÄHEMMISTÖOSUUDET		2	1
PAKOLLISET VARAUKSET		67	102
Muut pakolliset varaukset		67	102
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		24	37
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen		4 700	3 209
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		4 699	3 186
Lainat julkisyhteisöiltä		1	1
Saadut ennakot			22
Laskennalliset verovelat		1	1
Lyhytaikainen		3 970	5 730
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta		1 380	2 359
Saadut ennakot		4	
Ostovelat		1 335	1 440
Muut velat		138	203
Siirtovelat		1 113	1 728
VIERAS PÄÄOMA		8 670	8 939
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		14 515	15 923
Taseen tunnusluvut			
Omavaraisuusaste, %		39,6	43,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		42,1	44,0
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €		1 198	2 291
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas		644	1 206
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €		6 080	5 546
Konsernin lainat, €/asukas		3 265	2 919
Lainat ja vuokravastuut 31.12.		10 191	9 328
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas		5 474	4 909
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €		510	512
Kunnan asukasmäärä		1 862	1 900

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= *Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut*

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä

Luku osoittaa konsernin asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin omavaraisuusprosentti

= *(Oma pääoma + Konsernireservi + Kertynyt poistoero + Vapaaehtoiset varaukset + Käyttöomaisuuden arvonorotukset)/(Koko pääoma - Saadut ennakot)*

Omavaraisuusprosentti mittaa konsernin vakavaraisuutta ja konsernin kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Pukkilan kuntakonsernin omavaraisuusprosentti on 39,6.

6.6 Kunnan talouden arviointikriteerit

Kunnan taloudellisen tilanteen arvioinnin perustat on kirjattu kuntalain 118 §:ään. Arviointi tapahtuu kriteereillä, jotka mittaavat kunnan vakavaraisuutta ja talouden näkökulmasta kykyä selvittää velvoitteistaan. Mittarit osaltaan toimivat myös kunnan talouden ohjauksen mittareina.

Kriteeristö uudistettiin 1.3.2019 voimaan tulleella lainsäädännöllä. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan vanhoja astetta lievempiä tunnuslukuja. Raja-arvojen ylittyessä kunnassa voidaan käynnistää arviointimenettely. Uudistusta tehtäessä luotiin kriteeristölle myös laissa säädettyä lievemmät viitteelliset raja-arvot, jotka auttavat kuntaa arvioimaan omaa talouttaan ja ennakolta ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Mikäli konsernitaseeseen kertynyt asukasta kohden laskettu alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa voidaan arviointi menettely saattaa liikkeelle valtiovarainministeriön päätöksellä.

Myös kuntalain 110 §:ssä määritellyn mukaisesti " Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan." on toteuduttava.

Menettely kunnan talouden tasapainottamiseksi voi käynnistyä myös mikäli neljä laissa määriteltyä vakavaraisuudesta kertovaa tunnuslukua ylittävät raja-arvot kahtena vuonna peräkkäin.

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Keltaisten valojen mittarit ovat:

- 1) konsernin kertynyt alijäämä on vähintään 500 €/as
- 2) konsernin vuosikate % -poistoista alle 100
- 3) tuloveroprosentti 1,5 %-yks yli keskimääräisen
- 4) Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- 5) Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Vuosikate prosenttia poistoista on uusi tunnusluku, joka korvaa aiemman kriteerin negatiivisesta vuosikatteesta. Uusi tunnusluku on monella tapaa yksi parhaista kunnan talouden tasapainon mittareista. Tunnusluku kuvaa erityisesti kunnan lyhyen aikavälin tilannetta. Jos vuosikate riittää poistoihin, kunnan talous on tasapainossa. Raja-arvona pidetään sitä, että vuosikate on 80 prosenttia poistoista.

Tuloveroprosentti kuvaa osaltaan kunnan taloudellista liikkumavaraa. Kunnallisvero on kuntien tärkein tulonlähde ja kunnilla on itsehallintoon perustuva oikeus päättää veroprosentistaan. Kuitenkin korkean tuloveroprosentin kunnalla on vähemmän liikkumavaraa kuin matalan veroprosentin kunnalla. Raja-arvoisena kriteeri on 2,0 %-yksikköä keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti. Tällä hetkellä raja arvo keskimääräinen + 1,0 % yksikköä.

Yhtenä neljästä kriteeristä on lainamäärä euroa/asukas. Uudistettujen kriteerien mukaan lainamäärän lisäksi tunnusluvussa huomioitaisiin myös vuokravastuut. Tämä kuvastaisi paremmin kunnan taloudellista todellisuutta nykypäivänä, kun esimerkiksi kiinteistöjen leasing-järjestelyt ovat kasvamaan päin. Tunnusluvun raja-arvo on keskimääräinen +50 %.

Laskennallinen lainanhoitokate olisi uusi tunnusluku, joka korvaisi nykyisen suhteellisen velkaantuneisuuden. Uusi tunnusluku on hieman vaikeaselkoinen ja sen laskukaava on koko kriteeristön vaikein. Perusajatus on, että tunnusluku kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Koska lainojen lyhennysaikataulut vaihtelevat kunnittain, laskennassa käytettäisiin kaavamaisesti kahdeksaa vuotta kaikkien kuntien osalta. Velkoina huomioitaisiin sekä lyhytaikaiset että pitkäaikaiset velat. Tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Analyysi Pukkilan kunnan tilanteesta arviointimenettelykriteerien mukaan

Keskeisimmän ja ainoana mahdollisen arviointimenettelyn käynnistämiseen riittävänä tunnuslukuna on taseen yli-/alijäämä. Vuoden 2019 jälkeen taseeseen kirjattua ylijäämää on 1 272 668,90 euroa. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä oli alijäämää 1,256 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa 1,095 miljoonan euron alijäämää. Mikäli vuoden 2020 toteutuisi budjetoidulla tavalla ilman esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon menolisäyksiä (talousarvion 2020 mukainen alijäämä 0,45 milj. euroa) ja talouden kehitys pysyisi suunnitelmavuosien mukaisena, kriteerin täyttymiseen ei ole akuuttia uhkaa. Riskien minimoiminen edellyttää sekä tiukkaa talouden hoitoa kuin lähes trendin omaisten sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun pysähtymistä.

Vakavaraisuuden mittaamiseen käytössä olevien mittareiden mukaan ovat niin vuosikatteen %-osuus poistoista kuin laskennallinen lainahoitokatekin täyttäneet arviointi menettelyssä arvioitavat kriteerit. Tuloveroprosentti on alle 2 %-yksikön valtakunnantasosta ja kokonaislainamäärä sekä -vastuut alle kaikkien kuntien keskimäärän ja näin alle myös kriteerinä olevan enintään 50 % enemmän kuin kaikkien kuntien osalta keskimäärin.

Kuntatalouden arviointikriteerit (Kuntal 118 §:n mukaisesti)

	2017	2018	2019
konsernin kertynyt alijäämä on vähintään 1000 €/as /eli -1000 €/as	1 789	1 206	644
peruskunnan kertynyt ylijäämä	1 868	1 246	683
konsernin vuosikate %poistoista alle 80	114	-120	-110
tuloveroprosentti 2,0 %-yks yli keskimääräisen	22	21,5	21,5
konsernin lainat ja vastuut euroina/asukas	3 045	2 920	5474/3265
konsernin lainat ja vastuut 50 % yli keskimääräisen lainamäärän	-48	-45	
konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 0,8	1,35	-0,77	-0,6
asukasluku	1 941	1 900	1 862
kriisikuntakriteeri alijäämä -1000 €/as			
keskimääräinen tuloveroprosentti	19,89	19,98	
konsernin lainat/vuokravastuut euroina/asukas/kokomaa	6 314	6 558	

7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos on 1 095 354,13 € alijäämäinen.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden alijäämä 1 095 354,13 € kirjataan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä tilille.

Taseen edellisten vuosien ylijäämä 2 368 022,90 € vähenee tilikauden tuloksella 1 095 354,13 €. Taseen ylijäämäksi muodostuu 1 272 668,77 €.

Tilikausien 2013 - 2019 tulokset

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-981 372	87 964	-56 670	2 177 949	611 462	-1 256 477	-1 095 354

Vuosien 2020 - 2022 taloussuunnitelman vuosittaiset tulosarviot:

2020	2021	2022
-448 196	-397 747	-166 919

8. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

8.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	366 477		366 477	401 481	35 004
Maksutulot	147 500		147 500	147 459	-41
Tuet ja avustukset	357 000	-21 000	336 000	355 706	19 706
Muut toimintatulot	362 920		362 920	398 342	35 422
TOIMINTATULOT	1 233 897	-21 000	1 212 897	1 302 988	90 091
Henkilöstömenot	-2 798 509	-5 028	-2 803 537	-2 721 932	81 605
Palvelujen ostot	-8 425 541	-818 972	-9 244 513	-8 819 919	424 594
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-250 175		-250 175	-208 413	41 762
Avustukset	-627 400	1 000	-626 400	-560 879	65 521
Muut toimintamenot	-51 230		-51 230	-55 745	-4 515
TOIMINTAMENOT	-12 152 855	-823 000	-12 975 855	-12 366 888	608 967
Sisäiset tulot	1 014 276		1 014 276	939 758	-74 518
Sisäiset menot	-1 014 276		-1 014 276	-939 758	74 518
Sisäiset yhteensä					
TOIMINTAKATE	-10 918 958	-844 000	-11 762 958	-11 063 900	699 058
Poistot ja arvonalentumiset	-355 503		-355 503	-348 553	6 950
Satunnaiset tuotot ja kulut					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-11 274 461	-844 000	-12 118 461	-11 412 453	706 008

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan on lain mukaan valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tehtäväalue

Tarkastustoimi

TARKASTUSTOIMI

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatulot					
TOIMINTATULOT					
Henkilöstömenot	-1 100		-1 100	-1 275	-175
Palvelujen ostot	-9 000		-9 000	-8 349	651
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut toimintamenot					
TOIMINTAMENOT	-10 100		-10 100	-9 624	476
Sisäiset tulot					
Sisäiset menot					
Sisäiset yhteensä					
TOIMINTAKATE	-10 100		-10 100	-9 624	476
Poistot ja arvonalentumiset					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-10 100		-10 100	-9 624	476

Tilinpäätösvuoden toiminta

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kunnan tilinpäätökseen, tilintarkastuskertomukseen sekä arviointikertomukseen liittyvät lakimääräiset asiat sekä antanut työnsä tuloksena arviointikertomuksensa valtuustolle.

BDO Audiator Oy hoitaa vuosien 2017 - 2020 tilintarkastuksen.

Tunnusluvut

Tarkastustoimen nettomenot ovat 5 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

KUNNANHALLITUS

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	366 477		366 477	401 481	35 004
Maksutulot	147 500		147 500	147 459	-41
Tuet ja avustukset	357 000	-21 000	336 000	355 706	19 706
Muut toimintatulot	362 920		362 920	398 342	35 422
TOIMINTATULOT	1 233 897	-21 000	1 212 897	1 302 988	90 091
Henkilöstömenot	-2 797 409	-5 028	-2 802 437	-2 720 657	81 780
Palvelujen ostot	-8 416 541	-818 972	-9 235 513	-8 811 570	423 943
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-250 175		-250 175	-208 413	41 762
Avustukset	-627 400	1 000	-626 400	-560 879	65 521
Muut toimintamenot	-51 230		-51 230	-55 745	-4 515
TOIMINTAMENOT	-12 142 755	-823 000	-12 965 755	-12 357 264	608 491
Sisäiset tulot	1 014 276		1 014 276	939 758	-74 518
Sisäiset menot	-1 014 276		-1 014 276	-939 758	74 518
Sisäiset yhteensä					
TOIMINTAKATE	-10 908 858	-844 000	-11 752 858	-11 054 276	698 582
Rahoitus tuotot					
Poistot ja arvonalentumiset	-355 503		-355 503	-348 553	6 950
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-11 264 361	-844 000	-12 108 361	-11 402 829	705 532

Kunnanhallituksen alaisuuteen kuuluvat kaikki kunnan tehtäväalueet: hallintopalvelut, elinvoimapalvelut, ruoka- ja siivouspalvelut, hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, opetuspalvelut ja yhdyskuntatekniset palvelut.

HALLINTOPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot				966	966
Maksutulot	1 100		1 100	761	-339
Tuet ja avustukset	16 400		16 400	13 585	-2 815
Muut toimintatulot	1 220		1 220	5 675	4 455
TOIMINTATULOT	18 720		18 720	20 987	2 267
Henkilöstömenot	-337 064		-337 064	-329 442	7 622
Palvelujen ostot	-367 200		-367 200	-293 078	74 122
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 000		-9 000	-2 746	6 254
Avustukset	-330 000		-330 000	-321 340	8 660
Muut toimintamenot	-11 550		-11 550	-8 367	3 183
TOIMINTAMENOT	-1 054 814		-1 054 814	-954 973	99 841
Sisäiset tulot	140 550		140 550	124 771	-15 779
Sisäiset menot	-40 850		-40 850	-41 693	-843
Sisäiset yhteensä	99 700		99 700	83 078	-16 622
TOIMINTAKATE	-936 394		-936 394	-850 908	85 486
Poistot ja arvonalentumiset					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-936 394		-936 394	-850 908	85 486

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueet: keskusvaalilautakunta, valtuusto, kunnanhallitus, talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Keskusvaalilautakunta

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	6 400		6 400	6 466	66
Menot	-6 502		-6 502	-5 045	-1 457
Netto	-102		-102	1 421	-1 523
Sis. tulot					
Sis. menot				-106	106
Toimintakate	-102		-102	1 315	-1 417
Poistot					
Yhteensä	-102		-102	1 315	-1 417

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Vastuualue sisältää kustannuspaikat; kuntavaalit, valtiolliset vaalit ja EU-vaalit.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Vuonna 2019 ei ollut vaaleja.

Tunnusluvut

Tarkastustoimen nettomenot ovat 1 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Valtuusto

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot					
Menot	-16 750		-16 750	-7 715	9 035
Netto	-16 750		-16 750	-7 715	9 035
Sis. tulot					
Sis. menot	-3 300		-3 300	-3 364	-64
Toimintakate	-20 050		-20 050	-11 079	8 971
Poistot					
Yhteensä	-20 050		-20 050	-11 079	8 971

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Vastuualue sisältää kustannuspaikan valtuusto.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Kunnan ylimpänä päätöksentekuelimenä toimii valtuusto. Valtuustokaudella 2017 - 2021 valtuutettuja on 17. Valtuuston keskeisenä tehtävänä on kuntalakiin perustuen toimia kunnan strategisena johtajana. Tässä tehtävässä on tärkeää tulevaisuuteen suuntautunut kunnan toiminnan tavoitteiden ja päämäärien hahmottaminen ja linjaaminen.

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan

- o kuntastrategiasta
- o hallintosäännöstä
- o talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
- o omistusohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta
- o liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista
- o varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista
- o sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista
- o palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista
- o takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen veloista
- o jäsenten valitsemisesta toimielimiin
- o luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
- o tilintarkastajien valitsemisesta
- o tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta
- o muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista

Valtuusto piti 4 kokousta vuonna 2019.

Tunnusluvut

Valtuuston nettomenot ovat 6 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Kunnanhallitus

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	920		920	5 467	4 547
Menot	-651 596		-651 596	-612 098	39 498
Netto	-650 676		-650 676	-606 631	44 045
Sis. tulot	7 500		7 500	4 148	-3 352
Sis. menot	-23 879		-23 879	-20 406	3 473
Toimintakate	-667 055		-667 055	-622 889	44 166
Poistot					
Yhteensä	-667 055		-667 055	-622 889	44 166

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Vastuualue sisältää kustannuspaikat: hallinto, yhteistoiminta, riskien hallinta, eläinsuojelu, maa- ja metsätilat, verotus, maaseutuhallinto, kaavoitus ja maankäyttö.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Tilinpäätösvouden toiminta

Valtuustokaudella 2017 - 2021 kunnanhallitukseen kuuluu yhdeksän jäsentä. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Kunnanhallitus myös edustaa kuntaa työnantajana ja vastaa henkilöstöpolitiikasta, kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omissa toimintajauksesta sekä huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hallinto TA Tulot 0 €, Menot -223 723 €, Netto -223 723 €
TP Tulot 4 547 €, Menot -197 853 €, Netto -190 418 €

Hallinnon kustannuspaikka sisältää kunnanhallituksen toiminnasta aiheutuvat menot ja vanhus- ja vammaisneuvoston ja nuorisoneuvoston kokouspalkkiot sekä vastuualueen henkilöstömenot (kunnanjohtaja, hyvinvointipäällikkö 20 %, elinvoimapäällikkö 20 % ja tiedottaja 20 %).

Kunnanhallitus piti 14 kokousta vuonna 2019.

Yhteistoiminta TA Tulot 0 €, Menot -337 000 €, Netto -337 000 €
TP Tulot 0 €, Menot -329 985 €, Netto -329 985 €

Kunta maksaa osuuksia mm. Suomen Kuntaliitolle (sis. KT Kuntatyönantajat) ja Uudenmaan liitolle.

Kunta on vuoden aikana maksanut avustuksia järjestöille seuraavasti:

- Ampu 4H -yhdistys ry 1 500 €
- MLL Pukkilan paikallisyhdistys ry 3 300 €
- Pukkilan sotaveteraanit ry 800 €
- Sotainvalidien Veljesliiton Askolan-Pukkilan-Myrskylän osasto ry 200 €
- Kirkonkylän koulun vanhempainyhdistys 3 000 €
- Eläkeliiton Pukkilan yhdistys ry 900 €
- Pukkilan Nuorisoseura ry 2 000 €
- Pukkilan Maatalousnaiset 150 €
- Pukkilan Yrittäjät ry 3 000 €
- Savijoen Raittiusseura Pilke IV ry 500 €
- Päivänkehrä 600 €
- seuratalojen lämmitysavustukset 4 000 €

<u>Riskien hallinta</u>	TA	Tulot 0 €, Menot -9 000 €, Netto -9 000 €
	TP	Tulot 0 €, Menot -7 629 €, Netto -7 629 €

Kunta on IF Vahinkovakuutus Oy:n ja NK Vakuutusmeklarit Oy:n asiakas. Vakuutukset kilpailutettiin 2018. Sisäisen valvonnan ohjeessa ja henkilöstöohjeessa on käsitelty riskienhallintaa/vakuutuksia.

<u>Eläinsuojelu</u>	TA	Tulot 0 €, Menot -3 000 €, Netto -3 000 €
	TP	Tulot 0 €, Menot -2 564 €, Netto -2 564 €

Eläinsuojelulain 15 §:n mukaan kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteen otettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteen otettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin.

Palvelut tuottaa Riihimäellä sijaitseva Eläinten Auttajat ry/Eläinsuojelukeskus ja -hoitola Onnentassu. Palvelun hinta on 2 400 €/vuosi.

<u>Maa- ja metsätilat</u>	TA	Tulot 0 €, Menot -2 000 €, Netto -2 000 €
	TP	Tulot 0 €, Menot -1 858 €, Netto -1 858 €

Kunnan maksamia yksikkömaksuja yksityisteille.

<u>Verotus</u>	TA	Tulot 0 €, Menot -43 400 €, Netto -43 400 €
	TP	Tulot 0 €, Menot -42 078 €, Netto -42 078 €

Kunnan maksamia verotuksen kustannuksia valtiolle.

<u>Maaseutuhallinto</u>	TA	Tulot 920 €, Menot -22 973 €, Netto -22 053 €
	TP	Tulot 920 €, Menot -22 179 €, Netto -21 259 €

Maataloushallinnon tehtävistä vastaa Orimattilan kaupunki ja yhteistoiminta-alueella toimivat maaseutuelinkeinoviranomaiset. Maaseututoimen tavoitteena on ylläpitää ja kehittää maatalousyrittäjien toimintaedellytyksiä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Pääasialliset tehtävät:

- maaseutuelinkeinolain ja muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten, päätösten sekä EU:n säädösten täytäntöönpano
- Eu- ja kansallisten tukihakemusten vastaanotto, käsittely, maksatus ja päätösten teko
- maataloushallinnon rekisterin ylläpito
- hukkakauralain edellyttämät tarkastukset ja toimenpiteet
- petoeläinvahingot
- viranomaislausunnot muille viranomaisille ja viljelijöille
- viljelijöiden neuvonta koskien maaseutuhallinnon tehtäväkokonaisuutta

Vuonna 2019 Pukkilassa oli aktiivituloja 93 kpl. Maatalousyrittäjille on myönnetty noin 3,1 milj. € maataloustukia.

Yhteistoiminta-alueen kustannukset jaetaan vuosittain laskettavien vertailutietojen perusteella. Ne lasketaan aktiivitulojen, lohkojen, kunnan peltoalan, maksettujen tukien ja tukipäätösten lukumäärän perusteella. Vuoden 2019 toteuma on jaettu vuoden 2018 vertailutietoihin perustuvilla KA-%:lla.

<u>Kaavoitus ja maankäyttö</u>	TA	Tulot 0 €, Menot -10 500 €, Netto -10 500 €
	TP	Tulot 0 €, Menot -7 951 €, Netto -7 951 €

Askolan kunta on myynyt Pukkilan kunnalle sopimukseen perustuen aluearkkitehdin työpanosta. Kunta ostaa aluearkkitehdin palveluja Askolan kunnalta 0,5 pv/vko.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
kunnanjohtaja	1	1
hyvinvointipäällikkö ¹⁾	0,2	0,2
elinvoimapäällikkö ²⁾	0,2	0,2
tiedottaja ³⁾	0,2	0,2

- 1) työpanos jakautui 20 % hallintopalvelut, kunnanhallitus ja 80 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, hallinto
- 2) työpanos jakautui 20 % hallintopalvelut, kunnanhallitus ja 80 % elinvoimapalvelut, elinvoima- ja kehittämispalvelut
- 3) työpanos jakautui 20 % hallintopalvelut, kunnanhallitus ja 80 % hallintopalvelut, talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut

Tunnusluvut

Kunnanhallituksen nettomenot ovat 335 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	11 400		11 400	9 054	-2 346
Menot	-379 967		-379 967	-330 114	49 853
Netto	-368 567		-368 567	-321 060	47 507
Sis. tulot	133 050		133 050	120 623	-12 427
Sis. menot	-13 671		-13 671	-17 818	-4 147
Toimintakate	-249 188		-249 188	-218 255	30 933
Rahoituskulut					
Poistot					
Yhteensä	-249 188		-249 188	-218 255	30 933

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Vastuualue sisältää kustannuspaikat: talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut, ICT-palvelut ja henkilöstöpalvelut.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut TA Tulot 400 €, Menot -247 398 €, Netto -246 998 €
TP Tulot 1 213 €, Menot -243 327 €, Netto -242 114 €

Kunta ostaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja Sarastia Oy:ltä (ent. Kunnan Taitoa Oy). Kunnan talous- ja toimistopalvelut -tiimi tuottaa kunnan koko organisaatiolle mm. talous- ja toimistopalveluja, henkilöstöhallinnon palveluja ja sähköiseen viestintään liittyviä palveluja, mm. kunnan kotisivupäivitykset.

ICT-palvelut TA Tulot 0 €, Menot -79 500 €, Netto -79 500 €
TP Tulot 0 €, Menot -47 799 €, Netto -47 799 €

Kustannuspaikan menot koostuvat mm. tietoliikenne- ja operaattorikuluista, ICT-tukipalvelujen ostoista sekä ohjelmisto- ja lisenssimaksuista. Tietoliikennemaksuihin kului noin 4 800 € ja ohjelmisto- ja lisenssimaksuihin noin 32 000 €. ICT-tukipalvelut kunta ostaa paikalliselta yritykseltä, Nicemedia Oy:ltä. ICT-tukipalvelujen ostoon käytettiin noin n. 10 500 €.

Henkilöstöpalvelut TA Tulot 11 000 €, Menot -53 069 €, Netto -42 069 €
TP Tulot 7 841 €, Menot -38 989 €, Netto -31 148 €

Kunta ostaa henkilöstölleen työterveyshuollon palvelut hyväksytyin toimintasuunnitelman mukaisessa laajuudessa Työterveys Wellamo Oy:ltä. Kela korvaa kunnalle osan kustannuksista vuosittain. Vuonna 2019 ehkäisevän työterveyshuollon ja sairaanhoidon nettokustannukset olivat 10 200 €.

Työnantajalla ja työntekijöillä on lakisääteistä yhteistoimintaa (yhteistyötoimikunta, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut ja ammattijärjestöjen valitsemat luottamusmiehet/-naiset). Kunta järjestää työntekijöilleen TYHY -toimintaa ja virkistystä.

Kunta tukee työntekijöiden terveydenedistämistä ja kunnan kohottamista. Tämä perustuu valtuuston hyväksymään työhyvinvointisuunnitelmaan. Vuoden alusta käytössä on ollut sähköinen ePassipalvelu, Flex-malli (Sportti ja Kulttuuri sekä Hyvinvointi). Henkilöstölle maksettiin vuoden aikana korvauksia yhteensä 9 793 €.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
laskentasihteeri	1	1
toimistos sihteeri	1	1
toimistovirkailija	1	1
tiedottaja ¹⁾	0,8	0,8
etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja ²⁾	0,2	0,2

1) työpanos jakautuu 80 % hallintopalvelut, talous-, toimisto ja asiakaspalvelut ja 20 % hallintopalvelut, kunnanhallitus

2) työpanos jakautuu 20 % hallintopalvelut, talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut, 30 % elinvoimapalvelut, elinvoima- ja kehittämispalvelu ja 80 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nuorisopalvelut

Tunnusluvut

Talous-, toimisto- ja asiakaspalvelujen nettomenot ovat 117 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

ELINVOIMAPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot				768	768
Maksutulot					
Tuet ja avustukset	52 500	-21 000	31 500	23 628	-7 872
Muut toimintatulot	13 700		13 700	12 617	-1 083
TOIMINTATULOT	66 200	-21 000	45 200	37 013	-8 187
Henkilöstömenot	-70 529		-70 529	-64 884	5 645
Palvelujen ostot	-118 900	41 000	-77 900	-59 242	18 658
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 700		-1 700	-6 099	-4 399
Avustukset	-21 900	13 000	-8 900	-4 152	4 748
Muut toimintamenot	-950		-950	-107	843
TOIMINTAMENOT	-213 979	54 000	-159 979	-134 484	25 495
Sisäiset tulot					
Sisäiset menot	-1 524		-1 524	-3 841	-2 317
Sisäiset yhteensä	-1 524		-1 524	-3 841	-2 317
TOIMINTAKATE	-149 303	33 000	-116 303	-101 312	14 991
Poistot ja arvonalentumiset					
YKSIKÖ YHTEENSÄ	-149 303	33 000	-116 303	-101 312	14 991

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueen elinvoima- ja kehittämispalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Elinvoimapäällikkö

Sitovat tavoitteet

Elinvoimasuunnitelma

Laaditaan elinvoimasuunnitelma, jossa tarkennetaan kuntastrategiassa asetetut strategiset tavoitteet, määritellään toimenpiteet ja mittarit, arviointi ja seuranta.

Toteutuminen

Elinvoimasuunnitelma laadittiin vuonna 2019 ja siitä juontuvan markkinointisuunnitelman valmistelu aloitettiin.

Infra ja yhteydet toimivat

Kunta on hankkinut vuonna 2018 liikenneyhteyksien turvaamiseksi ja parantamiseksi ostoliikennettä yhteistyössä naapurikuntien, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) sekä Lahden Seudun Liikenteen (LSL) kanssa. Ostosopimukset päättyvät pääosin kesän 2019 aikana.

Joukkoliikenteen kehittämisen toisessa vaiheessa vuonna 2019 tavoitteena on yhdistää olemassa olevaa liikennettä riittävän toimivaksi avoimen seutuliikenteen palveluksi eri-ikäisille kuntalaisille kustannustehokkaasti. Olemassa olevilla liikenteillä tarkoitetaan kunnan ostosopimuksin hankkimia koululaiskujetuksia sekä asiointi- ja palveluliikennettä.

Sitovana tavoitteena on laatia selvitys vaihtoehtoisista joukkoliikennejärjestelyistä päätöksenteon pohjaksi.

Toteutuminen

Vuoden 2019 alussa laadittiin selvitys matkustajamääristä joukkoliikenteessä. Sen seurauksena lakautettiin vähäisen käytön takia kaikki muut linjat, paitsi koululaisvuoro Mäntsälään. Sen lisäksi säilytettiin asiointi- ja palveluliikenne sekä koulukuljetukset. Eri malleja käsiteltiin kunnanhallituksen kokouksissa. Hyväksi vaihtoehdoksi nähtiin Pukkilan julkisen liikenteen kilpailuttaminen niin, että niin koululaisliikenne kuin asiointi ja palveluliikenne kilpailutetaan yhdessä. Tämä kilpailutus tapahtuu vuoden 2020 puolella. Kilpailutusprosessi tarjoaa mahdollisuuden löytää toimiva ratkaisu paikallisesti. Alueellista yhteistyötä selvitetään samalla ja pääosin sisäiseksi tarkoitetun joukkoliikenteen löydettyä muotonsa.

Elinvoima- ja kehittämispalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	66 200	-21 000	45 200	37 013	-8 187
Menot	-213 979	54 000	-159 979	-134 484	25 495
Netto	-147 779	33 000	-114 779	-97 471	17 308
Sis. tulot					
Sis. menot	-1 524		-1 524	-3 841	-2 317
Toimintakate	-149 303	33 000	-116 303	-101 312	14 991
Rahoituskulut					
Poistot					0
Yhteensä	-149 303	33 000	-116 303	-101 312	14 991

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: elinvoima- ja kehittämispalvelut, markkinointi, joukkoliikenne, asunto- ja teollisuustontit sekä työllisyyspalvelut.

Vastuhenkilö on elinvoimapäällikkö.

Talousarviovuoden toiminta

Elinvoima- ja kehittämispalvelut TA Tulot 0 €, Menot -41 884 €, Netto -41 884 €
TP Tulot 767 €, Menot -29 457 €, Netto -28 690 €

Elinvoimapäällikkö aloitti tehtävässään vuoden alussa.

Vuonna 2019 maksettiin kuntaosuuksia Maaseudun kehittämissyhistys Silmu ry:lle 1 585 €. Yritysneuvontapalvelujen ostosta Nicemedia Oy:ltä maksettiin 750 €. Mainostilan vuokraa risteysalueelle pystytystä mainostornista maksettiin 2 200 €.

Kunnassa aloitettiin yrittäjäkahvit syksyllä 2019. Tilaisuuksia järjestettiin vaihtelevasti ilta- ja aamuaikaan. Kokoontumisissa paikallisilla yrittäjillä oli mahdollisuus päästä keskustelemaan yrittäjille keskeisistä teemoista. Kunta kutsui paikalle niin Silmu ry:n ja Pro Agrian edustajia kertomaan yrittäjille suunnatuista ja haettavista tuista. Paikalla oli myös etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja, jonka kautta voitiin saattaa yhteen työtä etsivät työttömät ja työvoimaa kaipaavat yrittäjät.

Loppuvuodesta paikalliset yrittäjät yhteistyössä kunnan kanssa kokosivat Radio Novan iltapäivään kuntaa ja kunnan yrityksiä markkinoivan paketin. Paketti vietiin paikan päälle radion toimitukseen. Sen avaaminen videoitiin ja tallennetta pystyi jakamaan facebookissa. Videota on tähän mennessä (9.3.2020) katsottu 48 000 kertaa.

Kuntaan on toivottu ja myös aktiivisesti pyritty saamaan laajakaistayhteyttä. Vuonna 2018 paikallisista aktiiveista koostuva Pukkikuitu aloitti oman aktiivisen työn sähköisten yhteyksien parantamiseksi. Yhteistyöstä kiinnostui Nivos Oy, jonka kanssa aloitettiin neuvottelut laajakaistayhteyksien rakentamisesta. Vuonna 2019 neuvotteluihin liittyi myös elinvoimapäällikkö. Pukkikuidun ahkera työ mahdollisti sen, että on hyvät mahdollisuudet aloittaa rakennustyöt vuonna 2020, jos valtuusto hyväksyy taloudellisen tuen liityntähintojen alentamiseksi ja Pukkikuitu saa riittävän määrän liittymän varanneita kannustettua hankkeeseen mukaan.

Markkinointi TA Tulot 0 €, Menot -40 424 €, Netto -40 424 €
TP Tulot 0 €, Menot -33 112 €, Netto -33 112 €

Uuden kuntastrategian yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu Pukkilan näkyvyys ja tunnettuus. Markkinointiviestinnän ja brändityön tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet määriteltiin viestintäsuunnitelmassa, jota täydennetään vuoden 2020 aikana tehtävällä markkinointiviestinnän osuudella.

Markkinoinnissa aloitettiin tyhjältä pöydältä, koska nyt olemassa olevia materiaaleja ei esim. tiedostomuotojen vuoksi voinut suoraan hyödyntää. Ilme vaati myös uusimista, jotta ulkoasu vastaisi tämän päivän vaatimuksia ja viestisi eteenpäin katsovasta kunnasta. Kesän 2019 aikana valmistuivat tontti-markkinointiin tarvittava Pukkila-logo, joka on ulkoiselta olemukseltaan yhteneväinen aikaisemmin tehtyjen kunnan nettisivujen kanssa. Oli tarpeen myös tehdä uusi tontteja esittelevä esite kaupan mahdollistamiseksi. Kunnan nettisivuille aloitettiin uusimaan tontteja kuvaavia tekstejä. Tätä työtä jatketaan edelleen.

Tangokuningas Aki Samuli osti maatilaa Pukkilasta keväällä 2019. Aki Samulin kanssa sovittiin yhteistyöstä, jossa artisti markkinoi kuntaa Suomea kiertäessään ja kunta otti Aki Samulin mukaan esimerkiksi kuntaa esittelevälle markkinointivideolle. Tallenteen kuvasi Pukkilassa lapsuutensa ja nuoruutensa viettänyt Antti Sihlman. Videolla kuvataan Pukkilan luontoa, palveluita, yrittäjiä, matkailukohteita, päiväkotia sekä koulua. Video julkistettiin 22.10.2019. Videota on tähän päivään mennessä (9.3.2020) katsottu 5 390 kertaa. Videosta tehdään lyhyt versio vuoden 2020 aikana, jolloin sitä jaetaan sosiaalisessa mediassa laajemmin.

Joukkoliikenne TA Tulot 27 000 €, Menot -44 700 €, netto -17 700 €
TP Tulot 21 567 €, Menot -41 641 €, netto -20 074 €

Talousarviovuoden sitovana tavoitteena oli joukkoliikenneselvityksen laatiminen tulevan päätöksenteon pohjaksi. Se toteutettiin alkuvuodesta 2019. Tämän seurauksena suurin osa ostetusta joukkoliikenteestä lopetettiin vähäisen käytön vuoksi. Vain Mäntsälään menevä "koululaisvuoro" sai jatkaa kulkuaan. Julkinen liikenne kaipasi kuitenkin uudistamista ja niin kehitystyö aloitettiin vuoden 2019 syksyllä.

Asunto- ja teollisuustontit TA Tulot 13 700 €, Menot -100 €, netto 13 600 €
TP Tulot 12 617 €, Menot -68 €, netto 12 550 €

Kunta on aiemmin vuokrannut rivitalo- ja omakotitontteja, nykyisin tontteja ei enää vuokrata. Vuonna 2019 vuokratulot olivat 11 727 €.

Vuonna 2018 jätetyssä valtuustoaloitteessa esitettiin Pikkumetsän alueen ja Pukkilanmäen alueen tonttien myyntihintojen alentamista niin, että Pikkumetsän tontit myydään 5 000 €/tontti ja Pukkilanmäen tontit 10 000 €/tontti. Valtuusto päätti kokouksessaan 20.5.2019 alentaa myynnissä olevien tonttien hintoja aloitteen mukaisesti ja lisäksi Mäntymäki II alueen tontit myydään 10 000 €/kpl. Päättös on voimassa 30.6.2020 asti.

Asunto- ja yritystontteja markkinoitiin niin Googlen kuin Bing:n hakukoneissa. Näkyvyys mahdollisti sen, että yksi yritystontti ja viisi omakotitonttia varattiin. Lisäksi omakotitontit lisättiin etuovi.com-palveluun nähtäville alueittain.

Työllisyyspalvelut TA Tulot 4 500 €, Menot -45 872 €, Netto -41 372 €
TA Tulot 2 062 €, Menot -30 206 €, Netto -28 145 €

Laki ja asetus työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta astui voimaan 1.1.2015. Työvoiman palvelukeskus on kunnan, TE-toimiston ja KELAn yhteinen palvelujärjestelmä. Palvelu alkaa aina huolellisella asiakkaan palvelutarpeen kartoituksella ja tarvittaessa kutsutaan mukaan lisää palveluntarjoajia. Moniammatillisen asiakaspalvelun keinoin edistetään yhdessä asiakkaan kanssa hänen työllistymismahdollisuuksiaan. Elinvoimapäällikkö kuuluu varsinaisena jäsenenä ja etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja varajäsenenä Itä-Uudenmaan TYPin johtoryhmään. Palveluohjaaja toimii asiakasvastaavana.

Monialainen yhteispalvelu (TYP) jatkoi toimintaansa koko vuoden ja asiakkaita on tavattu säännöllisesti. Etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja valittiin vuoden 2019 syksyllä puheenjohtajaksi Myrskylän ja Pukkilan työllisyyttä edistävään yhteistyöryhmään.

Työttömille työnhakijoille on tarjolla psykologin sekä päihdesairaanhoidajan palveluita. Työttömien työnhakijoiden terveystarkastukset toimivat edelleen. Asiakkaita ohjattiin terveystarkastuksiin sosiaaliohjaajan kanssa.

Palkkatuki

Vuoden aikana kunnassa oli palkattuna kolme henkilöä palkkatuella.

Yritysten kuntalisä ja yritysyhteistyö

Vuoden aikana kuntalisää on myönnetty kahdelle yritykselle.

Nuorten kesätyöllistäminen

Yritysten kesätyösetelimäärärahaa on myönnetty 8 yritykselle.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
elinvoimapäällikkö ¹⁾	0,8	0,8
etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja ²⁾	0,3	0,3

- 1) työpanos jakautuu 80 % elinvoimapalvelut, elinvoima- ja kehittämispalvelut ja 20 % hallintopalvelut, kunnanhallitus
2) työpanos jakautuu 30 % elinvoimapalvelut, elinvoima- ja kehittämispalvelut, 80 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nuorisopalvelut ja 20 % hallintopalvelut, talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut

Tunnusluvut

Elinvoima- ja kehittämispalvelujen nettomenot ovat 54 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	342 000		342 000	359 921	17 921
Maksutulot	3 000		3 000	3 605	605
Tuet ja avustukset	1 000		1 000	13 472	12 472
Muut toimintatulot			0	3 762	3 762
TOIMINTATULOT	346 000		346 000	380 760	34 760
Henkilöstömenot	-428 065	-6 000	-434 065	-451 584	-17 519
Palvelujen ostot	-24 540		-24 540	-20 374	4 166
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-131 650		-131 650	-124 272	7 378
Avustukset					
Muut toimintamenot	-6 200		-6 200	-8 772	-2 572
TOIMINTAMENOT	-590 455	-6 000	-596 455	-605 002	-8 547
Sisäiset tulot	255 800		255 800	193 248	-62 552
Sisäiset menot	-29 740		-29 740	-26 276	3 464
Sisäiset yhteensä	226 060		226 060	166 972	-59 088
TOIMINTAKATE	-18 395	-6 000	-24 395	-57 270	-32 875
Poistot ja arvonalentumiset	-11 433		-11 433	-11 433	
YKSIKÖ YHTEENSÄ	-29 828	-6 000	-35 828	-68 703	-32 875

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueen ruoka- ja siivouspalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Palvelupäällikkö

Sitovat tavoitteet

Hyvinvoiva ja liikkuva pukkialainen

Ruokapalvelun tavoitteena on yhteistyön lisääminen koulun ja päivähoidon kanssa, sekä palvelukäytännön laatiminen yksiköihin, sekä luoda yhteiset pelisäännöt siitä, miten oppilaat, päiväkotilapset ja henkilökunta ovat mukana ruokakasvatuksessa.

Toteutuminen

- koulun kanssa pidettiin yhteisöllinen hyvinvointipäivä 11.4.2019 sekä ruokaraati 7.5.2019, jossa oppilaat saivat kertoa luokkiensa toiveita ruokailuun liittyen. Nämä toiveet otetaan huomioon mm. seuraavaa ruokalistaa laadittaessa (kevällä 2020)
- päiväkodin palaverissa toivottiin omaa siivoojaa ja keittäjää. Oma siivooja pystyttiin järjestämään, mutta keittäjistä ei vielä kukaan ollut halukas siirtymään päätoimisesti päiväkodin keittiöön. Pääasiassa kuitenkin päiväkodin keittiössä vuorottelee kaksi työntekijää.
- 28.10.2019 pidettiin palaveri Onnin osastojen ruokapalveluun liittyen ja keskustelimme siitä, miten ikäihmisten ravitsemus toteutuu, sekä mitä toiveita heillä on ruokapalvelulle. Myös aika seurantalaverille sovittiin tammikuulle 2020.

Terveyttä ja hyvinvointia edistävä asuin- ja elinympäristö

Siivouspalvelujen tavoitteena on sisällön selventäminen asiakkaille ja mitoituksen riittävyyden seuranta ja poikkeamien kirjaaminen, sekä palvelujen tuottaminen siivousmitoituksen määrittämällä budjetilla.

Toteutuminen

- mitoitusta ja työohjeita on muutettu mm. Torpin koulun sulkemisen takia ja Kirkonkylän koulun tilojen käyttöasteen lisääntymisen vuoksi. Myös Onnissa on P-H hykyn toimesta muutettu mitoitusta sekä työohjeita
- Onnin mitoituksen muuttuessa siivoustyön vastaava kävi muutokset läpi työntekijöiden sekä osastonhoitajan kanssa
- Myös koululla on keskusteltu opetushenkilöstön kanssa siitä, miten tilojen siivous suoritetaan sujuvasti päivän aikana heidän toimintansa huomioiden

Ruoka- ja siivouspalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	346 000		346 000	380 760	34 760
Menot	-590 454	-6 000	-596 454	-605 002	-8 548
Netto	-244 454	-6 000	-250 454	-224 242	26 212
Sis. tulot	255 800		255 800	193 248	-62 552
Sis. menot	-29 740		-29 740	-26 276	3 464
Toimintakate	-18 394	-6 000	-24 394	-57 270	-32 876
Rahoituskulut					
Poistot	-11 433		-11 433	-11 433	0
Yhteensä	-29 827	-6 000	-35 827	-68 703	-32 876

Vastualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: keskuskeittiö, päiväkotikiukaan, Hyvinvointikeskus Onnin kahvio, siivouskoulu, siivous päiväkotikiukaan, Hyvinvointikeskus Onnin siivous, kunnantalo ja muut kiinteistöt.

Vastuhenkilö on palvelupäällikkö.

Tilinpäätösvoiton toiminta

Palvelut tuotettiin asiakaslähtöisesti. Asiakkaiden ja tilojen käyttäjien palautteet ja toiveet pyrittiin otamaan huomioon jo vuoden mittaan, eikä erillistä asiakaskyselyä ole tehty. Asiakkaat koostuivat päiväkotikiukaan-ikäisistä lapsista (jopa alle vuoden ikäisistä) vanhuksiin. Ruokalista (5 erilaista versiota) päivitettiin vuoden 2019 alusta. Myös ruokaohjeita päivitettiin ja hävikkiä seurataan. Vakioimme jatkuvasti myös ruokaohjeita seuraamalla menekkiä ja tällä hetkellä ruokaa ei juurikaan jää yli. Mahdollista ylijäämää ruokaa on myyty henkilökunnalle.

Asiakasmäärät ovat pysyneet lähes ennallaan. Kotipalveluaterioiden määrä on lisääntynyt hieman ja on nyt keskimäärin 19 kpl. Joulukuussa P-H hyky irtisanoi kotipalveluaterioiden valmistuksen alkaen 1.5.2020.

Torpin koulun toiminta päättyi keuhällä 2019. Torpin koululta siirtyneet n.18 työtuntia siirtyivät keskuskeittiölle. Keskuskeittiöltä siirtyi jo vuonna 2015 keittiö-siivoustyöntekijä kokonaan siivoukseen, kun siivouksesta jäi työntekijä eläkkeelle, eikä hänen tilalleen silloin palkattu uutta työntekijää. Tästä joutuksen on keskuskeittiössä ollut vuosina 2015 - 2019 vajaamiehitystä, joten nyt Torpin koulun loputtua työntekijämäärä palautui keskuskeittiöllä ns. mitoitettuun työntekijämäärään.

Aterioita tarjotaan päivittäin n. 320 henkilölle (kouluikäisille) eli vuodessa n. 110 000 annosta. Suoritteita oli vuonna 2019 n. 100 000.

Alkuvuodesta 2019 siivousneliöitä oli n. 7 860 m². Torpin koulun päätymisen jälkeen siivousneliöt vähenivät n. 400 m². Tämän Torpin koulun osuuden siivouksesta oli hoitanut keittiötyöntekijä, joten se ei vaikuttanut siivoustyöntekijöiden työmäärään.

Mitoituksia on päivitetty tarpeen mukaan tilojen käytössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Vuoden 2017 alusta kiinteistöjen siivousta on laskutettu Myrskylän kunnalta toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Sekä siivous- että elintarvikehankinnoissa, kuten myös leasing kuljetusautossa siirryttiin Kuntahankintojen kilpailuttamiin toimittajiin kesäkuun 2017 alusta ja sopimukset jatkuivat myös vuonna 2018. Vuonna 2019 Kuntahankinnat yhdistyi Hanseliin, johon liityimme mukaan mm. elintarvikehankintojen sekä pesu- ja puhdistusaineiden kilpailutuksen osalta ja vuonna 2020 myös leasing-ajoneuvojen osalta.

Elokuusta 2018 alkaen palvelupäällikkö siirtyi kokonaan hallinnollisiin tehtäviin (aiemman 50 % keittiö ja 50 % hallinto) ja keittiöön palkattiin määräaikaiseksi (30.6.2020 asti) 45,16 % työajalla keittäjä. Lisäksi pitkään keittiössä kuntouttavassa työtoiminnassa ollut henkilö palkattiin (50 % palkkatuella) 77,42 % työajalla määräaikaiseksi keittiöapulaiseksi (1.7.2020 asti). Nämä järjestelyt jatkuivat myös vuonna 2019. Ruokalaatikoiden kuljetukseen syksyllä 2018 palkatun määräaikaisen kuljetustyöntekijän työsopimus päättyi 30.6.2019 Torpin koulun loppumisen takia.

Hyvinvointikeskus Onnin kahvion toiminnan kehittämistä kokeiltiin keväällä 2019 maaliskuu- kesäkuussa lisäämällä erilaisia tapahtumia, sekä ilta-aukiolo kokeiluja. Myös mainontaa ja muuta näkyvyyttä pyrittiin lisäämään. Tuotevalikoimaa kehitettiin ja kahvioon tuli myyntiin mm. oma Onnin Pulla sekä syksyllä torstai iltaisin pitsaa.

Kehittämiprojektin aikana keskimääräinen kävijämäärä/päivä pysyi samana, kuin koko vuoden keskiarvo eli 45 as./päivä. Asiakaskohtainen myynti oli kehittämisjaksolla 3,87 €/asiakas, kun muiden kuukausien keskiarvo oli 4,07 €/as. (koko vuosi 3,99 €/as. ja vuonna 2018 keskiostos oli 4,03 €/as). Myös kahvion menot lisääntyivät kokeilun aikana ja koko vuoden tulos jäi reilusti miinukselle. Kaikesta huolimatta päätettiin toteuttaa kokeiluna kuntalaisten toivomaa ilta-aukioloa ja 3.10.2019 alkaen kahvio on (yhdessä palvelupisteen kanssa) ollut avoinna torstaisin klo 7.30 - 19.00. Ilta-aukiolo kokeilua jatketaan vuonna 2020.

Keskuskeittiö TA Tulot 102 000 €, Menot -305 187 €, Netto -203 187 €
TP Tulot 125 363 €, Menot -302 942 €, Netto -177 579 €

- valmistaa ja toimittaa valmiin lämpimän lounaan kouluille, Vekaraan ja Onniin sekä kotipalveluun, sekä lähettää kohteisiin aamu- ja välipala- ym. tarvikkeet
- toimii vuoden jokaisena päivänä
- keittiössä pääsääntöisesti kolme työntekijää, viikonloppuisin ja pyhinä yksi

Päiväkoti Vekara, keittiö TA Tulot 0 €, Menot -32 757 €, Netto -32 757 €
TP Tulot 0 €, Menot -32 048 €, Netto -32 048 €

- jakelukeittiö, toimii arkisin
- valmistetaan päiväkodin aamupalat sekä lounaan salaattit
- satunnaisesti viikonloppuisin tarvittavat ateriat on toimitettu suoraan keskuskeittiöstä annospakattuina
- työntekijöitä yksi

Hyvinvointikeskus Onni, kahvio TA Tulot 32 000 €, Menot -44 676 €, Netto -12 676 €
TP Tulot 39 767 €, Menot -54 487 €, Netto -14 720 €

- avoinna ma-pe klo 7.30 - 14.30 ja pe 7.30 - 13.30, lounas tarjoillaan klo 11.00 - 12.30. Kahvio on ollut 3.10.2019 alkaen kokeiluluontoisesti avoinna torstaisin klo 7.30 - 19.00
- valmistetaan arkisin Onnin osastojen kahvileivät sekä päivällinen
- yksi työntekijä

Siivous, koulut TA Tulot 70 000 €, Menot -89 207 €, Netto -19 207 €
TP Tulot 79 967 €, Menot -109 976 €, Netto -30 009 €

- Kirkonkylän koululla työntekijöitä 1,6 koulupäivinä
- koulujen siivous mitoituksen mukaisesti

Siivous, päiväkotiki Vekara TA Tulot 39 000 €, Menot -35 557 €, Netto 1 416 €
TP Tulot 32 302 €, Menot -2 302 €, Netto 30 000 €

- yksi työntekijä arkisin
- päiväkodin siivous mitoituksen mukaisesti

Siivous, Hyvinvointikeskus Onni TA Tulot 85 000 €, Menot -65 779 €, Netto 19 221 €
TP Tulot 85 475 €, Menot -85 362 €, Netto 113 €

- kaksi työntekijää arkisin
- siivouspalvelut myydään Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuokraamille alueille siivoussopimuksen ja heidän laatimiensa työohjeiden/mitoituksen mukaisesti.

Siivous, kunnantalo ja muut kiinteistöt TA Tulot 18 000 €, Menot -23 292 €, Netto -5 292 €
TP Tulot 17 886 €, Menot -17 886 €, Netto 0 €

- 0,4 työntekijää.
- alueeseen kuuluu kunnantalo, kirjasto ja paloasema aamupäivisin (siirtyminen päivällä Kirkonkylän koululle). Siivousaikoja on vähennetty kunnantalon osalta vähäisen käytön vuoksi ja työtunnit siirretty käytettäväksi Kirkonkylän koululla
- tilojen siivous mitoituksen mukaisesti
- paloaseman siivoussopimus sisältyy tilan vuokraan

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
palvelupäällikkö	1	1
keittäjä	5	5
keittäjä, määräaikainen	0,45	0,45
keittiöapulainen, määräaikainen	0,77	0,77
siivoaja	5	5
kuljetustyöntekijä, määräaikainen	0,25	

Tunnusluvut

Ruoka- ja siivouspalvelujen nettomenot ovat 37 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

HYVINVIONTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	650		650	2 516	1 866
Maksutulot	31 400		31 400	30 294	-1 106
Tuet ja avustukset	192 100		192 100	203 229	11 129
Muut toimintatulot	3 100		3 100	3 110	10
TOIMINTATULOT	227 250		227 250	239 149	11 899
Henkilöstömenot	-223 646		-223 646	-220 991	2 655
Palvelujen ostot	-264 517		-264 517	-211 735	52 782
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 600		-20 600	-16 765	3 835
Avustukset	-35 500		-35 500	-35 924	-424
Muut toimintamenot	-10 200		-10 200	-9 555	645
TOIMINTAMENOT	-554 463		-554 463	-494 970	59 493
Sisäiset tulot	69 230		69 230	43 693	-25 537
Sisäiset menot	-150 702		-150 702	-123 120	27 582
Sisäiset yhteensä	-81 472		-81 472	-79 427	2 045
TOIMINTAKATE	-408 685		-408 685	-335 248	73 437
Poistot ja arvonalentumiset	-4 000		-4 000	-5 847	-1 847
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-412 685		-412 685	-341 095	71 590

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueet: hallinto, maahanmuuttopalvelut, nuorisopalvelut, liikunta-
palvelut, senioripalvelut, kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Hyvinvointipäällikkö

Hallinto

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	14 000		14 000	14 165	165
Menot	-44 701		-44 701	-49 449	-4 748
Netto	-30 701	0	-30 701	-35 284	-4 583
Sis. tulot	49 330		49 330	38 758	-10 572
Sis. menot	-18 629		-18 629	-3 474	15 155
Toimintakate	0	0	0	0	0
Poistot					
Yhteensä	0	0	0	0	0

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan hallinto.

Vastuhenkilö on hyvinvointipäällikkö

Tilinpäätösvuoden toiminta

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut -tehtäväalueen keskeinen tavoite oli kuntalaisten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen. Palvelukokonaisuus muodosti näkyvän, kuntalaisten arkeen ja vapaa-aikaan vaikuttavan monialaisen kunnan omien hyvinvointipalvelujen kokonaisuuden. Nuoriso-, liikunta-, kirjasto-, kulttuuri- ja senioripalvelut tuottivat yhdessä yhteistyöverkostojen toimijoiden kanssa palvelukattauksen, josta jokainen kuntalainen voi löytää omannäköistään toimintaa ja olla halutessaan vaikuttamassa tulevien toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Palvelujen tarkoituksena oli aktivoida kuntalaisia omaehtoiseen hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimiseen ja vahvistaa yksilöllistä ja yhteisöllistä kasvua. Toiminnassa kerättiin aktiivisesti asiakaspalautetta, joka huomioitiin toiminnan suunnittelussa. Toimintoja kohdennettiin joiltakin osin eri-ikäisille kuntalaisille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ennaltaehkäisevän työtteen näkökulmat tulee tiedostaa ja ottaa huomioon päätöksenteossa sekä tehtäväalueen toimintojen kehittämisessä. Aktiivinen hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen toiminta markkinoi kuntaa ja tukee alueen elinvoimaisuutta.

Onni Nurmen Säätiö myönsi kunnalle vuosiavustusta 260 000 €. Säätiön avustustoiminnassa noudatettiin säätiön hallituksen 9.3.2007, § 13 hyväksymiä linjauksia. Linjausten mukaisesti säätiön Pukkilan kunnalle myöntämät vuosiavustukset kohdennettiin Hyvinvointikeskus Onnin ylläpito- ja toimintamenoihin sekä ikääntyneiden kotona asumisen tukemiseen. Kunta antaa säätiölle vuosittain erillisen tilityksen avustusvarojen käytöstä.

Vuosiavustuksen lisäksi säätiö myönsi Pukkilan kunnalle erillisavustuksena 128 000 € Hyvinvointikeskus Onnin Onninkotien ulkoiluterassien ja ulkoilupihan toiminnallisuuden kehittämiseen. Työ alkaa vuoden 2020 aikana. Avustuksen turvin pihan toiminnot saadaan vastaamaan käyttäjien, eli Onninkotien asukkaiden, toiveita ja terveydentilaa. Onninkodit järjestivät remontin toteutuksen suunnitteluvaiheessa asukaskuulemistilaisuuden, jonne olivat tervetulleita myös omaiset ja senioripalvelujen työntekijät.

Säätiön avustuksella Pukkilan kunta toteutti sellaista toimintaa ja palveluja ikääntyneille kuntalaisille, mitä ei julkisissa palveluissa ole yleisesti ottaen mahdollista toteuttaa. Ikääntyneiden lakisääteisistä palveluista on vastannut vuoden 2017 alusta lukien Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä.

Onni Nurmen Säätiön avustuksella toteutettava ikääntyneiden toiminta jakaantui kolmeen kokonaisuuteen: henkilöstön palkkauskuluihin (ikäntyneiden toiminnan koordinointi, suunnittelu ja toteutus), Hyvinvointikeskus Onnin toimintaan (ryhmät ja tapahtumat oheistoimintoihin, Onnipäivän konsertti) ja ostopalveluihin (kotisiivouspalvelut, asiointi- ja kuljetuspalvelut).

Hyvinvointikeskus Onnin toiminnasta vuonna 2019 annettiin säätiölle erillinen katsaus.

Hyvinvointikeskus Onni

Vuonna 2019 Hyvinvointikeskus Onni oli kunnan ja naapurikuntien asukkaille vapaa-ajan aktiviteettien kannalta tärkeä paikka. Useat ohjatut ja omaehtoiset vapaa-aika- ja harrastusmahdollisuudet tukivat kuntalaisten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Vuonna 2018 toteutettu Hyvinvointikeskus Onnin sisäilmateknisten korjaustöiden toinen vaihe valmistui vuodenvaihteessa 2018 - 2019. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanottopalvelut siirtyivät remontin aikaisista väistöiloista takaisin Onniin heti vuoden 2019 alussa.

Onnin toiminnassa tarjottiin vuoden 2019 aikana noin 1 577 (667) vapaa-ajan kokoontumis- ja harrastuskertaa, joissa kirjattiin 14 367 (8 421) asiakaskäyntiä. Allasosastolla järjestettiin kunnan liikuntapalvelujen, järjestöjen, Mäntsälän kansalaisopiston sekä Mäntsälän ja Myrskylän kunnan voimin ryhmämuotoista vesiliikuntaa kaikkiaan 719 (165) kertaa, joissa tilastoitiin 7 032 (2 008) käyntiä. Kuntosalivuoroja tarjottiin 603 (204), joissa käytiin 2 106 (1 481) kertaa. Tilastoitujen kokoontumisten ja käyntien lisäksi Onnin tiloja käytettiin yksilökuntoutukseen, erilaisiin tapaamisiin, elokuvailtoihin, kokouksiin ja koulutuksiin.

ONNIN TOIMINTA 2019 (2018)	Kokoontumiskerrat	Käyntimäärät
Allasosasto		
Pukkilan liikuntapalvelut, järjestöt	477 (28)	4 498 (292)
Mäntsälän kansalaisopisto	72 (48)	697 (528)
Myrskylän kunta	32 (7)	551 (151)
Senioreiden vesiliikunta, liikuntapalvelut	138 (72)	1 286 (755)
Yhteensä	719 (165)	7 032 (2 008)
Kuntosali		
Pukkilan liikuntapalvelut ja järjestöt	405 (47)	791 (185)
Senioreiden saliliikunta, liikuntapalvelut	124 (95)	886 (1 016)
Senioreiden omatoimiryhmät, 2/vko	74 (62)	429 (280)
Yhteensä	603 (204)	2 106 (1 481)
Muut ryhmät		
Mäntsälän kansalaisopisto (sis. tapahtumat)	28 (61)	328 (235)
Senioripalvelut, ryhmät	173 (181)	2 622 (2 537)
Senioripalvelut, tapahtumat	54 (56)	2 279 (2 160)
Yhteensä	255 (298)	5 229 (4 932)
KOKO TOIMINTA YHTEENSÄ	1 577 (667)	14 367 (8 421)

Henkilöstö

Hyvinvointipäällikön tehtäväkuvaan kuului 80 % hyvinvointi- ja vapaa-ajan palvelualueen hallintoa ja esimiestyötä. Lisäksi tehtävään kuului kulttuuripalvelujen yhteistoiminta ja koordinointi, Hyvinvointikeskus Onnin yhteistoiminnan ja turvallisuus- ja pelastusasioiden koordinointi. Lisäksi hyvinvointipäällikkö hoiti perusturvantilaajajohtajan tehtävät, kunnan sisäisen HYTE- ja Lape-työn koordinoimien sekä niihin liittyvän verkostotyön. Hyvinvointipäällikkö toimi myös sovittelun, työterveyden ja maahanmuuttoasioiden yhteyshenkilönä. Lisäksi hyvinvointipäällikön kokonaistehtäväkuvaan kuului yleishallinnon tehtäviä 20 % työajasta sekä työsuojelupäällikön tehtävät. Hyvinvointipäällikkö toimi oman työnsä ohella vs. kunnanjohtajana 17.10.2019 alkaen.

Vuoden aikana hyvinvointipäällikkö organisoivat työsuojelusuunnitelman vuosille 2020 - 2023, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2020 - 2023 ja Savuton Kunta – Pukkilan toimeenpanosuunnitelman 2019 - 2022. Lisäksi hän järjesti kunnan henkilöstölle kaksi hätäensiapukoulutusta sekä turvallisuuskävelyt Onniin ja Vekaraan ja käynnisti kunnan turvallisuussuunnitelman päivitystyön.

Hyvinvointipäällikkö osallistui vuoden aikana hätäensiapukoulutukseen, työsuojelupäällikön koulutukseen sekä hyvinvointikertomuskoulutukseen.

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
hyvinvointipäällikkö	0,8	0,8

työpanos jakautuu 80 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, hallinto ja 20 %, hallintopalvelut, kunnanhallitus.

Tunnusluvut

Hallinnon nettomenot ovat 0 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Maahanmuuttopalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	12 100		12 100	10 991	-1 109
Menot	-9 515		-9 515	-4 322	5 193
Netto	2 585		2 585	6 669	4 084
Sis. tulot					
Sis. menot					
Toimintakate	2 585		2 585	6 669	4 084
Poistot					
Yhteensä	2 585		2 585	6 669	4 084

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan maahanmuuttopalvelut.

Vastuhenkilö on hyvinvointipäällikkö.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Maahanmuuttopalvelut

Maahanmuuttopalveluista vastuullisena henkilönä toimi perheryhmäkodin osalta erityisopettaja, työajan osuus maahanmuuttopalveluihin oli 10 %. Ostopalveluna on hankittu Alipi-neuvonta sekä kotouttamisohjelma.

Kotoutumistoimenpiteet

Kotouttamisen tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen/Pukkilaan ja tukea heitä tarvittavien tietojen ja taitojen saavuttamisessa. Hyvinvointipäällikkö on mukana maahanmuuttopoliittisessa ohjausryhmässä, jossa aloitettiin 2019 tekemään alueen uutta kotouttamisohjelmaa.

Perheryhmäkoti

Kunnassa toimi kesään asti alaikäisten, ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten- ja nuorten perheryhmäkoti. Perheryhmäkodin menot korvattiin valtion taholta. Korvaukset maksettiin kunnan kautta.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
erityisopettaja	0,1	

työpanos jakautuu 10 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, maahanmuuttopalvelut, 90 % opetuspalvelut, perusopetuspalvelut 30.6.2019 asti.

Tunnusluvut

Maahanmuuttopalvelujen nettomenot ovat 6 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Nuorisopalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	19 500		19 500	33 504	14 004
Menot	-122 200		-122 200	-112 176	10 024
Netto	-102 700		-102 700	-78 672	24 028
Sis. tulot	5 900		5 900	4 934	966
Sis. menot	-12 046		-12 046	-11 258	788
Toimintakate	-108 846		-108 846	-84 996	25 782
Poistot					
Yhteensä	-108 846		-108 846	-84 996	25 782

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan nuorisopalvelut.

Vastuhenkilö on nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Toiminta perustuu nuorisolakiin. Nuorisotyön tehtävänä on edistää nuorten osallisuutta, tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä harrastamista, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisopalvelujen painopistealueina vuonna 2019 olivat nuorisotilatoiminnan kehittäminen, koulu yhteistyön kehittäminen sekä nuorten osallisuuden lisääminen nuorisoneuvoston toiminnan kautta.

Nuorisopalvelut järjesti toimintaa pääsääntöisesti 5. luokkalaisille ja sitä vanhemmille nuorille sekä koulujen loma-aikoina myös nuoremmille. Toimintaa järjestettiin yhteistyössä liikuntapalvelujen, senioripalvelujen, kirjaston, koulujen, järjestöjen, seurakunnan ja Askolan vapaa-aikatoimen kanssa. Nuorisopalvelut jakoi avustuksia järjestöille 11 100 €. Stipendeinä jaettiin 900 € nuorille harrastajille ja aktiiveille. 2.9.2019 aloitti osa-aikainen (20 h/vko) nuoriso-ohjaaja. Näin saimme koulutetun työntekijän nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaajan työpariksi nuorisotilalle ja toiminnan kehittämiseen.

Säännöllinen toiminta

Nuorisotila "Nuokku" eli avoin nuorisotila oli avoinna maanantaisin ja keskiviikkoisin 5.- luokkalaisille ja sitä vanhemmille nuorille. Syksystä toimintaa kehitettiin niin, että 5.-6-luokkalaisten toiminta alkoi ilta-päivästä koulun päätyttyä. Torstaisin järjestettiin 7.-luokkalaisille oma nuokkuiltpäivä. Toimintaa toteutettiin yhteistyössä Pukkilan Nuorisoseuran kanssa. Nuokulla järjestettiin teemallisia iltoja mm. ikäkausi-iltoja, askartelua, kokkailua sekä bingo- ja kisailuiltoja. Perjantaisin Nuokun illoista vastasivat järjestöt ja seurakunta yhteistyössä kunnan kanssa. Nuoriso-ohjaajan työpanosta käytettiin perjantai-iltojen toimintaan. Nuokun kävijämäärät olivat keskimäärin 5.-6.-luokkalaisia, 16 osallistujaa/ilta ja yläkouluikäisiä ja vanhempia 10 osallistujaa/ilta. Järjestöjen perjantai-illoissa kävi keskimäärin 20 osallistujaa.

Nuokkutoiminnan ohjauksesta vastasi nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaajan kanssa kevätkaudella tuntipalkatut nuorisotilaohjaajat ja syksystä nuoriso-ohjaaja.

Muu toiminta

Nuorisopalvelut järjesti mm. peliviikon pelipäivän, junnunuokun Torpissa ja vanhustenviikolla "seniorinuokun" senioripalvelujen kanssa Onnissa. Nuorisopalvelut toteutti/oli mukana toteuttamassa kahdeksaa retkeä ja 30 muuta tapahtumaa mm. päihdekasvatusilta 7.-luokkalaisille ja nuorten Iilijärvi-illat. Kesällä järjestettiin Iilijärvellä kolme leiriä. Talvi- kesä- ja syyslomalla pidettiin päiväleirejä Ampun 4H:n ja nuorisoseuran kanssa. Yönuokku pidettiin keväällä 5.-6. luokkalaisille ja syksyllä 7.-luokkalaisille. Uutena toimintana olivat kesänuokkuillat sekä pop up-puuhapäivä 23.12.

Koulunuorisotyötä tiivistettiin niin ala- kuin yläkoulujen kanssa. Yhdessä toteutettiin ryhmäytymispäiviä 7.-luokkalaisille Askolassa, ryhmäytymispäivät 4.-5.-luokkalaisille Nuokulla sekä toiminnallisia päiviä keväällä Torpin koululla. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja oli mukana 6.-luokan leirikoulussa. Nuorisopalvelut organisoivat syksyn ensimmäisen koulupäivän suojatiepäivystyksen. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja kävi syksystä viikoittain ohjaamassa liikunnanohjaajan kanssa pitkän välitunnin alakoululla. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja vieraili yläkoululla kohtaamassa nuoria välitunneilla 1-2 kertaa kuukaudessa. Päivissä järjestettiin myös teemallista toimintaa mm. pelivälitunteja, kisailuja, pohdintaa unelmista sekä mielen hyvinvoinnista.

Nuorisopalvelut organisoivat nuorten kesätyöllistämisen. Nuorille järjestettiin kesätyöilta yhteistyökumppaneiden kanssa. Vuonna 2019 nuoria työllistyi 20 (paikkoja oli 21). Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja osallistui mm. valtakunnallisille nuorisotyöpäiville, toimi Lape-verkostossa sekä kutsui koolle ohjaus- ja palveluverkoston kahdesti. Nuoriso-ohjaaja osallistui hätäensiapukurssille. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja toimi ehkäisevän päihdetyön koordinaattorina ja osallistui seudulliseen verkostoon sekä Huuma-hankkeen palvelumuotoiluryhmään.

Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet

Vuonna 2019 toimi kahdeksanjäseninen nuorisoneuvosto, jonka toimintaa nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja ohjasi. Nuorisoneuvosto oli aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa mm. Nuokun toimintailtoja, laskiaistapahtumaa Yhteisvastuun hyväksi, yläkoulun välituntitoimintaa ja Halloweensäpäturnausta. Nuorisoneuvosto vastasi Kuutamolauantain torikahvituksesta, oli mukana Hyvinvointimessuilla Askola Areenalla sekä hoiti hienosti kuntamme itsenäisyyspäiväjuhlan tarjoilun. Nuorisoneuvoston puheenjohtaja piti myös tervehdyssanat itsenäisyyspäiväjuhlassa. Askolan nuorisovaltuuston kanssa pelattiin pesäpalloa kesällä. Virallisia kokouksia oli viisi. Nuorisoneuvostosta valittiin edustaja maakunnalliseen nuorisovaltuustoon, Silmu ry:n nuorisosaastoon, LAPE-työryhmään sekä nuorten ohjaus- ja palveluverkostoon. Nuorisoneuvosto osallistui alueelliseen Nuva-tapaamiseen Porvoossa. Nuokun talopalaverit olivat myös foorumi nuorten kuulemiselle.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö jalkautui vuoden aikana Askolan yläkoulun ja Mäntsälän Keudan toimipisteille muutamia kertoja vuodessa. Nuoriin otettiin kontaktia siellä, missä nuoret aikaansa viettivät ja opiskelivat. Etsivä työntekijä oli tavattavissa satunnaisesti nuorisotalon avoimissa illoissa sekä koulujen ja ammattipistojen erilaisissa tapahtumissa. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistui kutsuntatilaisuuteen 8.10. kohdaten nuoria.

Etsivän työn asiakkaille järjestettiin ryhmätoimintana Biliskahvilaa Nuokulla tiistaisin. Kahvilassa kävi 2-5 nuorta. Toiminnassa oli mahdollista kohdata etsivää nuorisotyöntekijää matalalla kynnyksellä sekä keskustella mieltä painavista asioista. Kävijät olivat 16–22 vuotiaita. Syksystä järjestettiin pienryhmänä pelitoimintaa joka toinen viikko. Myrskylän työntekijä vieraili muutaman kerran nuorten kanssa ryhmässä.

Kevään yhteishaussa etsivä nuorisotyöntekijä, Askolan opinto-ohjaaja ja kuraattori kokoontuivat katsomaan ilman opiskelupaikkaa jääneiden pukkilalalaisten tilanteen. Jokaiseen ilman opiskelupaikkaa jääneeseen nuoreen otettiin yhteyttä.

Nuorisopalvelujen toiminta 2019 (2018)	kokoontumiskerrat	käyntimäärät
Nuokut, ma ja ke (kaksi ryhmää)	57 (54)	1 456 (1 337)
Nuokku, 7-luokkalaisille	13	127
Retket (pukkilalaiset osallistujat)	8 (8)	227 (169)
Leirit	10 (7)	134 (109)
Tapahtumat	23 (20)	640 (815)
Biliskahvila	18 (13)	55 (43)
Pelitoiminta	9	23
Yhteistapahtumat liikuntapalvelujen kanssa (ei ole laskettu nuorisopalvelujen yhteismäärään)	7 (8)	382 (441)
Yhteensä	138 (115)	2 662 (2 928)

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja ¹⁾	0,75	0,75
etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja ²⁾	0,5	0,5
nuoriso-ohjaaja ³⁾		0,5

- 1) työpanos jakautuu 0,75 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nuorisopalvelut, 20 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, kulttuuripalvelut ja 5 % sosiaali- ja terveyspalvelut, ehkäisevä päihdetyö
- 2) työpanos jakautuu 50 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nuorisopalvelut, 30 % elinvoimapalvelut, elinvoima- ja kehittämispalvelut ja 20 % hallintopalvelut, talous-, toimisto- ja asiakaspalvelut
- 3) 2.9.2019 alkaen

Tunnusluvut

Nuorisopalvelujen nettomenot ovat 46 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Liikuntapalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	28 000		28 000	27 833	-167
Menot	-54 718		-54 718	-53 111	1 607
Netto	-26 718		-26 718	-25 278	1 440
Sis. tulot					0
Sis. menot	-56 773		-56 773	-56 103	670
Toimintakate	-83 491		-83 491	-81 381	2 110
Poistot					
Yhteensä	-83 491		-83 491	-81 381	2 110

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan liikuntapalvelut.

Vastuhenkilö on liikunnanohjaaja.

Tilinpäätösvouden toiminta

Toiminta pohjautuu liikuntalakiin. Liikuntapalvelujen tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla. Liikuntapalveluissa toimi vastuuhenkilönä liikunnanohjaaja, jonka työpanoksesta ohjautuu 50 % liikuntapalveluille ja 50 % senioripalveluille.

Liikuntapalvelut tarjosivat lapsille ja aikuisille monenlaista liikuntatoimintaa ja tapahtumia yhteistyössä järjestöjen ja naapurikuntien kanssa sekä jakoivat avustuksia järjestöille 7 500 €. Lisäksi liikuntapalvelut jakoivat stipendein ja kunniamaininnoin 1 500 € ansioituneille aikuisille, yli 12-vuotiaille urheilijoille, sekä nuorille liikunnanharrastajille.

Lasten ja nuorten säännöllinen toiminta

Kirkonkylän koululla kokoontuivat sählykerhot eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Torpissa kokoontui alkuvuodesta liikuntakerho, joka loppui vähäisen kävijämäärän vuoksi. Liikuntakerhoja oli tarjolla 5-7-vuotiaille, 2.-6.-luokkalaisille. 3-5-vuotiaiden "Tarzanit ja Janet"- liikuntakerho kokoontui kahdessa ryhmässä Päiväkoti Vekaran tiloissa. Nuorille oli tarjolla keväällä kerran viikossa kuntosalia. Syksyllä nuorille oli tarjolla kaksi kuntosalivuoroa, jumppa sekä sählyvuoro.

Keväällä ja kesällä Pikkumetsän kentällä järjestettiin jalkapalloharjoituksia yhteistyössä Pukkilan Vesan kanssa. Lisäksi keväällä järjestettiin yleisurheilukoulu yhteistyössä Pukkilan Vesan kanssa. Tämä toiminta jatkui syksyllä Kirkonkylän koulun liikuntasalissa viikoittaisena toimintana.

Toimintaa ohjasivat liikunnanohjaaja, aikuiset vapaaehtoiset ja tuntipalkkaiset nuoret kerhonohjaajat. Lasten ja nuorten liikuntaryhmät olivat maksuttomia (poikkeuksena Onnin allasosaston ryhmät). Liikunnanohjaaja toimi uimaopettajana koululaisuinneissa sekä Päiväkoti Vekaran uinneissa.

Työikäisten säännöllinen toiminta

Hyvinvointikeskus Onnissa tarjottiin keväällä kuntalaisille maksullisia vesijumppa-, kuntouinti- perheuinti- ja matalan kynnyksen liikuntaryhmä. Viikoittain kokoontui vesijumpparyhmiä kolme, kuntouintia yksi sekä matalan kynnyksen ryhmiä yksi. Suosittuja avoimia uintiryhmiä oli keväällä kaksi. Opiskelijan teettämän allasosaston tyytyväisyyskyselyn perusteella kuntalaiset toivoivat lisää avoimia uintivuoroja. Syyskaudella avoimia uinteja lisättiin yksi iltainti torstai-iltaan. Avoimia kuntosalivuoroja oli koko vuoden kolme kertaa viikossa. Ryhmien toimintakausi on 30 viikkoa (syyskuu-huhtikuu). Parillisilla viikoilla kokoontui kaksi perheuintiryhmää ja parittomilla viikoilla kokoontuivat järjestöjen organisoimat uintiryhmät, joita oli viisi ryhmää. Liikuntapalvelujen sekä järjestöjen perheuintien toimintakausi on 16 viikkoa.

Onnin vesijumppien sekä matalan kynnyksen ryhmän ohjauksesta vastasi liikunnanohjaaja. Perhe-, kunto- ja järjestöuintien valvonnat toteutettiin järjestövoimin. Avoimissa uintivuoroissa oli tuntivalvojat.

Kuntalaisille on tarjolla maksuton liikuntaneuvonta, jonka tavoitteena on lisätä asiakkaiden liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden määrää. Liikuntaneuvonta kohdentuu erityisesti terveytensä kannalta liian vähän liikkuville henkilöille.

Kunnassa on mahdollisuus omatoimiseen kuntoiluun kolmella eri kuntosalilla, Kirkonkylän koululla, paloasemalla sekä Hyvinvointikeskus Onnissa. Hyvinvointikeskus Onnin kuntosalin toimintaa on kehitetty vuoden 2019 aikana avoimemmaksi kuntalaisten toiveesta. Nyt kuntosalilla on mahdollista käydä oma-toimisesti aamuisin, iltaisin sekä viikonloppuisin. Päivisin kuntosali on vain liikunnanohjaajan ryhmien käytössä, poikkeuksena loma-ajat. Uusien älykuntosalilaitteiden myötä Hyvinvointikeskus Onnin kuntosalilla on mahdollista hankkia kuntosaliohjelmia.

Yksittäiset liikuntatapahtumat

Liikuntapalvelut osallistuivat ja järjestivät monenlaisia tapahtumia ympäri vuoden. Talvikaudella osallistuttiin Laskiaisriehaan, järjestettiin tempuratoja sekä kunnanmestaruushiihdot. Kevään 2019 aikana järjestettiin perheille kerran kuukaudessa pop-up perheliikuntaa yhteistyössä järjestöjen kanssa. Syksyllä 2019 pop-up perheliikuntakokeilua jatkettiin kerran kuussa järjestettävillä perheuinti- sekä liikuntasalipäivillä. Perheliikunnat järjestettiin yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa.

Toukokuussa vietettiin perinteistä kuntokuuta. Kuukauden aikana kuntalaisille oli tarjolla yhteislenkkejä, rentoutushetki sekä virtuaalijumppaa. Uimataitoviikon aikana Hyvinvointikeskus Onnin altaalla tarjolla oli uimataidon opettelua, aikuisten uimakoulu, perheuintia sekä avoimia uinteja. Toukokuussa järjestettiin myös unelmien liikuntapäivä yhteistyössä nuoriso- ja senioripalvelujen sekä koulun kanssa. Unelmienliikuntapäivään osallistuivat seniorit, varhaiskasvatus sekä koululaiset. Yhteistyössä Askolan vapaa-aika palvelujen kanssa järjestettiin luontoretki Lahden Lapakistoon.

Elokuussa järjestettiin kuutamotapahtumaa yhteistyössä järjestöjen ja kulttuuri- ja nuorisopalvelujen kanssa. Kuutamoturnaus järjestettiin Pikkumetsän kentällä yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa. Kunnan yleisurheilun mestaruuskilpailut järjestettiin Teikarinmäellä elokuussa. Syyslomalla toimintaa järjestettiin nuorille yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa.

Liikuntapaikat

Sisäliikuntapaikkoja ovat Kirkonkylän koulun liikuntasali ja kuntosali, Onnin allas ja kuntosali sekä paloaseman punttisali. Liikunnanohjaaja organisoi Kirkonkylän koulun liikuntasalin ilta- ja viikonloppukäyttöä ja vastaa Onnin kuntosalin sekä allasosaston toiminnasta sekä uimavalvonnan toimivuudesta. Kirkonkylän koulun liikuntasalivuorot olivat maksuttomia pukkilalaisille yhdistyksille ja yksityisiltä perittiin kausimaksu. Paloaseman ja koulun kuntosaleja käytettiin ahkerasti.

Ulkoliikuntapaikkoja ovat Teikarinmäen urheilukenttä ja pururata, lähiliikuntapaikka, Torpin koulun luistelukenttä, Pikkumetsän urheilualue, Savijoen tenniskenttä sekä kunnan ainoa virallinen uimaranta Iilijärvi. Kunnan liikuntapaikkojen kunnossapidosta vastasi Myrskylän tekninen toimi. Liikunnanohjaaja valvoi liikuntapaikkojen kuntoa.

Liikuntapalvelujen toiminta 2019 (2018)	kokoontumiskerrat	käyntimäärät
Lasten ryhmät, 8 ryhmää/vko	210 (228)	1 719 (2 954)
Liikuntapäiväleiri	4 (-)	40 (-)
Nuorten ryhmät, 2 ryhmä/vko	30 (20)	180 (160)
Uimakoulu, 2 vkoa	1 (1)	51 (49)
Perheliikunnat	13 (-)	157 (-)
Hyvinvointikeskus Onnin ryhmät, 14 ryhmää/vko	331 (236*)	2 682 (1 830*)
Liikuntatapahtumat	27 (24)	678 (752)
Liikuntaneuvonta +kuntosaliohjelmat	24 (1)	29 (1)
TYHY-toiminta allas/kuntosali	220 (163)	379 (384)
Yhteensä	860 (673)	5 915 (6 130)

*Lukuihin vaikuttaa vuoden 2018 allasremontti

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
liikunnanohjaaja	0,5	0,5

työpanos jakautuu 50 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, liikuntapalvelut ja 50 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, senioripalvelut

Tunnusluvut

Liikuntapalvelujen nettomenot ovat 44 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Senioripalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	153 000		153 000	152 613	-387
Menot	-143 894		-143 894	-106 764	37 130
Netto	9 106		9 106	45 849	36 743
Sis. tulot	14 000		14 000		-14 000
Sis. menot	-42 103		-42 103	-32 554	9 549
Toimintakate	-18 997		-18 997	13 295	32 292
Poistot					
Yhteensä	-18 997		-18 997	13 295	32 292

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan senioripalvelut.

Vastuhenkilö on senioritoiminnan ohjaaja.

Tilinpäätösvouden toiminta

Ryhmätoiminta ja tapahtumat

Senioripalvelujen toiminnan tavoitteena on ikääntyneiden pukkilalaisten kotona asumisen ja hyvinvoinnin tukeminen monipuolisen toiminnan ja palvelujen avulla. Toiminnan painopisteenä oli ikääntyneiden oman toimijuuden ja aktiivisuuden vahvistaminen. Senioripalvelut tarjosivat mahdollisuuksia fyysisen kunnon, henkisen vireyden ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen toteuttamalla sosiokulttuurista ryhmätoimintaa, vesi- ja saliliikuntaryhmiä sekä teema- ja kulttuuritapahtumia pääsääntöisesti Hyvinvointikeskus Onnissa. Senioripalvelut tarjosivat myös ostopalveluna asiointi- ja kuljetuspalvelua sekä kotisiivouspalvelua. Palvelut täydensivät lakisääteisiä ikääntyneiden palveluja. Myös kotiin jalkautuvaa seniorityötä toteutettiin vuonna 2019.

Hyvinvointikeskus Onnissa tarjottiin mahdollisuuksia erilaiseen järjestettyyn ja omaehtoiseen toimintaan kotona asuville yli 65-vuotiaille kaikkiaan 563 (436/2018) kertaa ja asiakaskäyntejä näissä oli noin 7 502 (6 598/2018). Toimintaa toteutettiin yhteistyössä useiden eri toimijoiden ja vapaaehtoisten kanssa. Yhteistyökumppaneina olivat Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä, Mäntsälän kansalaisopisto, Porvoonseudun musiikkiopisto, Pukkilan seurakunta, kunnan muut palvelualat ja paikalliset toimijat (päiväkoti, koulu, yhdistykset).

Ikääntyneiden säännöllinen viikkotoiminta sisälsi kuntouttavaa päivätoimintaa, kädentaitoryhmän, laulupajan, muisteluryhmän, aivojumpparyhmän, pelikerhon, Pukkilan seurakunnan hartauksia ja Onninkahvit. Päivätoimintaryhmässä aloitti vuoden aikana useita uusia ikäihmisiä. Toimintakaudella ikääntyneille oli tarjolla viikoittain seitsemän kuntosalivuoroa ja neljä vesiliikuntaryhmää. Senioreiden toiveesta kesäaikaan tarjottiin vesijumppaa kerran viikossa. Senioripalvelut järjesti useita konsertteja sekä muita kulttuuritapahtumia vuoden aikana. Teemaluentoja toteutettiin ikäihmisiä kiinnostavista aiheista, kuten hoitotahdosta ja testamentin laatimisesta sekä ikäihmisten perhehoidosta. Säännöllisesti järjestettiin myös vapaaehtoisten ja läheisistään huolehtivien vertaiskokoontumisia.

Paikallisten ikääntyneiden aloitteesta järjestettiin kaksi kotiseuturetteä, joissa kierreltiin Pukkilan kylä. Toinen retkistä oli suunnattu Onninkotien asukkaille. Senioreille järjestettiin myös digiopastusta Hyvinvointikeskus Onnissa yhteistyössä Mäntsälän kansalaisopiston kanssa. Perinteinen Onninpäivän konsertti järjestettiin 28.2.2019 teemalla Latinalais-amerikkalaisen musiikin klassikoita Kuubasta Argentiinaan. Yleisöä oli noin 190 henkilöä. Torilla juhannuksen aatonaattona järjestettävät Jussin juhlat tavoitti n. 120 pukkilalaista. Myös Onninkahvit Kuutamoviikolla keräsi lähes 100 henkilöä. Lokakuussa vietettiin vanhustenviikkoa, jonka ohjelmista erityisesti "Iltapäivämät" sai paljon kiitosta osallistujilta siitä, että seniorit olivat itse suunnittelemassa ja toteuttamassa ohjelmaa. Iltapäivämät toteutettiin yhteistyössä Pukkilan seurakunnan kanssa. Vanhustenviikolla järjestettiin uutuuksena myös senioridisco.

Senioripalvelujen toimintamuodot kohdentuivat kotona asuvien ikääntyneiden lisäksi myös Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän Onninkotien asukkaalle.

Vapaaehtoistoiminnan koordinointi ja omaishoitajien tukeminen olivat osa senioripalvelujen kokonaisuutta. Vanhus- ja vammaisneuvosto osallistui toiminnan ja palvelujen kehittämiseen sekä toimi ikääntyneiden pukkilalaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.

Ostopalvelut

Ikääntyneiden asiointi- ja palvelukuljetusta ajettiin kahtena päivänä viikossa Pukkilan alueella (ti ja to klo 8.30 – 14.30). Koko vuoden aikana ajettiin 1 522 (1 439) kyytiä. Kyydin hinta yli 65-vuotiaille kuntalaisille oli 1 €/suunta. Mäntsälään suuntautuvaa asiointikyytiä ajettiin kerran kuukaudessa hintaan 2,5 €/suunta. Mäntsälän kyydissä oli vuoden aikana 154 matkustajaa. Asiointi- ja palvelukuljetuksen palveluntuottajana toimi Kuljetus Högström.

Kotisiivous- ja kotiapupalvelua järjestettiin 243 (281) kertaa, yhteensä noin 355 (422) tuntia. Asiakshinta oli 7,50 €/tunti. Tuloraja palvelun saamiseksi oli 1 200 €/kk (yhden hengen talous) ja 2 400 €/kk (kahden hengen talous). Kaksi ensimmäistä siivoustuntia tarjottiin kaikille maksutta. Kotisiivouspalveluun oikeutettuja olivat pääsääntöisesti yli 75-vuotiaat pukkilalaiset, joiden sosiaalinen tai hoidollinen tilanne edellytti kotona selviytymisen tueksi siivousapua. Kotisiivouspalvelun asiakkaiden määrä oli vuonna 2019 keskimäärin 16 kotitaloutta. Palveluntuottajana toimi Aijan Hoiva Oy.

Jalkautuva työ

Onnin toiminnan lisäksi senioripalveluissa toteutettiin koteihin jalkautuvaa seniorityötä. Senioripalveluihin palkattiin 2.9. - 30.11.2019 määräaikainen jalkautuva seniorityöntekijä. Tavoitteena oli toteuttaa hyvinvointi- ja palvelutarvekartoitus kaikille yli 65-vuotiaille kuntalaisille sekä jalkautua senioreiden pariin.

Kyselyn tavoitteena oli selvittää, mitä palveluita seniorit tarvitsevat, miten olemassa olevia palveluita voidaan kehittää, jotta voidaan tukea riittävän virikkeellistä ja turvallista kotona asumista mahdollisimman pitkään, ja mitä muita ilmiöitä senioreiden keskuudessa on. Kysely toteutui ja siihen vastasi 154 kuntalaista. Senioripalvelut järjesti kuntalaistilaisuuden, jossa esiteltiin hyvinvointi- ja palvelutarvekartoituksen tulokset. Kuntalaisilla oli tilaisuudessa mahdollisuus esittää kysymyksiä ja keskustella kunnan senioripalveluista.

Jalkautuvan työn tavoitteena oli kohdata erityisesti yli 80-vuotiaita kuntalaisia. Jalkautuva työntekijä pyrkiin tavoittamaan kaikki yli 80-vuotiaat kuntalaiset puhelimitse. Yhteydenottoja oli kaikkiaan 66 ja kotikäyntejä yhteydenottojen pohjalta toteutui 14.

Jalkautuvan työntekijän kohtaamisten lisäksi senioripalveluissa toteutui kohtaamisia kotikäynnein ja puhelimitse n. 30.

Muu toiminta

Pajatien Käspaikka toimi avoimena kädentaitojen harrastuspaikkana ikääntyneille. Viikoittaisia kokouksia oli 57 (78) kertaa ja käyntejä niissä oli yhteensä 249 (318).

Verkostot

Seniori- ja kulttuuripalvelut oli yhdessä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän Onninkotien kanssa mukana kolmentoista kunnan muodostamassa kulttuurisen seniori- ja vanhustyön valtakunnallisessa verkostohankkeessa. Aili-verkosto toimi alustana kulttuurisen vanhustyön kehittämiseksi sekä hyvien käytäntöjen ja toimintamallien leviämiseksi.

Senioripalvelujen toiminta 2019 (2018)	kokoontumiskerrat	käyntimäärät
Senioripalvelujen teema- ja kulttuuritapahtumat	54 (56)	2 279 (2 160)
Senioripalvelujen muut ryhmät	173 (181)	2 622 (2 537)
Senioripalvelujen liikuntaryhmät	336 (199*)	2 601 (1 901)
Yhteensä	563 (436)	7 502 (6 598)

*lukuun vaikuttaa syksyllä 2018 toteutettu allasremontti

Henkilöstö

Senioritoiminnan ohjaaja suunnitteli, toteutti ja koordinoi senioripalvelujen kokonaisuutta sekä toimi vanhus- ja vammaisneuvoston sihteerinä. Senioriliikuntaryhmiä ohjaavan liikunnanohjaajan työstä 50 % oli senioriliikunnan ohjausta ja suunnittelua. Senioripalveluissa työskenteli osa-aikaisesti myös päivätoiminnan ohjaaja sekä määräaikainen jalkautuva seniorityöntekijä 2.9. - 30.11.2019.

Senioripalvelujen toiminnan ja palvelujen kustannukset sekä henkilöstön palkkauskulut katettiin täysimääräisesti Onni Nurmen Säätiön avustuksella.

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
senioritoiminnan ohjaaja	1	1
liikunnanohjaaja ¹⁾	0,5	0,5
päivätoiminnan ohjaaja	0,2	0,2

1) työpanos jakautuu 50 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, senioripalvelut ja 50 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, liikuntapalvelut

Tunnusluvut

Senioripalvelujen nettotulot ovat 7 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Kulttuuripalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	650		650	135	-515
Menot	-79 352		-79 352	-62 471	16 881
Netto	-78 702		-78 702	-62 336	16 366
Sis.tulot					
Sis. menot	-6 200		-6 200	-2 635	3 565
Toimintakate	-84 902		-84 902	-64 971	19 931
Poistot					
Yhteensä	-84 902		-84 902	-64 971	19 931

Vastualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: yleiset kulttuuripalvelut, Koivulinna, museo, musiikkiopistopalvelut ja kansalaisopistopalvelut.

Vastuhenkilö on hyvinvointipäällikkö.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Yleiset kulttuuripalvelut TA Tulot 500 €, Menot -36 752 €, Netto -36 252 €
TP Tulot 135 €, Menot -18 143 €, Netto -18 008 €

Kulttuuripalveluja toteutettiin yhteistyössä, ostopalveluna tai avustusten turvin paikallisten järjestöjen, seurakunnan, yksittäisten toimijoiden, Mäntsälän kansalaisopiston, Porvoon Musiikkiopiston ja Lohjan kaupunginorkesterin kanssa. Kulttuuritoimintaan myönnettiin yleisavustusta (900 €) yhdelle ja kohdeavustusta (2 100 €) kolmelle toimijalle.

Huhtikuussa Pukkilan kulttuuripalvelut järjesti kokeiluluontoisesti konserttimatkan Porvoon Taidetehtaalle yhteistyössä Porvoonseudun musiikkiopiston kanssa. Kyydityksen, konsertin ja pienen iltapalan yhdistelmä ei kuitenkaan osoittautunut riittävän houkuttelevaksi. Vähäisen osallistujamäärän vuoksi matka peruutettiin.

Kuutamo-tapahtumasarja piti sisällään 22 eri tapahtumaa ja ne tavoittivat yhteensä noin 1 500 henkilöä. Tapahtumasarjan toteuttamiseen osallistuivat nuoriso-, seniori-, liikunta-, opetus-, ruoka-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, seurakunta, yhdistykset, paikalliset yrittäjät sekä useat vapaaehtoiset kuntalaiset. Kuutamoviikolla oli taidenäyttelyt niin kirjastolla, Hyvinvointikeskus Onnissa kuin Galleria Koivulinna. Kuutamoviikon torilla hyvinvointi- ja vapaa-aika- sekä elinvoimapaalvelut keräsivät kuntalaispalautetta ja kehittämisehdotuksia tulevan toiminnan suunnittelua varten.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema AUF-yhteistyöhanke alkoi keväällä 2018. Kehityshankkeen tavoitteena on parantaa kulttuurin valtakunnallista tasa-arvoista saavutettavuutta sekä rakentaa ja kekeilla uudenlaisia toimintamalleja. Avantin, UMO:n ja FiBO:n -AUF-yhteistyöhanke, kulttuuripalvelut ja seurakunta toteuttivat 24.10. yhteistyössä suomalaisen barokkiorkesterin "Brexit music"-konsertin. Konsertissa oli noin 40 kuulijaa. Aamupäivällä järjestettiin koululaiskonsertti kaikille Kirkonkylän koululaisille. Tilaisuudessa oli myös mahdollisuus tutustua soittimiin.

Kansallinen Veteraanipäivä toteutettiin yhteistyössä seurakunnan ja reserviläisten kanssa. Nuoret lasivat seppeleen sankarivainajien muistomerkillä, jonka jälkeen oli kirkossa Sirkka-Liisa Jussila-Gripentrogin urkukonsertti. Osallistujia oli noin 50 henkilöä. Itsenäisyyspäivän juhla toteutettiin seurakunnan ja kunnan yhteistyönä ja se tavoitti noin 90 henkilöä. Olimme mukana järjestämässä seurakunnan kanssa paikallisten muusikoiden joulukonsertin. Siellä oli kuulijoita noin 130. Yhdistysiltoja järjestettiin vuoden aikana kolme kertaa.

Joulukuussa kulttuuripalvelut järjestivät yhdessä seurakunnan kanssa paikallisten muusikoiden, Ilona Korhosen, Taito Hoffrenin, Anu Silvastin, Antero Mannisen ja Kari Tikkanan jouluisen konsertin.

Kulttuuripalvelujen järjestämien tapahtumien lisäksi kulttuuria eri muodoissaan toteutettiin eri vastuualueilla arkeen jalkautuvana toimintana eri-ikäisille kuntalaisille.

Pukkilan kulttuuripalvelujen tapahtumat ovat tuoneet myönteistä näkyvyyttä Pukkilan kunnalle ja KulttuuriPukkilan toiminta kokonaisuudessaan on nostanut Pukkilan profiilia kulttuuririkkaana kuntana tiedotusvälineissä.

Koivulinna TA Tulot 0 €, Menot -5 000 €, Netto -5 000 €
TP Tulot 0 €, Menot -5 023 €, Netto -5 023 €

Koivulinnassa toimi galleristina Juha-Pekka Ikäheimo. Kunnan toiminta-avustus Koivulinnan toimintaan oli 5 000 €.

Galleria Koivulinnassa kaikki näyttelyt olivat kutsunäyttelyitä, eli taiteilijoilta ei peritty maksua näyttelyistä. Näin galleristi mahdollisti monipuolisemman näyttelykesän sekä näyttelyiden korkeamman taiteellisen tason. Kävijämäärä oli 1 719 (2018: 1 453). Markkinointitoimenpiteisiin kuului 12-sivuisen esitteen koonti ja painatus sekä runsas jakelu paikoissa, jossa kulttuurista kiinnostuneita ihmisiä liikkuu. Markkinointiin kuului myös lehdistötilaisuus, lehti-ilmoitukset sekä Facebook-näkyvyys. Galleristi hoiti Koivulinnan kesäkahvilaa yhdessä Koivulinnan ystävien kanssa.

Lisäksi galleria oli mukana Koivulinnan ystävien ja museon järjestämissä yhteistapahtumissa.

Kesän ensimmäinen näyttely oli Yrjö Siltalan taidekokoelmasta koottu ”Elämän Eliksiiriä”. Kesän toinen näyttely oli Yhdysvalloissa asuvan suomalaistaiteilija Ilona Cuttsin näyttely ”Aika ja Ajattomuus”. Elokuun näyttelyssä esittäytyi Petri Merta maalauksillaan ja Aki Suutari veistoksillaan näyttelyllä ”Turhuuden kuninkaat”.

Museo TA Tulot 0 €, Menot -2 800 €, Netto -2 800 €
TP Tulot 0 €, Menot -2 015 €, Netto -2 015 €

Museon perusnäyttelyn kokosi jälleen keväällä artesaani Heli Kuosa. Kotiseutumuseon näyttelytilat ovat samassa pihapiirissä Galleria Koivulinnan kanssa ja niillä on yhteiset aukioloajat. Vuonna 2019 näyttelyt olivat auki 4.6.- 25.8. keskiviikosta sunnuntaihin klo 11-17. Kävijöitä oli noin 1 200. Näyttely purettiin syyskuun alussa.

Kesän aikana museon hoitaja järjesti yhdessä Koivulinnan galleristi Juha-Pekka Ikäheimon ja Koivulinnan Ystävien kanssa museon ja gallerian pihapiirissä Perinnekesityöpäivän. Tapahtumassa pidettiin työnäytöksiä mm. tahkon käytöstä, vastan teosta sekä kuultiin kansanmusiikkia. Lisäksi pidettiin vanhalla viljamakasiinilla, joka on varastotilana, avoimet ovet. Harmillisesti huomattiin vesivuoto toisen näyttelyrakennuksen katossa. Katon korjausta varten haettiin Museovirastolta avustusta ja korjaus suunniteltiin tehtäväksi kesällä 2020.

Kansalaisopistopalvelut TA Tulot 0 €, Menot -25 800 €, Netto -25 800 €
TP Tulot 0 €, Menot -28 466 €, Netto -28 466 €

Kunnassa oli kansalaisopiston opiskelijoita yhteensä 286 (2018: 211), näistä miehiä 46 (41) ja naisia 240 (170). Toteutuneita tunteja oli 889 (894) ja kursseja 45 (39). Kunnan asukkaista noin 15 % (11) osallistui opiston toimintaan. Kunnan osuus kaikista opiston toteuttamista tunneista oli noin 9 % (11).

Taiteen perusopetuksessa kävi 56 (34) oppilasta (kuvataide). Taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan annettiin kuvataiteessa 180 tuntia (242) ja kaikki suunnitellut kuusi ryhmää toteutuivat.

IIONA2019 kevättapahtumassa järjestettiin kädentaitoryhmien näyttely 14.4.2019 Hyvinvointikeskus Onnissa. Taiteen perusopetuksen kuvataideryhmien näyttely oli kunnantalon alakerrassa 13.- 14.4.2019.

Syksyllä Monika Matthes piti kaksi luentoa. Aiheina olivat adhd sekä autismikirjot. Luennot olivat hyvin suosittuja. Kansallispukukurssi jatkoi toimintaansa Pukkilan kansallispuvun valmistuksen parissa. Syksyllä musiikin uutuuksena aloitti Pukkilan sekakööri toimintansa, kuoroa johti FT Ilona Korhonen. Uutta oli myös soitinten soitto MuM Jukka Haaviston opettamana. Onnin lauluhetki kokoontui joka toinen viikko MuM Eila Hartikaisen johdolla.

Keväällä järjestettiin englannin kielen opetusta eka- ja tokaluokkalaisille Kirkonkylän koululla, opettajana oli FM Riitta Valtanen. Valitettavasti kurssi ei enää toteutunut syksyllä.

Näytelmäkurssi valmisti näytelmän ”Poikamiespankki”, ohjaajana toimi TtM Heini Rautoma, puvustuksen teki Maria Alatalo. Näytelmä esitettiin Pukkilan kesäteatterissa kesällä 2019. Teatterileikkejä lapsille-kurssilla oli ohjaajana TtM Heini Rautoma. Kurssilaiset esittivät oman näytelmänsä sekä Pukkilassa että vierailivat ILONA2019 tapahtumassa Mäntsälän seurojentalolla.

Aikuisten digitaitojen vahvistamishankkeessa järjestettiin Digitaitopäivä Hyvinvointikeskus Onnissa sekä kolme kurssia syksyn aikana. Kurseilla saatiin ohjeita tietokoneen tai tabletin hankintaan, tutustuttiin näppäimistöön sekä otettiin ensiaskeleita digitaitoihin. Liikunnan kurseja on ollut tarjolla vesijumpissa, Lavis-tanssissa sekä kehonhuollossa.

Pukkilan osaston yhteyshenkilöinä toimivat Piritta Ahl ja Ida Clewer.

<u>Musiikkiopistopalvelut</u>	TA Tulot 0 €, Menot -9 000 €, Netto -9 000 €
	TP Tulot 0 €, Menot -8 824 €, Netto -8 824 €

Musiikkiopisto järjesti vuonna 2019 pukkilalaisille lapsille ja nuorille taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaan. Varsinaisten oppilaiden (8) lisäksi sopimuskunnalla on musiikkileikkikouluoppilaita päiväkodissa (7) ja valmentavassa soitonopetuksessa (7). Yleisen oppimäärän opetuksessa oli yksi oppilas ja kuorossa yksi. Yhteensä oppilaita oli 24.

Musiikkiopisto on ollut omalta osaltaan kehittämässä musiikkileikkikoulutoimintaa, valmentavaa soitonopetusta ja koulu yhteistyötä Pukkilassa. Oppilasmäärien kasvattaminen valmentavassa soitonopetuksessa ja musiikkileikkikoulussa on osoittautunut haastavaksi johtuen paikkakunnan suhteellisen pienestä lasten ja nuorten määrästä kokonaisuvaestömäärässä. Musiikkiopisto panostaa laadukkaaseen opetukseen ja tarjoaa pedagogista osaamistaan musiikin taiteen perusopetuksessa.

Opetuksen järjestämiseen on opetusministeriön myöntämä järjestämislupa. Toiminnan ja opetuksen järjestämisessä noudatettiin erityislakia ja asetusta taiteen perusopetuksesta. Opetusta annettiin sekä laajan että yleisen oppimäärän mukaan.

Uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön ja sen mukaisen opetuksen piiriin kuuluvat kaikki musiikkiopistoon tulevat/valitut uudet oppilaat. Uuden opetussuunnitelman myötä on oppilaitoksen opintojen arviointijärjestelmä muuttumassa. Uudesta oppilaitoshallinta-järjestelmästä tehtiin sopimukset ja hankintapäätös vuonna 2019. Eepos tukee osaltaan tukemaan ja täydentämään uuden opetussuunnitelman monia ulottuvuuksia.

Musiikkiopisto oli mukana kunnan ja seurakunnan kanssa yhteistyössä järjestettävissä konserteissa. Konsertit toteutuivat suunnitellusti ja palvelivat monipuolisesti eri-ikäisiä kuntalaisia.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnantoininnan ohjaaja	0,2	0,2

työpanos jakautuu 20 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, kulttuuripalvelut, 0,75 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nuorisopalvelut, ja 5 % sosiaali- ja terveyspalvelut, ehkäisevä päihdetyö

Tunnusluvut

Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen nettomenot ovat 35 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Yleisten kulttuuripalvelujen nettomenot ovat 10 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Koivulinnan nettomenot ovat 3 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Museon nettomenot ovat 1 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Kansalaisopistopalvelujen nettomenot ovat 15 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Musiikkiopistopalvelujen nettomenot ovat 5 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Kirjastopalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	0		0	-91	-91
Menot	-100 083		-100 083	-106 679	-6 596
Netto	-100 083		-100 083	-106 770	-6 687
Sis.tulot					
Sis. menot	-14 950		-14 950	-17 094	-2 144
Toimintakate	-115 033		-115 033	-123 864	-8 831
Poistot	-4 000		-4 000	-5 847	-1 847
Yhteensä	-119 033		-119 033	-129 711	-6 984

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikan kirjastopalvelut.

Vastuhenkilö on hyvinvointipäällikkö.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Kirjasto on lakisääteinen kunnallinen peruspalvelu, jonka tehtävänä on kirjastolain mukaisesti edistää väestön yhtäläisiä, varallisuudesta ja asuinpaikkakunnasta riippumattomia mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Kirjastopalvelut tukevat kuntalaisten sivistystä, virkistystä ja osallisuutta. Kirjasto säilyttää ja välittää yhteistä kulttuuriperintöä ja tukee kuntalaisten luovaa toimintaa. Kirjasto edistää demokratiaa ja tasa-arvoa avaamalla kaikille kuntalaisille pääsyn tiedon ääreen.

Kirjaston palvelut ja toiminta

Vuonna 2019 Myrskylän ja Pukkilan kirjastot olivat toista vuotta saman kirjastolaitoksen eri toimipaikkoja. Kirjastotoimen vastuullisena hallinnoijana toimii Myrskylän kunta ja Pukkilan kunta on sopimus-kunta. Kirjasto kuuluu Myrskylän sivistyslautakunnan alaisuuteen ja lautakunnan alaisuuteen perustettiin nelijäseninen kirjastoasioiden jaosto. Siinä on kaksi jäsentä molemmista kunnista ja se on kokoon-tunut vuoden aikana kaksi kertaa. Kirjastoasioiden toimintaa ohjaa sitä varten laadittu yhteistoiminta-sopimus.

Pukkilan kirjaston kokonaislainaus väheni vuonna 2019, mutta todella vähän. Lainausten määrä oli 14 875 kun se vuotta aiemmin se oli 15 194. Aikuisten kauno- ja tietokirjallisuuden lainaus lisääntyi ja lasten puolestaan hieman väheni. Kirjasto oli auki tiistaista torstaihin viisi tuntia ja perjantaisin ja lau-antaisin neljä tuntia yhteensä 1 113 tuntia. Pukkilan kirjasto oli koko Hellekirjastokimpan ainoana kir-jastona avoinna myös kaikkina kesälauantaina. Uusia kirjoja hankittiin 534 kpl. Kirjastossa oli käytössä kaksi asiakastietokonetta ja digitointipiste, langaton verkko sekä kopiokone/tulostin. Digiopastusta an-nettiin muun asiakaspalvelun ohella kirjaston aukioloaikoina. Lukemisesteisille välitettiin Celia-kirjaston palveluja. Kirjaston kotipalvelua käytti kolme kuntalaista. Lasivetriinissä oli vuoden aikana 8 näyttelyä ja kirjastossa järjestettiin 37 tapahtumaa, joissa kävi yhteensä 512 henkilöä. Aikakauslehtiä kirjastoon tuli 37 ja sanomalehtiä 4.

Pukkilan kirjasto siirtyi käyttämään kirjastokimpan yhteistä Koha-kirjastojärjestelmää helmikuun alus-sa. Silloin täällä aloitettiin myös yhteiset kirjastoaineiston kuljetukset kirjastojen välillä kerran viikossa.

Myrskylän ja Pukkilan kirjastot saivat ammattiliitto Jytyn hankerahaa 5 000 € lasten ja nuorten lukemisen edistämiseen maaliskuussa. Se oli tarkoitettu työttömän nuoren palkkaamiseen tähän projektiin. Jenni Törmänen Myrskylästä työskenteli maaliskuun lopusta kesäkuuhun molempien kuntien kirjastoissa, kouluilla ja päiväkodeissa ja teki lasten kanssa monipuolista lukemista kannustavaa ja siihen houkuttelevaa yhteistyötä. Lapsilla oli lukupiiri, sadutusta, runojen kirjoitusta ja kirjavinkkauksien opettelua perinteisimpien satutuntien lisäksi.

Monilukutaidon monet kasvot-hanke oli AVI:lta saatu Itä-Uudenmaan pienten kirjastojen yhteinen hanke, jota Myrskylä hallinnoi. Kukin kunta sai itse päättää mitä omalla hankerahaosuudellaan teki. Hankkeessa olivat mukana Askolan, Pornaisten, Lapinjärven, Myrskylän ja Pukkilan kirjastot. Pukkilassa ja Myrskylässä kouluilla kävi kirjailija Antti Halme pitämässä sankarityöpajaa kahdelle eri luokalle. Hän kertoi ensin kirjailijan työstä ja kirjoistaan, myös kirjoittamisen vaikeuksista. Sen jälkeen lapset saivat sankarilomakkeen jota täyttämällä he loivat omia sankareitaan ja niille erilaisia seikkailuja. Lopuksi lapset saivat esittää luokalleen omat sankarinsa. Hanke loppui vuoden 2019 lopussa.

Omatoimihanke, virallisesti Kirjasto kaikille, kaikki kirjastoon – hanke alkoi maaliskuussa 2018 ja jatkui 31.12.2019 saakka. Sen tarkoituksena on ollut parantaa kirjastotilojen saavutettavuutta ja viihtyisyyttä sekä monipuolistaa käyttömahdollisuuksia. Pukkilan kirjastossa sisustusmuutoksia tehtiin etupäässä vuoden 2018 aikana, viime vuonna keskityttiin hankintoihin ja asennuksiin, jotka mahdollistavat omatoimikirjaston toteuttamisen. Kilpailutuksen tuloksena omatoimikirjaston toimittajaksi valittiin Mikroväylä. Kaikki tarvittavat tilaukset saatiin tehtyä vuoden loppuun mennessä. Omatoimikirjaston käyttöönotto tapahtuu kevään 2020 aikana.

Tunnusluvut

Kirjastopalvelujen nettomenot ovat 55 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatulot				16 046	16 046
TOIMINTATULOT				16 046	16 046
Henkilöstömenot	-120 318		-120 318	-133 350	-13 032
Palvelujen ostot	-5 452 531	-800 000	-6 252 531	-5 977 555	274 976
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-200		-200	-236	-36
Avustukset	-100 000	-12 000	-112 000	-131 091	-19 091
Muut toimintamenot				-60	
TOIMINTAMENOT	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 242 292	242 817
Sisäiset tulot					
Sisäiset menot				14 000	-14 000
Sisäiset yhteensä					
TOIMINTAKATE	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 242 292	242 817
Poistot ja arvonalentumiset					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 242 292	242 817

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueen sosiaali- ja terveyspalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovat tavoitteet

Hyvinvoiva ja liikkuva pukkilalainen

Selvitetään tapa varmistaa Pukkilan lähipalvelut ja sotepalveluiden pitkäaikainen kustannustehokkuus. (palvelusopimus)

Läpikäydään ja varmistetaan Pukkilan peruspalveluiden tuotantoketju niin, että se on kokonaistaloudellisesti edullinen. (palvelusopimus)

Toteutuminen

Yhtymässä on toteutettu vuoden aikana muun muassa palveluverkkoselvitys, jonka oli määrä tarjota tietoa lähipalveluiden tarjonnasta nykyhetkellä ja kerätä tietoa tulevasta palveluverkosta päätettäessä. Vuoden aikana yhtymässä päätettiin, että Pukkilan sote-keskus jatkaa niin sanottuna hoitajavetoisena sote-keskuksena. Pukkilalaisten lähipalvelut pysyivätkin pääsääntöisesti ennallaan. Kustannustehokkuutta parannettiin yhtymässä useilla suurilla ohjelmilla, kuten muutosohjelma ja yhteistoimintamennettelyllä. Toimenpiteiden kustannusvaikutuksia odotetaan vuosien 2019 - 2024 aikana. Kunta ei ollut osallisena peruspalveluiden tuotantoketju- tai palveluverkkoselvityksessä.

Mittari: Toteutunut yhteistyö ja selvitykset lähipalvelujen kehittämisestä.
Hyvinvointikuntayhtymä antaa kunnalle maakuntavalmistelussa tarvittavaa tukea. (palvelusopimus)

Toteutuminen

Kunnan edustaja on osallistunut yhtymän talousjohtajien (hyvinvointipäällikkö), työvaliokunnan (kunnanjohtaja) ja puheenjohtajafoorumin (valtuuston ja hallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja/hyvinvointipäällikkö) kokouksiin, joissa keskustellaan yleisellä tasolla yhteistyöstä sekä lähipalveluiden kehittämisestä.

Mittari: Yhteistyörakenteiden kuvaus (esim. hyte, työllisyys, maahanmuuttajapalvelut)

Toteutuminen

Yhtymän työntekijä on koordinoanut maakunnallista HYTE-toimijoiden yhteistyöryhmää, jossa Pukkilan hyvinvointipäällikkö on ollut mukana. Samoin LAPE-työn koordinointia maakunnallisella tasolla hoiti yhtymän työntekijä. He olivat vahvasti mukana myös perhekeskusalueen sekä Pukkilan oman LAPE-ryhmän kokouksissa.

Maakunnallinen maahanmuuttopoliittinen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja he aloittivat vuoden aikana kotouttamisohjelman 2021-2023 tekemisen. Pukkilan hyvinvointipäällikkö osallistui kokouksiin.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä pysyi samana kuin viime vuonna (3). Kunnan edustajat (hyvinvointipäällikkö, elinvoimapäällikkö, etsivä nuorisotyöntekijä, palveluohjaaja) osallistuivat yhtymän ja kuntien välisiin työllisyyden kuntapalaverihin.

Sosiaali- ja terveystalvet

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot				16 046	16 046
Menot	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 242 292	242 757
Netto	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 226 246	258 803
Sis. tulot					
Sis. menot					
Toimintakate	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 226 246	258 803
Poistot					
Yhteensä	-5 673 049	-812 000	-6 485 049	-6 226 246	258 803

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: sosiaali- ja perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, ympäristöterveydenhuolto, muut palvelut, työmarkkinatuki ja ehkäisevä päihdetyö.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Tilinpäätösvuoden toiminta

Vuosi 2019 oli Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kolmas toimintavuosi. Hyvinvointikuntayhtymä raportoi vuoden aikana uhkaavista ylityspaineista. Vuoden aikana annettiin yksi muutostalousarvio. Vuosi piti sisällään yhtymässä useita isoja muutoksia ja tapahtumia. Kesällä tapahtunut laaja kyberhyökkäys Lahden kaupungin tietoverkkoon vaikutti suuresti myös yhtymän tietoteknisiin palveluihin. Jo syksyllä 2018 omistajakuntien välisissä, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän toimintaa koskeneissa keskusteluissa nousi esille tarve muuttaa perussopimusta. Vuonna 2019 astui voimaan uusi perussopimus, joka piti sisällään muun muassa yhtymäkokousmalliin siirtymisen ja työvaliokunnan roolin selkiyttämisen. Vuoden aikana otettiin käyttöön 116 117-päivystysapunumero, käynnistettiin keskussairaalan uudisrakennushanke, tehtiin palveluverkkoselvitys ja käynnistettiin uuden potilastietojärjestelmän kilpailutus. Henkilöstössä tapahtui myös muutoksia. Muun muassa toimitusjohtaja Eetu Salonen irtisanoutui ja hänen tilalleen valittiin lääketieteen lisensiaatti Marina Erhola.

Muutosohjelman valmistelulla sekä elokuussa aloitetuilla yt-neuvotteluilla pyrittiin hillitsemään kustannuskehityksen nousua. Yt-neuvotteluiden tuloksena yhtymä karsii 250 henkilötyövuotta ja käynnistää lomautukset koko henkilöstön keskuudessa.

Vuoden 2019 aikana Pukkila sai vieraakseen yhtymästä useita viranhaltijoita, joiden kanssa käytiin keskustelua tulevasta muutoksista ja paikallisesta tilanteesta. Palvelusopimusneuvottelut vuodelle 2020 käytiin 20.9.2019 ja 18.10.2019 Sopimusneuvotteluissa kirjattiin yhtymän ja kunnan yhteistyön tärkeys, jotta haluttuihin tavoitteisiin päästään.

Kuntien maksuosuudeksi muodostui 653,2 M€ (2018: 629,7 M€), joka on 4,7 % enemmän kuin 2018. Yhtymän muutostalousarvio (661 399 300 €) alittui 1,2 %. Pukkilassa talousarvio oli 5 437 131 € ja muutostalousarvio 6 237 131 €. Pukkilan palveluiden käyttö oli tilinpäätöksessä yhteensä 5 991 288 €. Tästä erikoissairaanhoidon kustannukset olivat 1 801 682 € (2018: 1 918 586 €), päivystyskeskuksen 217 833 € (2018: 193 581 €), ensihoitokeskuksen 114 195 € (2018: 106 624 €), peruspalveluiden 3 807 712 € (2018: 3 757 305 €) ja ympäristöterveydenhuollon 49 865 € (2018: 50 813 €).

Kustannukset jaetaan kunnille aiheuttamisperiaatetta noudattaen. Erikoissairaanhoidon, päivystyksen ja ympäristöterveydenhuollon oman toiminnan kustannusjako perustuu hinnaston mukaiseen palveluiden käyttöön. Asiakaspalvelujen ostot läpilaskutetaan jäsenkunnilta. Erityismaksosuudet kohdistetaan asukasmäärän mukaan jäsenkunnille. Ensihoidon maksosuudet muodostuvat siten, että 15 % ensihoidon nettokustannuksista jaetaan asukasmäärän mukaan ja 85 % ensihoidon yksikön ensisijaisen sijoituspaikan mukaan. Palveluiden nettokustannukset kohdistetaan kunnille pääsääntöisesti suoritteiden suhteessa tai läpilaskutuksena.

Jäsenkuntien toteutuneet asukaskohtaiset maksuosuudet vaihtelevat noin 3 100 eurosta 4 600 euroon. Pukkila sijoittuu asukaskohtaisessa maksuosuusvertailussa yhtymän pienimpiin maksuosuuden maksajiin.

Hyvinvointikeskus Onnin sisäilmateknisten korjaustöiden toinen vaihe valmistui vuodenvaihteessa 2018 - 2019 ja vastaanottopalvelut siirtyivät heti vuoden 2019 alussa väistötiloista remontoituihin tiloihin Onniin.

Toiminnalliset tavoitteet

Merkittäviä yhtymän toiminnallisia tavoitteita saavutettiin vuoden aikana. Esimerkiksi hoitoon pääsy nopeutui avosairaanhoidossa ja suun terveydenhoidossa, Akuutti24:n odotusajat lyhenivät, erikoissairaanhoidossa pääsi hoidonarvioon entistä ripeämmin, kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä kasvoi 19,5 prosenttia, ympärivuorokautisen asumispalvelun tarve pieneni vammaispalveluissa ja kaikkien asumispalvelujen osalta päihde- ja mielenterveyspalveluissa ja henkilöstön sairauspoissaolot kääntyivät hienoiseen laskuun.

Kaikkia tavoitteita ei saavutettu. Hoitotakuussa (psykiatrian erikoisalajat) pysyttiin pääosin, mutta lasten ja nuorten psykoterapian saatavuudessa oli haasteita, toimeentulotukihakemuksista 99,3 % käsiteltiin 0-7 vuorokaudessa, vammaispalvelujen palvelupäätöksistä 98,4 % tehtiin 3 kk:n kuluessa, palvelutakuun toteutumisessa lapsiperhe-palveluissa oli haasteita, lastensuojeluilmoitukset ja hakemukset lisääntyivät 18,2 %, palvelutarpeen arvioinneista 94,5 % käynnistyi 0-7 vrk kuluessa ja palvelutarpeen arvioinneista 91,9 % valmistui 3 kk:n kuluessa ja perhetyössä ja kotipalvelussa oli kausittain haasteita vastata tarpeisiin. Myös asiakastyytyväisyys hieman laski ja palautteiden määrä kasvoi.

Merkittävimmät muutokset toimialoittain

Yhtymän toimialueella on useita samanaikaisia haasteita. Väestön ikääntyminen ja sitä seuraava palvelutarpeen kasvu, syntyvyyden ja työkäisten määrän lasku, lapsiperheiden tuentarpeen kasvu sekä kodin ulkopuolelle tehtävien sijoitusten määrän kasvu.

Yhtymätasolla terveys- ja sairaanhoitopalveluissa DRG-jaksot vähentyivät, mutta vastaavasti somatiikan käynnit kasvoivat 3 %. Päivystyskäynnit vähentyivät 9 prosentilla. Suunterveydenhuollon käynnit lisääntyivät 12 %, joka johtui palveluntarjonnan tasapainottamisesta. Avosairaanhoidon käynnit lisääntyivät 12 %. Perhe- ja sosiaalipalveluissa psykiatrian käynnit ja hoitopäivät laskivat. Ikääntyneiden palveluissa ja kuntoutuksessa kotona asuvien ikääntyneiden osuus jää alle maakunnan tavoitteen.

Pukkilan alueen merkittävimpinä muutoksina terveys- ja sairaanhoitopalveluissa oli DRG-jaksojen vähentyminen kolmella prosentilla, mutta somatiikan käynnit puolestaan kasvoivat kolmella prosentilla keskimääräistä enemmän. Asiakaspalveluostoissa ei ollut merkittävää muutosta aiempaan. Päivystyskäynnit vähentyivät 9 prosentilla, mutta suunterveydenhuollonkäynnit lisääntyivät 12 prosentilla johtuen palveluntarjonnan tasapainottamisesta. Avosairaanhoidon käynnit lisääntyivät 12 prosentilla.

Pukkilan perhe- ja sosiaalipalveluissa psykiatrian käynnit ja hoitopäivät laskivat ja ikääntyneiden palveluissa ja kuntoutuksessa kotona asuvien osuus jäi alle maakunnan tavoitteen. Palvelurakenteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Pukkilan kunnan yli 75-vuotiaiden määrä kasvoi noin 2,6 %, kun koko Päijät-Hämeessä kasvua oli 3 %. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden %-osuus oli Pukkilassa 91,5 %, joka ei yllä yhtymän tavoitteen, joka on 92,5 %. Ikääntyneiden kotihoidon asukkaiden määrä kasvoi Pukkilassa edellisvuodesta noin 12 %, kun se jäsenkunnissa kasvoi yhteensä 7 %. Säännöllisen kotihoidon minuutit/pv/asiakas olivat Pukkilassa keskimäärin 34,8, kun ne koko alueella olivat keskimäärin 52,9. Tehostetun palveluasumisen asukasmäärät laskivat Pukkilassa noin 14 %, kun ne jäsenkunnissa keskimäärin nousivat 3 %.

Perustason osastojen laskennalliset sairaansijat laskivat Pukkilassa hieman, kuten muuallakin yhtymän toiminta-alueella. Kotikuntoutuksen kotikäyntien asiakasmäärät nousivat Pukkilassa 152 %, kun ne koko alueella nousivat keskimäärin 32 %.

Maakunnallinen LAPE-yhteistyöryhmä toimi koko vuoden. Pukkilan edustajaksi valittiin hyvinvointipäällikkö ja varaedustajaksi rehtori. Samat edustajat toimivat myös perhekeskusalueen LAPE-työryhmässä.

Pukkilaan perustettiin vuoden aikana oma LAPE-ryhmä, jonka jäseniä on niin kunnasta, järjestöistä, yhtymästä kuin nuorisovaltuustostakin. Hyvinvointipäällikkö toimii ryhmän koollekutsujana. LAPE-työn tavoitteena on palveluiden tarjoaminen yhteistyössä eri toimijoiden kesken, matalalla kynnyksellä, ennaltaehkäisevästi ja oikea-aikaisesti.

Työllisyyden hoidossa on toimittu hyvinvointikuntayhtymän ja kuntien välisissä sekä seudullisissa työryhmissä. Pukkilan etsivän nuorisotyöntekijän työajasta 30 % suuntautuu työllisyyspalveluihin ja palvelunohjaukseen. Työtä tehtiin yhteistyössä P-H hydyn toimijoiden kanssa. Lisäksi hän toimi monialaisessa yhteistyöverkostossa TYP-toiminnassa.

Pukkilassa terveyttä ja hyvinvointia edistetään eri toimijoiden yhteistyönä. Tutkimus- ja palautetietoa hyödynnetään toimintojen kehittämisessä. Kunnasta on osallistuttu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koulutuksiin. Seudullista HYTE-rakennetta on valmisteltu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja kartoitettu yhdyspintoja kunnan, hyvinvointikuntayhtymän ja tulevan maakunnan välillä (esim. työllisyys, maahanmuutto). Kunnasta on osallistuttu seudullisiin verkostokokouksiin esim. ehkäisevä päihdetyö ja HYTE-työ.

Pukkila kuuluu Uudenmaan maakuntaan ja kunta on osallistunut Uudenmaan erillisratkaisun valmistelutyöhön, jossa se on nostanut esille kunnan näkökulmia esim. lähipalvelujen säilymisestä, valinnan vapauden turvaamisesta ja selkeistä, toimivista palveluprosesseista sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Sosiaali- ja perusterveydenhuolto TA Tulot 0 €, Menot -4 020 000 €, Netto -4 020 000 €
TP Tulot 0 €, Menot -3 807 712 €, Netto -3 807 712 €

Peruspalvelujen suoritteet (oma toiminta)

Psykososiaaliset palvelut:

Kotiin annettavat palvelut, kpl 12 (2018: 14)

Miepä avopalvelut, kpl 282 (2018: 306)

Asumispalvelut, pv 0 (2018: 0)

Päivätoiminta, pv 0 (2018: 0)

Työikäisten palvelut:

Asiakasohjaus ja taloudellinen tuki, kpl 123 (2018:223)

Asumispalvelut, pv 0 (2018: 0)

Kuntouttava työtoiminta, pv 0 (2018: 0)

Sosiaalinen kuntoutus, pv 0 (2018: 0)

Työttömien terveystarkastukset, kpl 4 (2018: 6)

Hoito- ja hoivapalvelut:

Asiakasohjaus, kpl 63 (2018: 66)

Geriatrinen keskus, kpl 31 (2018: 39)

Kotiin annettavat palvelut, kpl 18 403 (2018: 13 956)

Tavallinen palveluasuminen, kpl 0 (2018: 0)

TePa ja arviointi sekä kuntoutus, pv 7 002 (2018: 7 436)

Laitoshoito pitkäaikainen, pv 0 (0)

Laitoshoito, akuutti-, kuntoutus- ja lyhytaikaispaikat, pv 819 (2018: 1 064)

Lääkinnällinen kuntoutus, kpl 589 (2018: 346)

Suun terveydenhuolto, kpl 2 147 (2018: 1 909)

Lapsiperhepalvelut:

terveysneuvonta, neuvola, kpl 577 (2018: 735)

terveysneuvonta koulu- ja opiskeluterv.h, kpl 309 (2018: 221)

asiakasohjaus ja lastensuojelun sosiaalityö, kpl 387 (2018: 263)

perheneuvola, kpl 50 (2018: 76)

lapsiperheiden kotipalvelut ja perhetyö, kpl 205 (2018: 241)

kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret, pv 0 (2018: 62)

perheoikeudelliset palvelut, kpl 56 (2018: 44)

Vammaispalvelut

asiakas- ja palvelunohjaus, kpl 135 (2018: 104)
työ- ja päivätoiminta, pv 296 (2018: 373)
asumispalvelut, pv 1 015 (2018: 1 095)

Avosairaanhoito, kpl 4 528 (2018: 4 059)

<u>Erikoissairaanhoito</u>	TA	Tulot	0 €	Menot -2 170 131 €	Netto -2 170 131 €
	TP	Tulot	14 779 €	Menot -2 118 363 €	Netto -2 103 584 €

Erikoissairaanhoidon suoritteissa oli vaihtelua viime vuoteen verrattuna (oma toiminta):

Erikoissairaanhoito:

DRG-jaksot 227 (2018: 233)
somaatiikan käynnit 2 353 (2018: 2 288)
hoitopäivät, somatiikka 8 (2018: 6)
käynnit psykiatria 351 (2018: 494)
laskutusperusteiset hoitopäivät, psykiatria 49 (2018: 119)

Erikoissairaanhoidon asiakaspalveluostoissa oli muutoksia viime vuoteen verrattuna:

Psykiatrian hoitopäiviä	68 (2018: 40)
Psykiatrian käyntejä	179 (2018: 147)
Somaatiikan hoitojaksoja	33 (2018: 39)
Somaatiikan käyntejä	419 (2018: 376)

Päivystyskeskus:

Päivystyskeskus, oma toiminta:
Päivystyskäynnit 559 (2018: 616)
hammaspäivystyskäynnit 25 (2018: 22)
päivystysosaston hoitopäivät 116 (2018: 103)
kotisairaalakäynnit 191 (2018: 105)

Ensihoito

Ensihoitokeskus 114 195 € (2018: 106 624 €)

Vuoden aikana tehtiin ensihoidon jäsenkuntalaskutuksen oikaisu vuodelta 2013 - 2017. Tämä tarkoitti Pukkilalle + 15 348 euron oikaisua.

Ensihoidon kustannusten jakamisen pääsääntönä on, että ne jaetaan 15 % asukasmäärän mukaan ja 85 % ensihoidon yksikön sijainnin mukaan.

<u>Ympäristöterveydenhuolto</u>	TA	Tulot	0 €	Menot -47 000 €	Netto -47 000 €
	TP	Tulot	0 €	Menot -49 865 €	Netto -49 865 €

Ympäristöterveydenhuollon suoritteiden olivat terveydensuojelussa 118 (2018: 150). Eläinlääkintähuollon suorittemäärä oli 437 (2018: 391)

<u>Muut palvelut</u>	TA	Tulot	0 €	Menot -132 219 €	Netto -132 219 €
	TP	Tulot	1 267 €	Menot -132 489 €	Netto -131 222 €

Kunta vastaa eläkemenoperusteisista maksuista, jotka ovat syntyneet Orimattilan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän palvelujen käytön perusteella. Kustannus vuonna 2019 oli 29 109 €. Kunta vastaa myös Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän ja muiden kuntayhtymien palvelukseen Pukkilan kunnasta siirtyneiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemenoperusteisista maksuista, jotka vuonna 2019 olivat 102 054 €.

<u>Työmarkkinatuki</u>	TA Tulot 0 €, Menot -112 000 €, Netto -112 000 €
	TP Tulot 0 €, Menot -131 091 €, Netto -131 091 €

Sisältää kunnan maksuosuuden työmarkkinatukimenoista.

<u>Ehkäisevä päihdetyö</u>	TA Tulot 0 €, Menot -3 699 €, Netto -3 699 €
	TP Tulot 0 €, Menot -2 772 €, Netto -2 772 €

Ehkäisevään päihdetyöhön on nimetty kolmijäseninen toimielin. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja toimi toimielimen koordinoija ja osallistui seudulliseen verkostoon. Toimintasuunnitelmana toteutettiin "Arki terveeksi- mieli hyväksi" -Päijät-Hämeen ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelma 2018 - 2021. Pukkila oli mukana HuuMa–Päijät-Häme huumeeton maakunta hankkeessa (1.1.2019 - 31.12.2021). Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja kuului hankkeen palvelumuotoiluryhmään. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja sekä nuoriso-ohjaaja osallistuivat HuuMa-hankkeen järjestämään NupaMiittiin "Kuinka puhua kannabiksesta".

Ehkäisevän päihdetyön teemalla järjestettiin eri toimijoiden toteuttamana sekä yhteistyössä mm. hyvinvointiviikko alakoululla ja kaveriviikko yläkoululla viikolla 7, toukokuun liikuntakuu sisältäen esim. unelmien liikuntapäivän 10.5 sekä Kevätfestarit alakoululla 31.5. Kevätfestareilla esiintyi kokemusasi-antuntija Ville Nurminen. Ehkäisevän päihdetyön- sekä pelikasvatusviikolla järjestettiin pelitapahtuma kirjastolla, päihdekasvatusilta 7.-luokkalaisille, Halloweenpääturnaus sekä yläkoululla vieraili kokemusasi-antuntija Pasi Myllyvirta. Viikon kampanja aloitettiin Askolan ept-tiimin kanssa yhdessä järjestetyillä Hyvinvointimessuilla Askola Areenalla 1.11. Messuilla oli hyvinvointia niin liikunnan, hiljentymisen, musiikin kuin erilaisten messuosastojen ja valistuksen kautta. Pukkilan ept:n toimielin järjesti oman messuosaston yhdessä liikuntapalvelujen ja seurakunnan kanssa. Mahdollistimme alakoulun 6.-lk:n osallistumisen päivään. Messuilla kohdattiin yli 400 eri-ikäistä messukävijää.

Ehkäisevän päihdetyön tiimoilta osallistuttiin mm. "Tipaton tammikuu"-, "Selvin päin kesään"-, "Savuton päivä"- ja "Anna lapselle raitis joulu"- kampanjoihin. Toimielin jakoi koulutus- ja kurssitietoa. Ept:n toimielimen jäsenet osallistuivat koulutukseen "Ehkäisevää päihdetyötä vai sirkushuveja? – tuloksia työhön, temppeja huveihin" etänä.

Olimme toteuttamassa päihdetilannekyselyn syksyllä. Päihdetilannekysely toteutettiin 9.9. -13.10.2019 kaikissa Päijät-Hämeen kunnissa sekä Iitissä, Myrskylässä ja Pukkilassa. Kyselyllä kartoitettiin kunnan asukkaiden päihteyksiin, tupakka- ja nikotiinituotteisiin (savukkeet, nuuska, sähkösavuke) sekä rahapeleihin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä päihdehaittojen vähentämisen keinoista. Kyselyn avulla pyrimme parantamaan ehkäisevän päihdetyön suunnittelua ja tekemistä. Pukkilassa saimme 129 vastausta, joista n. 40 % tuli alle 18-vuotialta. Toimielin käsitteli kyselyn ja teki suunnitelmia toimintaan kyselyssä nousseiden tarpeiden pohjalta.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnantoinnin ohjaaja	0,05	0,05

työpanos jakautuu 5 % sosiaali- ja terveyspalvelut, ehkäisevä päihdetyö, 20 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, kulttuuripalvelut ja 0,75 % hyvinvointi- ja vapa-aikapalvelut, nuorisopalvelut

Tunnusluvut

Sosiaali- ja terveyspalvelujen nettomenot ovat 3 344 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

VARHAISKASVATUSPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot					0
Maksutulot	103 500		103 500	99 081	-4 419
Tuet ja avustukset					0
Muut toimintatulot				383	383
TOIMINTATULOT	103 500		103 500	99 464	-4 036
Henkilöstömenot	-626 844		-626 844	-591 676	35 168
Palvelujen ostot	-32 450		-32 450	-49 323	-16 873
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 100		-16 100	-14 799	1 301
Avustukset	-140 000		-140 000	-68 371	71 629
Muut toimintamenot	-5 500		-5 500	-4 755	745
TOIMINTAMENOT	-820 894		-820 894	-728 924	91 970
Sisäiset tulot	101 012		101 012	104 529	5 685
Sisäiset menot	-314 062		-314 062	-308 307	5 755
Sisäiset yhteensä	-213 050		-213 050	-203 778	9 272
TOIMINTAKATE	-930 444		-930 444	-833 238	97 206
Rahoituskulut					
Poistot ja arvonalentumiset					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-930 444		-930 444	-833 238	97 206

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueen varhaiskasvatus.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Varhaiskasvatusjohtaja

Sitovat tavoitteet

Pukkilan varhaiskasvatuksen kehittäminen 2019 - 2023

Laaditaan varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma yhdessä henkilöstön kanssa keväällä 2019. Tavoitteena on kehittää esiopetuksen järjestämisen mallia vastaamaan varhaiskasvatuslain mukaista opetusta ja hoitoa. Tavoitteena on turvata mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja henkilöstön välillä sekä toteuttaa esiopetusta osana varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Tällä hetkellä esiopetus järjestetään kahdessa opetusryhmässä Kirkonkylän koululla. Ryhmissä on kaksi opettajaa, yksi ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja ja yksi henkilökohtainen avustaja. Lapsia on yhteensä 19. Opetusministeriön esiopetuksen järjestäjille antaman suosituksen mukaan perusopetuksen yhteydessä järjestettävään esiopetuksen opetusryhmään saa kuulua pääsääntöisesti enintään 13 oppilasta. Mikäli esiopetusta antavan opettajan ohella ryhmän työskentelyyn osallistuu lastenhoitaja, koulunkäyntiavustaja tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen koulutuksen suorittanut henkilö, opetusryhmän enimmäiskoko voi olla enintään 20 lasta. Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.9.2018. Siinä lapsen edun mukaisen aikuisresurssin perusteluna toimii 1/8 eli yhdellä aikuisella voi olla ohjattavanaan kahdeksan lasta. Tämä on huomattavasti lapsen edun mukaisempi tapa tarkastella aikuisresurssin jakautumista kuin perusopetuksen ryhmäkoko perustuva ohjeistus.

Varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmassa tarkastellaan henkilöstö- ja talousresurssien jakamista sekä tilatarpeita lain noudattamisen sekä asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaamisen (mm. vuorohoittoa tarvitsevien perheiden ja lasten tarpeiden) näkökulmasta.

Toteutuminen

Alkuperäisen, johtoryhmälle ja kunnanhallitukselle tammi-helmikuussa 2019 esitellyn suunnitelman mukaan esiopetuksen järjestämisen tarkastelu aloitettiin viime vuoden maaliskuussa. Kokeilun alustavia tuloksia oli silloin vasta niukalti saatavilla. Tällä hetkellä vuosikymmenten aikana vakiintuneet esiopetuksen järjestelyt Pukkilassa ovat toimivat, vaikka ne vaativat tässä muodossaan jonkin verran päivitystä (mm. opetusmateriaalit, -tavat ja yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa).

Kevään 2019 aikana tehtävän esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen järjestelyjen tarkastelussa keskityttiin seuraaviin asioihin:

- vuorohoitolasten siirtymät Vekarasta koululle (aamu) ja koulun tiloista Vekaraan (iltapäivä), tarpeen mukaan
- apip-toiminnan sujuvoittamiseen
- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä koulun yhteistyöhön:
  - varhaiskasvatusjohtajan ja rehtorin palaveri
  - Viskari ja esiopetuksen henkilöstö tapaaminen. Tavoitteena alustavan suunnitelman esitleminen ja työstäminen, yhteistyön selkiyttäminen ja toiminnan järjestämisen suunnittelu
- henkilöstön sijoittumiseen- yksi varhaiskasvatuksen henkilö esiopetusryhmään (työaika 38,75 h/vko) Hakemusten perusteella valittiin tehtävään yksi vakituinen Vekaran lastenhoitaja.

Selkiinnytetyn toimintamallin mukainen esiopetus alkoi 1.8.2019.

Varhaiskasvatus

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	103 500		103 500	99 464	-4 036
Menot	-820 894		-820 894	-728 925	91 969
Netto	-717 394		-717 394	-629 461	87 933
Sis. tulot	101 012		101 012	104 529	2 687
Sis. menot	-314 062		-314 062	-308 307	5 755
Toimintakate	-930 444		-930 444	-833 239	96 375
Poistot					
Yhteensä	-930 444		-930 444	-833 239	96 375

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: hallinto, päiväkoti Vekara, perhepäivähoito, esikoululaisten varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen ostopalvelut ja lastenhoidon tuki.

Tilinpäätösvouden toiminta

9/2018 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain tavoitteena on nostaa varhaiskasvatuksen laatua kohottamalla henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttää tehtäväkuvia. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 3.12.2018 § 134 ammattinimikkeiden muuttamisen lastentarhanopettajasta varhaiskasvatuksen opettajaksi ja lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi.

Toiminnan/kehittämisen tulevat painopistealueet 2019 - 2020 ovat varhaiskasvatuksen laadun ja arvioinnin kehittäminen ja uuden varhaiskasvatuslain jalkauttaminen. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään vastamaan voimaan tullutta lakia sekä valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Toteutuminen

Varhaiskasvatuslain jalkauttaminen aloitettiin 2018 syksyllä ja sitä ollaan jatkettu vuonna 2019. Lain merkityksen ja arjen käytäntöjen asioita ollaan pohdittu säännöllisesti tiimi-, talo- ja pedapalaverissa. Tärkeimpiä uuden lainmukaisia arjen tavoitteita on ollut lapsen osallisuus ja positiiviset oppimiskokemukset.

- Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö oli kehittämispäivällä 4.10.2019 varhaiskasvatusmessuilla, jokainen osallistui luennoille mielenkiinnon ja tarpeen mukaan

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivitys oli alustavasti suunniteltu keväälle 2019. Tämä suunnitelma ei toteutunut Daisyn käyttöönoton, VARDAn sekä erilaisten toiminnan järjestelyä koskevien selvittelyjen takia.

- 6.11.2019- kuntavasun päivittäminen pedatiimin kanssa, lukukierros ja tehtävien jako

Varhaiskasvatuksen kehittämistyötä on varhaiskasvatusjärjestelmä Daisyn käyttöönotto 4/2019 ja siirtyminen hoitoaikaperusteiseen laskutukseen. 8/2019 otettiin käyttöön myös varhaiskasvatuksen palveluseteli.

Hallinto TA Tulot 0 €, Menot -76 062 €, Netto -76 062 €
TP Tulot 32 €, Menot -85 045 €, Netto -85 014 €

5/2019 nimettiin päiväkodille varajohtaja. Varajohtajan tehtäviin kuuluu mm. varhaiskasvatusjohtajan sijaisena toimiminen, työvuorojen suunnittelu sekä tarvittaessa sijaisten hankinta. Varajohtaja toimii myös varhaiskasvatusjohtajan työparina.

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
varhaiskasvatusjohtaja	1	1
varajohtaja		1
varhaiskasvatuksen opettaja	4	4
varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	8	7
henkilökohtainen/ryhmävustaja	1	0
perhepäivähoitaja	2	2

Tunnusluvut

Varhaiskasvatuksen nettomenot ovat 447 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

Päiväkoti Vekaran nettomenot ovat 5 887 €/lapsi (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä).

Perhepäivähoidon nettomenot ovat 7 928 €/lapsi (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä).

Esikoululaisten varhaiskasvatuksen nettomenot ovat 3 160 €/lapsi (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä).

OPETUSPALVELUT

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	23 827		23 827	37 311	13 484
Maksutulot	8 500		8 500	13 719	5 219
Tuet ja avustukset				1 272	1 272
Muut toimintatulot	4 000		4 000	8 375	4 375
TOIMINTATULOT	36 327		36 327	60 677	24 350
Henkilöstömenot	-976 639		-976 639	-917 285	59 354
Palvelujen ostot	-1 102 876		-1 102 876	-1 090 844	12 032
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-70 925		-70 925	-37 846	33 079
Avustukset					
Muut toimintamenot	-16 830		-16 830	-18 873	-2 043
TOIMINTAMENOT	-2 167 270		-2 167 270	-2 064 848	102 422
Sisäiset tulot	109 649		109 649	112 354	5 685
Sisäiset menot	-464 649		-464 649	-414 129	50 520
Sisäiset yhteensä	-355 000		-355 000	-301 775	53 225
TOIMINTAKATE	-2 485 943		-2 485 943	-2 305 946	179 997
Rahoituskulut					
Poistot ja arvonalentumiset	-33 750		-33 750	-33 750	
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-2 519 693		-2 519 693	-2 339 696	179 997

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueet: perusopetus ja muut opetuspalvelut.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Opetuspalvelujen vastuuhenkilönä toimii rehtori.

Kevätlukukaudella 2019 määräaikaisen vararehtorin Mari Puustisen opintovapaan aikana 7.1. – 31.3.2019 sijaisena toimi Taina Väistö. Elokuussa 2019 vararehtorin tehtävään valittiin henkilökunnan äänestyksellä Hannu Ulvinen.

Sitovat tavoitteet

Hyvinvoiva ja liikkuva pukkilalainen

Hyvinvointi rakentuu hyvän arjen kokemukselle, yksilön ja yhteisön yhteiselle kokemukselle hyvinvoinnista. Jokaisen koulupäivän kuuluisi olla hyvää arkea. Hyvä arki koostuu myönteisestä ja kannustavasta ilmapiiristä, jossa jokainen otetaan huomioon tavallisissa askareissa ja toiminnoissa.

Perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden arjen taitoja ja antaa kaikille tilaisuuksia, joissa niitä voi pysähtyä pohtimaan ja harjoittelemaan. Tämän lisäksi tavoitteena on luoda liikkumismyönteinen ilmapiiri ja vahvistaa oppilaiden liikuntataitoja myös yksilötasolla.

Toteutuminen

Sitovien tavoitteiden saavuttamiseksi esi- ja perusopetuksessa on vahvistettu oppilaiden liikuntamahdollisuuksia arjessa. Liikkuva koulu -toiminnan avulla olemme monipuolistaneet oppituntien ja välituntien aikaista toimintaa mm. liikuntataukojen, ohjatun välituntiliikunnan ja liikunnallisten leikkien avulla. Lukuvuoden 2019 – 2020 alusta koululla on pitkä välitunti klo 12.00 – 12.30, jonka aikana olemme hyödyntäneet Lähiliikuntapaikkaa välitunnin vietoissa.

Terveyttä ja hyvinvointia edistävä asuin- ja elinympäristö

Henkilöstön lisäksi oppilaita osallistetaan oppimisympäristöihin liittyvään päätöksentekoon ja kouluympäristön kehittämiseen liittyvissä asioissa heidän ikäkaudelleen sopivalla tavalla.

Toteutuminen

Oppilaskuntatoimintaa hyödyntämällä oppilaat ovat voineet tehdä esityksiä oppimisympäristöjen kehittämiseksi ja osallistua päätöksentekoon mm. valitsemalla kalusteita yhteisiin tiloihin. Koulun yläkerran aulassa on mm. säkkituoleja, mattoja ja ryhmätyöpöytä.

Kesällä 2019 kouluun rakennettiin yhden uuden väliseinän avulla oma kirjasto, jota käytetään mm. ryhmätyötilana ja opetuksen eriyttämisessä. Syksyllä ruokalan eteisaula maalattiin uudella värillä ja seinään tehtiin myös tilaan ja värimaailmaan sopiva seinämaalauk.

Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta kunnan voimavarana

Perusopetuksen henkilökunnan motivaatiosta ja hyvinvoinnista pyritään pitämään huolta sekä sisäisten että ulkoisten koulutusten avulla ja järjestämään kunnan yhteisen tyhy-toiminnan lisäksi myös työyhteisön omaa sekä varhaiskasvatuksen kanssa yhteistä toimintaa työajan ulkopuolella. Rehtori järjestää henkilöstölle lukuvuoden aikana 1-2 henkilökohtaista keskustelua, jossa käydään läpi kehittämistoiveita ja keskustellaan opetussuunnitelman toteutumisesta. Koulun johtamisjärjestelmää kehitetään jaetun johtajuuden periaatteiden mukaisesti.

Toteutuminen

Opetuspalvelujen tulos- ja kehityskeskustelut käytiin tammi- helmikuun 2019 aikana. Keskustelu järjestettiin henkilökunnan toiveen mukaan joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna. Uuden lukuvuoden alussa elokuussa 2019 rehtori kävi ns. otu- (ollaan tuttuja) tai tutu- (tullaan tutuiksi) keskustelun jokaisen henkilökunnan jäsenen kanssa.

Kirkonkylän koulu on lukuvuonna 2019 – 2020 mukana Opettajien ammattijärjestön OAJ:n työhyvinvointihaasteessa. Haasteen tarkoituksena on kiinnittää enemmän huomiota työhyvinvointiin. Koululla toimii tyhy-rukkanen, joka keskittyy työhyvinvoinnin laadun parantamiseen ideoimalla työympäristöön ja henkiseen hyvinvointiin liittyviä muutoksia ja toimintoja. Syksyn toimenpiteitä ovat olleet kuukausittain uusiutuvat hyvinvointihetket ja -tapahtumat. 4.10.2019 vietimme Unelmien työpäivää, johon osallistimme koulun henkilökunnan lisäksi myös oppilaita ja 9.10.2019 toteutettiin työhyvinvointikoulutus yhteistyössä Wellamon työterveyshoitajan, -psykologin ja -fysioterapeutin kanssa.

Perusopetus

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot	36 327		36 327	60 677	24 350
Menot	-2 162 770		-2 162 770	-2 058 547	104 223
Netto	-2 126 443		-2 126 443	-1 997 870	128 573
Sis. tulot	109 649		109 649	112 354	2 705
Sis. menot	-464 649		-464 649	-414 129	50 520
Toimintakate	-2 481 443		-2 481 443	-2 299 645	181 798
Rahoituskulut					
Poistot	-33 750		-33 750	-33 750	
Yhteensä	-2 515 193		-2 515 193	-2 333 395	181 798

Vastuualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: hallinto, esiopetus, Kirkonkylän koulu, Torpin koulu 30.5.asti, erityisopetus, aamupäivä- ja iltapäivätoiminta, kuljetus- ja tukipalvelut sekä kotikuntakorvaukset.

Vastuhenkilö on rehtori.

Koulun toiminta-ajatus on määritelty opetussuunnitelmassa:

”Oppilaita tuetaan heidän kasvussaan itsestään, muista ihmisistä, ympäröivästä yhteiskunnasta ja luonnosta välittäviksi vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. Koulun pyrkimyksenä on oppilaan itsetunnon ja monipuolisen ilmaisutaidon kehittäminen.”

Tilinpäätösvuoden toiminta

Hallinto TA Tulot 0 €, Menot -81 749 €, Netto -81 749 €
TP Tulot 0 €, Menot -88 609 €, Netto -88 609 €

Hallinnon menoja ovat rehtorin palkkauskustannukset osittain sekä toiminnalliset menot (matkat, koulutus, puhelin yms.).

Esiopetus TA Tulot 0 €, Menot -114 062 €, Netto -114 062 €
TP Tulot 0 €, Menot -108 395 €, Netto -108 395 €

Esiopetuksessa noudatetaan kunnanhallituksen 23.5.2016 hyväksymää uutta opetussuunnitelmaa, joka on otettu käyttöön 1.8.2016 alkaen.

Esiopetuksessa työskentelee kaksi esiluokanopettajaa sekä yksi koulunkäynninohjaaja ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Esiopetusta annetaan Kirkonkylän koulussa 20 tuntia viikossa. Keväällä oppilaita oli 19 ja tilastointipäivänä 20.9.2019 heitä oli 18.

Strategian mukaiset toimenpiteet lukuvuonna 2019 - 2020

Laadukas perusopetus on sidoksissa kuntastrategiaan. Koulun strateginen painopistealue lv:nna 2019 - 2020 on hyvinvointi ja siihen liittyvänä osatekijänä turvallisuus.

Hyvinvointi rakentuu hyvän arjen kokemukselle, yksilön ja yhteisön yhteiselle kokemukselle hyvinvoinnista. Jokaisen koulupäivän kuuluisi olla hyvää arkea. Hyvä arki koostuu myönteisestä ja kannustavasta ilmapiiristä, jossa jokainen otetaan huomioon tavallisissa askareissa ja toiminnoissa. Yhteiset ruokailuhetket, välitunnit ja luokkatyöskentely ovat tärkeitä arjen taitojen harjoittelutilanteita.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän eli YHR:n toiminta tukee sekä yksittäisten oppilaiden, oppilasryhmien ja koko koulun toimintaa. Rehtori ja koulukuraattori osallistuvat kuntakohtaiseen lape-työskentelyyn, joka osaltaan myös tukee koulun hyvinvointityötä. Lukuvuoden tavoitteena on yhä edelleen vahvistaa oppilaiden arjen taitoja ja antaa kaikille tilaisuuksia, joissa niitä voi pysähtyä pohtimaan ja harjoittelemaan. Tarkoituksena on myös tukea ja lisätä koko henkilökunnan työhyvinvointia.

Lukuvuoden aikana järjestetään kaksi luokkakatsausta, joissa luokanopettaja käy yhdessä yhr:n kanssa läpi oman luokkansa vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Keskustelussa sovitaan toimista, joiden toteutumista ja tuloksia arvioidaan seurantalaverissa. Viikko 7 on hyvinvointiviikko, jonka aikana järjestetään mm. hyvinvointipäivä, jossa oppilaat tuottavat itse ja osallistuvat toistensa sekä yhr:n ja muiden sidosryhmien tuottamiin työpajoihin.

Lukuvuoden aikana oppilaiden kanssa harjoitellaan kaksi kertaa rakennuksesta poistumista (sl) ja keran sisäänsuojautumista (kl). Ensimmäinen poistumisharjoitus (17.9.2019) tehdään ilman hälytystä ja sovittuna kellonaikana ja toinen (4.11.2019) hälytysten kanssa. Sisäänsuojautumisessa simuloidaan myrkyllisen kaasupilven saapumista koulun ylle. Näiden harjoitusten lisäksi koulun henkilöstö harjoittelee uhkaavan henkilön kohtaamista ja sisäänsuojautumista.

Kirkonkylän koulu TA Tulot 0 €, Menot -586 348 €, Netto -586 348 €
TP Tulot 11 767 €, Menot -497 095 €, Netto -485 328 €

Kirkonkylän koulu on ollut kunnan ainoa peruskoulu 1.8.2019 lähtien.

Kirkonkylän koulun opetustyössä noudatetaan kunnanhallituksen 23.5.2016 hyväksymää ja 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Varhennetun kielenopetuksen ja valinnaisten taide- ja taitoaineiden opetuksen järjestämiseen liittyvät opetussuunnitelmaan tehdyt muutokset ja lisäykset astuivat voimaan 1.8.2019.

Varhennettu englannin kielen opetus alkoi 1.8.2019. Opetuksen järjestämisen tueksi olemme hakeneet ja saaneet Opetushallitukselta Perusopetuksen vuosiluokkien 1 – 2 A1-kielen opetusta koskevan täydennyskoulutuksen järjestämistä varten hankerahaa. Hankekoordinaattorina toimii rehtori ja opettaja-vastaavina Tuija Nordström ja Veli-Pekka Pöystilä.

Hankkeen paikallinen nimi on Kiekutin, joka tulee sanoista Kieli- ja kulttuuritietoinen koulu Pukkilassa. Hankkeen painopistealueena on opettajien osaamisen vahvistaminen siinä, miten kieltä opitaan ja opetetaan vuosiluokilla 1 – 2. Tavoitteena on myös vahvistaa opettajien tietoperustaa lapsen kielitaidon kehittymisestä ja erilaisten, kieltä eritasoisesti osaavien ja eri kielitaustaisten oppilaiden huomioon ottamista ja tukemista. Hankkeen tarkoituksena on myös oppilaiden kielitietoisuuden sekä kielellisten ja kulttuurisen moninaisuuden huomioon ottaminen ja tukemisen sekä opettajien kielitiedon ja opetetavan kielitaidon tukeminen ja vahvistaminen sekä rohkaiseminen monipuoliseen kielen käyttöön.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten kurssien järjestäminen toteutetaan seuraavalla tavalla:

- a. oppilas valitsee 4. – 6. vuosiluokalle kaksi eri taide- ja taitoainetta siten, että molempia opetetaan yhden vuosiviikkotunnin verran kuitenkin niin, että tunnit jaetaan joko syys- tai kevätlukukauden ajalle.
- b. tarjolla on kaikki viisi taide- ja taitoainetta (kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta ja musiikki).
- c. taide- ja taitoaineiden valinnaistentuntien sisällöt syventävät pakollisten opintojen sisältöjä.
- d. rehtori päättää ryhmien muodostamisesta taloudellisten resurssien puitteissa.
Kirkonkylän koulussa oli tilastointipäivänä (20.9.2019) perusopetuksessa 129 ja esiopetuksessa 18 oppilasta. Koulussa toimii kuusi perusopetusryhmää. Kukin opetusryhmä muodostuu yhden luokka-asteen ryhmästä. Näiden kuuden ryhmän lisäksi lukuvuoden 2018 – 2019 aikana toimi kaksi pienryhmää.

Koulussa työskentelee seitsemän luokanopettajaa, erityisluokanopettaja, laaja-alainen erityisopettaja sekä viisi vakinaisessa työsuhteessa työskentelevää koulunkäynninohjaajaa. Henkilökohtaisia koulunkäynninohjaajia on kolme.

Koulussa toimii oppilaskunta, jonka ohjaajana toimii luokanopettaja Kristiina Majuri. Vanhempainyhdistys tekee aktiivisesti yhteistyötä koulun kanssa. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii Markku Pirnes.

<u>Torpin koulu</u>	TA Tulot	0 €	Menot -126 183 €	Netto -126 183 €
	TP Tulot	7 664 €	Menot -47 977 €	Netto -40 313 €

Torpin koulussa oli keväällä 2019 18 oppilasta. Kahden opettajan lisäksi koululla työskenteli henkilökohtainen koulunkäynninohjaaja.

Opetus toteutettiin kolmen luokka-asteen yhdysluokkaopetuksena kahdessa luokassa. Vanhempainyhdistys teki yhteistyötä koulun kanssa. Vastaavana opettajana toimi Tuija Nordström. Koulussa toimi vanhempainyhdistys, jonka puheenjohtajana toimi Petra Haaranen.

Valtuusto päätti kokouksessaan 5.11.2018, että Torpin koulu lakkautetaan lukuvuoden 2018 – 2019 päättyessä. Oppilaat siirtyvät Kirkonkylän koulun oppilaisiksi 1.8.2019.

<u>Erityisopetus</u>	TA Tulot	0 €	Menot -220 913 €	Netto -220 913 €
	TP Tulot	0 €	Menot -200 223 €	Netto -200 223 €

Erityisopetuksessa työskentelee laaja-alainen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, pienryhmän luokanopettaja sekä koulunkäynninohjaajia tarpeen mukaan.

Laaja-alainen erityisopettaja työskenteli kevään 2019 ajan molemmissa kouluissa. Erityisopettaja toimii tiiviissä yhteistyössä luokanopettajien kanssa. Laaja-alaisen erityisopettajan antama tuki oppilaalle on esimerkiksi lukemisen, kirjoittamisen tai matematiikan vaikeuksiin suunnattua opetusta joko tehostetussa tai erityisessä tuessa. Oppilas saa erityisopetusta oppimisvaikeuteensa joko yksilö- tai pienryhmäopetuksena tai omassa luokassaan, jolloin erityisopettaja on luokkatilanteessa samanaikaisopettajana.

Pienryhmään ohjataan pääasiassa erityisen tuen, mutta myös tehostetun tuen oppilaita tarpeen mukaan eri luokka-asteilta. Pienryhmät tekevät kiinteästi yhteistyötä yleisopetuksen ryhmien kanssa. Tavoitteena on, että oppilas vähitellen siirtyy kokonaan yleisopetuksen ryhmään. Pienryhmä 1 muodostuu 5. – 6. luokan oppilaista. Pienryhmässä 2 eli Delfiineissä opiskelee 2. – 4. luokan oppilaita.

<u>Aamupäivä- ja iltapäivätoiminta</u>	TA Tulot	8 500 €	Menot -31 451 €	Netto -22 951 €
	TP Tulot	13 719 €	Menot -44 721 €	Netto -31 002 €

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa noudatetaan kunnanhallituksen 13.6.2011 hyväksymää ja 1.8.2011 käyttöön otettua perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelmaa. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta on lain mukaan tarkoitettu ensisijaisesti 1. ja 2. vuosiluokkien oppilaille sekä erityisoppilaille. Lapsilla on mahdollisuus osallistua aamupäivä- ja/tai iltapäivätoimintaan klo 7.30 - 17.00. Toimintaan saadaan valtionosuutta.

Kunnanhallitus päätti asiakasmaksujen korottamisesta 1.8.2015 lukien. Maksut on porrastettu hoitoajan mukaan, maksu on 60, 80 tai 100 €/kk. Osa oppilaista on päivähoiton vastuulla koulun tiloissa. Päivähoiton ja koulun henkilökunta toimii kiinteässä yhteistyössä. Lukuvuonna 2018-2019 apitoimintaan osallistui 17 oppilasta. Syksyllä 2019 toimintaan osallistui yhteensä 21 oppilasta.

<u>Kuljetus- ja tukipalvelut</u>	TA Tulot	4 000 €	Menot -285 000 €	Netto -281 000 €
	TP Tulot	3 694 €	Menot -293 962 €	Netto -290 268 €

Kunnanhallitus on hyväksynyt koulukuljetusten periaatteet, jotka tulivat voimaan 1.8.2013.

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa on perusopetuslaissa määritelty maksuttoman koulukuljetuksen rajaksi 5 km. Tämän lisäksi kunta järjestää koulukuljetuksia omalla kustannuksellaan niille esiopetuksen ja 1. – 2. luokkien oppilaille, joiden koulumatka on yli 3 km ja tarjoo määrättyt ehdot täyttävälle mahdollisuuden matkalippujen ostoon. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona voi kunta maksaa huoltajille oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta riittävän avustuksen.

Koulukuljetukset kilpailutettiin keväällä 2019 ja sopimus liikenneitsijän kanssa tehtiin 1 + 1 periaatteella. Kuljetuksen tarve vaihtelee vuosittain.

Kunnan erityisen tuen piirissä olevia oppilaita opiskelee myös muissa kunnissa. Kunta vastaa oppilaiden matka- ja tukipalveluista. Kuljetukset kilpailuttaa yleensä opetuksen järjestäjän kotikunta. Ruot-sinkielisten oppilaiden kuljetukset on hoidettu voimassa olevan sopimuksen mukaan.

Kunnalla on yläkouluoppilaista sopimus Askolan kunnan kanssa. Periaatteena on, että kumpikin kunta vastaa omien oppilaidensa menoista. Tavoitteena on, että kotikuntakorvaukset riittävät menoihin. Eri-tyisopetuksen tarve vaihtelee vuosittain; on mahdollista, että kunta joutuu korvaamaan Askolalle näitä menoja, jos kotikuntakorvaukset eivät niitä kata. Askolassa oli tilastointipäivänä 20.9.2019 Pukkilan 7. – 9. luokan oppilaita 57.

Kotikuntakorvaukset	TA	Tulot 23 827 €, Menot -777 566 €, Netto -753 739 €
	TP	Tulot 23 832 €, Menot -777 564 €, Netto -753 732 €

Pukkilalaisia opiskelee muiden kuntien kouluissa. Kunta maksaa koulutuksen ylläpitäjälle kotikuntakorvauksia. Ne määräytyvät 31.12. tilanteen mukaisesti. Kotikuntakorvaus perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin ja se on eri suuruinen 6 (1 lapsi), 7–12 (2 lasta) ja 13–15 -vuotiaille (72 lasta). Suluissa on kunnan oppilasmäärät, joista kunta maksaa korvauksia. Tuloja saatiin neljästä oppilaasta.

Kotikuntakorvauksen perusosasta säädetään vuosittain asetuksella. Korvauksen perusosa oli 6 600 €.

Kotikuntakorvauksen nettomenot olivat 908 400 vuonna 2017, 867 388 € vuonna 2018 ja 753 732 € vuonna 2019.

Oppilasmäärät (tilastointipäivänä 20.9.2019)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Kirkonkylän koulu	129	123	120	115	116	119	120
Torpin koulu	0	17	24	25	27	28	33
Yhteensä	129	140	144	140	143	147	153
Esiopetus	18	18	25	25	20	27	17
Yhteensä	147	158	169	165	163	174	170

Henkilöstö

Tehtävänimike	1.1.2019	31.12.2019
rehtori	1	1
esiluokan opettaja	2	2
luokanopettaja	7	7
laaja-alainen erityisopettaja ¹⁾	0,8	1
erityisluokanopettaja	1	1
koulunkäynninohjaaja	6	5
koulunkäynninohjaaja-koulusihteeri		1
henkilökohtainen avustaja	4	3

1) työpanos 80 % opetuspalvelut, perusopetuspalvelut ja 20 % hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, maahanmuuttopalvelut 30.6.2019 saakka

Tunnusluvut

Perusopetuksen nettomenot ovat 1 253 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät)

Esiopetuksen nettomenot ovat 6 022 €/oppilas (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä)

Kirkonkylän koulun nettomenot ovat 3 762 €/oppilas (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä)

Torpin koulun nettomenot ovat 2 240 €/oppilas (ei sisällä poistoja ja sisäisiä eriä)

Muut opetuspalvelut

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Tulot					
Menot	-4 500		-4 500	-6 301	-1 801
Netto	-4 500		-4 500	-6 301	-1 801
Sis. tulot					
Sis. menot					
Toimintakate	-4 500		-4 500	-6 301	-1 801
Rahoituskulut					
Poistot					
Yhteensä	-4 500		-4 500	-6 301	-1 801

Vastualueen sisältö ja vastuhenkilö

Sisältää kustannuspaikat: lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus.

Vastuhenkilö on rehtori.

Talousarviovuoden toiminta

Lukiokoulutus TA Tulot 0 €, Menot -2 000 €, Netto -2 000 €
TP Tulot 0 €, Menot 0 €, Netto 0 €

Kustannukset ovat aiheutuneet psykologi- ja kuraattoripalvelujen ostosta.

Ammatillinen koulutus TA Tulot 0 €, Menot -2 500 €, Netto -2 500 €
TA Tulot 0 €, Menot -6 301 €, Netto -6 301 €

Kustannukset ovat aiheutuneet psykologi- ja kuraattoripalvelujen ostosta.

Tunnusluvut

Muiden opetuspalvelujen nettomenot ovat 3 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

	2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset	95 000		95 000	100 521	5 521
Muut toimintatulot	340 900		340 900	348 373	7 473
TOIMINTATULOT	435 900		435 900	448 894	12 994
Henkilöstömenot	-14 303		-14 303	-11 445	2 858
Palvelujen ostot	-1 053 526	-59 000	-1 112 526	-1 109 418	3 108
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-5 650	-5 650
Avustukset					
Muut toimintamenot				-5 256	-5 256
TOIMINTAMENOT	-1 067 829	-59 000	-1 126 829	-1 131 769	-4 940
Sisäiset tulot	338 035		338 035	361 164	23 129
Sisäiset menot	-12 750		-12 750	-8 394	4 356
Sisäiset yhteensä	325 285		325 285	352 770	27 485
TOIMINTAKATE	-306 644	-59 000	-365 644	-330 105	35 539
Rahoitustuotot					
Poistot ja arvonalentumiset	-306 320		-306 320	-297 522	8 798
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-612 964	-59 000	-671 964	-627 627	44 337

Tehtäväalueen sisältö

Tehtäväalue sisältää vastualueet: hallinto, yhdyskuntapalvelut ja kiinteistöt.

Tehtäväalueen vastuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovat tavoitteet

Terveyttä ja hyvinvointia edistävä asuin- ja elinympäristö

Kiinteistöjen ja yleisten alueiden hoito ja kunnossapito tehdään laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Talvikunnossapidon vasteajat ovat laskeneet edellisestä vuodesta.

Mittari: Katujen kunnossapito €/M. Kuntalaispalautteiden määrä.

Toteuma: 3,54 €/m (v. 2018 TP 3,93 €/m).

Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta kunnan voimavarana

Henkilöstön osaamista kehitetään ja työhyvinvointia edistetään.

Mittari: Teknisen osaston henkilökunta on suorittanut tarvitsemansa koulutuksen.

Toteuma: Henkilöstö päivitti tarvittavat pätevyudet (mm. allasvesikortti, työturvallisuuskortti)

Hallinto TA Tulot 0 €, Menot -75 584 €, Netto -75 584 €
TP Tulot 866 €, Menot -69 654 €, Netto -68 788 €

Tulosalue tuottaa vastuualueensa hallintopalveluita tekniselle lautakunnalle, teknisen toimen tulosalueille ja Myrskylän sekä Pukkilan kuntalaisille. Hallinnon tehtävänä on huolehtia koko teknisen toimen kehittämisestä, taloudesta ja tiedottamisesta.

Hallintopalvelujen kulut alittuivat 5 930 €.

Yhdyskuntapalvelut TA Tulot 0 €, Menot -358 815 €, Netto -358 815 €
TP Tulot 0 €, Menot -353 345 €, Netto -353 345 €

Yhdyskuntateknisiin palveluihin kuuluvat:

- liikenneväylät
- puistot, yleiset alueet ja liikuntapaikat
- palo- ja pelastustoimi
- rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Kokonaisuudessaan yhdyskuntapalvelujen budjetti alittui 5 470 €. Puistojen ja yleisten alueiden kulut alittuivat 4 055 €, liikuntapaikkojen osalta kustannukset ylittyivät 1 331 €, joka johtui lähiliikuntapaikan kunnostamistarpeesta.

Liikenneväylät ja yleiset alueet:

Tehtävänä on huolehtia kunnan omistamien yleisten alueiden, valaistuksen ja kaavateiden kunnossapidosta ja rakennuttamisesta yhdessä kunnan alueella toimivien yhteistyökumppanien kanssa sekä muiden palvelutarjoajien kanssa. Vuoden aikana yleisten alueiden huolto- ja kunnostustoimenpiteisiin kiinnitettiin enemmän huomiota ja toimenpiteitä.

Vuoden aikana kaavateiden ja valaistuksen korjaus- ja kunnossapidokustannukset alittuivat 5 844 €. Säästö saavutettiin mm. loppuvuoden sääolojen vuoksi, alkuvuoden ollessa kuitenkin haastava. Kaavateihin tehdyt korjausinvestoinnit (Veteraanitie ja Papumäentie) alensivat myös väylien vuosittaisia korjaus- ja kunnossapidotarpeita.

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Askolan, Myrskylän, Pornaisten ja Pukkilan kuntien muodostaman yhteisen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun hallintovastuu ja tehtävät on keskitetty Askolan kunnalle. Tekniset palvelut seuraavat vuoden aikana organisaation toimintaa, osallistuu kuntien väliseen yhteistyökokoukseen ja puuttuu tarvittaessa epäkohtiin. Budjetoitu kuntaosuus alittui 2 058 €.

Palo- ja pelastustoimi

Palo- ja pelastustoimen tehtävistä vastaa Itä-Uudenmaan pelastuslaitos. Tekniset palvelut seuraavat vuoden aikana organisaation toimintaa ja osallistuu lakisääteisiin palotarkastuksiin kuntien omistamissa kiinteistöissä. IUPL:n määrittämä kuntaosuus ylittyi 145 €.

Kiinteistöt TA Tulot 435 900 €, Menot -692 430 €, Netto -256 530 €
TP Tulot 448 027 €, Menot -708 770 €, Netto -260 743 €

Tehtävänä on huolehtia kunnan omistamien kiinteistöiden huolto- ja kunnossapidosta sekä rakennuttamisesta yhdessä kunnan alueella toimivien yhteistyökumppanien sekä muiden palvelutarjoajien kanssa.

Pukkilan valtuusto hyväksyi 9.12.2019 kokouksessaan teknisten palveluiden esittämän vuoden 2019 talousarviomuutoksen lisäykseksi 59 000 €.

Kiinteistötoimen kulut ylittyivät 16 340 €:a, joista merkittävimmät ylitykset aiheutuivat Hyvinvointikeskus Onnin, Kirkonkylän koulun, paloaseman, päiväkotia Vekaran sekä teknisen varastoalueen korjaus- ja käyttökuluista. Torpin koulun lakkauttaminen ei alentanut merkittävästi ao. rakennuksen käyttöku-
luja

Tärkeimmät tunnusluvut

Pukkila	2018 TP	2019 TA	2019 TOT
Kiinteistöjen tilavuus m ³	40 269	40 269	40 269
Kiinteistöjen kerros-m ²	9 481	9 481	9 481
Hoidettavat kadut m	16 660	16 660	16 660
Katujen kunnossapito € *	65 400	64 465	59 039
Katujen kunnossapito €/m	3,93	3,87	3,54

Tunnusluvuissa on mukana seuraavat kiinteistöt: Hyvinvointikeskus Onni, päiväkotiki Vekara, Kirkonkylän ja Torpin koulut, kunnanvirasto, paloasema, Pukkilan Säästösuvanto, galleria Koivulinna, Iilijärven maja ja teknisen varastohalli.

*Katujen kunnossapitokustannuksiin sisältyy katuvalaistus.

Yhdyskuntateknisten palvelujen nettomenot ovat 337 €/asukas (sis. poistot ja sisäiset erät).

8.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	TA 2019	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 233 897	-21 000	1 212 897	1 302 988	90 091
Myyntitulot	366 477		366 477	401 481	35 004
Maksutulot	147 500		147 500	147 459	-41
Tuet ja avustukset	357 000		357 000	355 706	-1 294
Muut toimintatulot	362 920	-21 000	341 920	398 342	56 422
Toimintamenot	-12 152 855	-823 000	-12 975 855	-12 366 888	608 967
Henkilöstömenot	-2 798 509	-5 028	-2 803 537	-2 721 932	81 605
Palvelujen ostot	-8 425 541	-818 972	-9 244 513	-8 819 919	424 594
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-250 175		-250 175	-208 413	41 762
Avustukset	-627 400	1 000	-626 400	-560 879	65 521
Muut toimintamenot	-51 230		-51 230	-55 745	-4 515
Toimintakate	-10 918 958	-844 000	-11 762 958	-11 063 900	699 058
Verotulot	7 201 000	-438 000	6 763 000	6 760 608	-2 392
Valtionosuudet	3 379 226	42 919	3 422 145	3 422 668	523
Rahoitustulot ja -menot	97 900		97 900	133 823	35 923
Korkotulot	15 000		15 000	31 240	16 240
Muut rahoitustulot	137 700		137 700	150 090	12 390
Korkomenot	-54 300		-54 300	-46 884	7 416
Muut rahoitusmenot	-500		-500	-623	-123
Vuosikate	-240 832	-1 239 081	-1 479 913	-746 801	733 112
Poistot ja arvonalennukset	-355 503		-355 503	-348 553	6 950
Suunnitelman mukaiset poistot	-355 503		-355 503	-348 553	6 950
Arvonalennukset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	-596 335	-1 239 081	-1 835 416	-1 095 354	740 062

Talousarvioon muutosten jälkeen verrattuna toimintakate muodostui 699 058 € arvioitua paremmaksi. Tilikauden toimintamenot alittuivat lopullisesta arviosta 608 967 €. Toimintatuotot ovat puolestaan 90 091 € arvioitua suuremmat. Verotuloja kertyi 2 392 € arvioitua vähemmän ja valtionosuuksia 523 € enemmän.

Talousarviossa muutosten jälkeen arvioitiin tilikauden alijäämäksi 1 835 416 €, tilinpäätöksen alijäämäksi muodostui 1 095 354 €.

Verotulojen erittely

	Talousarvio	Talousarvionmuutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	6 481 000	-438 000	6 043 000	6 042 967	-33
Osuus yhteisöveron tuot.	291 000		291 000	271 547	-19 453
Kiinteistövero	429 000		429 000	446 093	17 093
Yhteensä	7 201 000	-438 000	6 763 000	6 760 607	-2 393

Kunnan tuloveroprosentti ja verotettavien tulojen määrä

Verovuosi	Tulovero %	Verotettavat tulot	Muutos %
2011	19,5	27 872 475	6,7
2012	20,0	26 472 429	-5,2
2013	20,0	27 393 494	3,4
2014	21,0	27 477 493	0,3
2015	22,0	28 252 224	2,8
2016	22,0	28 401 281	0,5
2017	22,0	28 197 524	-0,7
2018	21,5	28 683 627	1,7

Valtionosuuksien erittely

	Talousarvio	Talousarvionmuutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen vo	2 762 674	42 919	2 805 593	2 844 526	38 933
Verotulotasaus	1 047 499		1 047 499	1 041 324	-6 175
Opetus- ja kulttuuritoimen vo	-430 947		-430 947	-463 182	-36 235
Yhteensä	3 379 226	42 919	3 422 145	3 422 668	523

8.2.3 Investointiosan toteutuminen

	TA	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
KUNNANHALLITUS					
TALONRAKENNUS					
Hyvinvointikeskus Onni, terassien ja sisäpihan kun.					
Menot		-15 000	-15 000	-12 558,07	2 441,93
Tulot		15 000	15 000	15 000,00	0
NETTOTULO YHTEENSÄ		0	0	2 441,93	2 441,93
Koivulinna					
Menot	-8 000	8 000	0	0	0
Tulot					
Nettomeno	-8 000	8 000	0	0	0
Keskuskeittiö					
Menot	-18 000	18 000	0	0	0
Tulot					
Nettomeno	-18 000	18 000	0	0	0
NETTOMENO/-TULO YHTEENSÄ	-26 000	26 000	0	2 441,93	2 441,93
KADUT, TIET, PUISTOT JA ULKOLIIKUNTAPIIKAT					
Papumäentie					
Menot	-22 000	-21 000	-43 000	-45 148,73	-2 148,73
Tulot					
Nettomeno	-22 000	-21 000	-43 000	-45 148,73	-2 148,73
Veteraanitie					
Menot	-9 000	-9 000	-18 000	-17 762,40	237,60
Tulot					
Nettomeno	-9 000	-9 000	-18 000	-17 762,40	237,60
Kaavatiet					
Menot	-10 000	10 000	0	0	0
Tulot					
Nettomeno	-10 000	10 000	0	0	0
Leikkipuistot					
Menot	-30 000	-7 000	-37 000	-36 287,48	712,52
Tulot					
Nettomeno	-30 000	-7 000	-37 000	-36 287,48	712,52
KK:n koulun keinut					
Menot		-12 000	-12 000	-9 925,24	2 074,76
Tulot					
Nettomeno		-12 000	-12 000	-9 925,24	2 074,76
Muut alueet					
Menot	-50 000		-50 000	-47 983,87	2 016,13
Tulot					
Nettomeno	-50 000	0	-50 000	-47 983,87	2 016,13
KONEET JA KALUSTO					
Keskuskeittiön koneet					
Menot		-18 512	-18 512	-18 511,29	0,71
Tulot					
Nettomeno		-18 512	-18 512	-18 511,29	0,71
NETTOMENO YHTEENSÄ	-121 000	-57 512	-178 512	-175 619,01	2 892,99
OSAKKEET JA OSUUDET					
Orimattilan seudun terveydenhuollon kiint. ky					
Menot					
Tulot				174 607,96	174 607,96
NETTOTULO YHTEENSÄ				174 607,96	174 607,96
NETTOTULO YHTEENSÄ				174 607,96	174 607,96
KAIKKI NETTOMENOT/-TULOT YHTEENSÄ	-147 000	-31 512	-178 512	1 431	179 942,88

Investoinnit

Menot yhteensä	188 177,08
Tulot	189 607,96
Netto yhteensä	1 430,88

Talonrakennus, tulot 15 000 €

Onnin Nurmen säätiön maksama avustus Hyvinvointikeskus Onnin terassien ja ulkoilupihan korjaukseen

Osakkeet ja osuudet, tulot 174 607,96 €

Orimattilan terveydenhuollon kiinteistö kuntayhtymän kunnalle maksama osuus kuntayhtymän purkamisesta.

8.2.4 Rahoitusosan toteutumisvertailu

	TA 2019	TA muutokset	TA+ muutokset	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-240 832	-1 239 081	-1 479 913	-746 801	733 112
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät				4 819	4 819
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-147 000	-31 512	-178 512	-165 177	13 335
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Hyödykkeiden myyntitulot				169 789	169 789
Toiminnan ja investointien rahavirta	-387 832	-1 270 593	-1 658 425	-737 370	921 055
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				2 090 000	2 090 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-467 969		-467 969	-325 657	142 312
Lyhytaikaisten lainojen muutos	800 000		800 000	-1 200 000	-400 000
Muut maksuvalmiuden muutokset				-636 122	-636 122
Rahoituksen rahavirta	332 031		332 031	-71 779	-403 810
Rahavarojen muutos	-55 801	-1 270 593	-1 326 394	-809 149	517 245

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon

Rahavarojen vähennys talousarviossa muutosten jälkeen oli 1 326 394 €, tilinpäätöksen mukaan rahavarat vähenivät 809 149 €, joten poikkeamaksi muodostui 517 245 €.

8.2.5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisvertailusta (sisäiset)

	Menoarvio					Tuloarvio					
	B/	TA	TA	TA+	Toteu-	Poik-	TA	TA	TA+	Toteu-	Poik-
	N	muutos		muutos	tuma	keama	muutos		muutos	tuma	keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
TARKASTUSLAUTAKUNTA											
Tarkastustoimi	N	-10		-10	-10	0					
KUNNANHALLITUS											
Hallintopalvelut	N	-1 096		-1 096	-997	99	159		159	146	-13
Elinvoimapalvelut	N	-216	54	-162	-138	24	66	-21	45	37	-8
Ruoka- ja siivouspalvelut	N	-620	-6	-626	-631	-5	602		602	574	-28
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalv.	N	-705		-705	-618	87	296		296	283	-13
Sosiaali- ja terveyspalvelut	N	-5 673	-812	-6 485	-6 256	229				16	16
Varhaiskasvatuspalvelut	N	-1 135		-1 135	-1 037	98	205		205	204	-1
Opetuspalvelut	N	-2 632		-2 632	-2 479	153	146		146	173	27
Yhdyskuntatekniset palvelut	N	-1 080	-59	-1 139	-1 140	-1	774		774	810	36
Yhteensä		-13 167	-823	-13 990	-13 306	684	2 248	-21	2 227	2 243	16
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						7 201	-438	6 763	6 761	-2
Valtionosuudet	B						3 379	43	3 422	3 423	1
Korkotulot	B						15		15	31	16
Muut rahoitustuotot	B						138		138	150	12
Korkomenot	B	-54		-54	-47	7					
Muut rahoitusmenot	B				-1	-1					
Yhteensä		-54		-54	-48	6	10 733	-395	10 338	10 365	27
INVESTOINTIOSA											
KUNNANHALLITUS											
Talonrakennus											
Onnin terassit ja sisäpiha	B		-15	-15	-13	2		15	15	15	0
Koivulinna	B	-8	8	0	0	0					
Keskuskeittiö	B	-18	18	0	0	0					
Kadut, tiet, puistot ja ulkoliik.p											
Papumäentie	B	-22	-21	-43	-45	-2					
Veteraanitie	B	-9	-9	-18	-18	0					
Kaavatiet	B	-10	10	0	0	0					
Leikki puistot	B	-30	-7	-37	-36	1					
Kk:n koulun keinut	B		-12	-12	-10	2					
Muut alueet	B	-50		-50	-48	2					
Koneet ja kalusto											
Keskuskeittiö	B		-19	-19	-19	0					
Osakkeet ja osuudet											
Orimattilan seudun terv.h. kiint.ky										175	175
Yhteensä		-147	-47	-194	-189	5		15	15	190	175
RAHOITUSOSA											
Lainakannan muutos	B										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B									2 090	2 090
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-468		-468	-326	142					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	-800		-800	-1 200	-400					
Oman pääoman muutos											
Yhteensä		-1 268		-1 268	-1 526	-258	0		0	2 090	2 090
KAIKKI YHTEENSÄ		-14 636	-870	-15 506	-15 069	437	12 981	-401	12 580	14 888	2 308

9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

9.1 Tuloslaskelma

	2 019	2018
<u>Toimintatuotot</u>		
Myyntituotot	401 481,08	389 968,23
Maksutuotot	147 458,75	133 803,37
Tuet ja avustukset	355 706,30	365 192,26
Muut toimintatuotot	398 341,77	357 964,43
Toimintatuotot	1 302 987,90	1 246 928,29
<u>Toimintakulut</u>		
<u>Henkilöstökulut</u>		
Palkat ja palkkiot	-2 137 434,53	-1 966 983,01
Eläkekulut	-543 378,17	-508 176,70
Muut henkilösivukulut	-41 119,29	-31 560,30
Henkilöstökulut	-2 721 931,99	-2 506 720,01
Palvelujen ostot	-8 819 918,70	-8 839 129,04
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-208 413,12	-280 307,08
Avustukset	-560 879,39	-333 071,05
Muut toimintakulut	-55 744,83	-136 619,92
Toimintakulut	-12 366 888,03	-12 095 847,10
TOIMINTAKATE	-11 063 900,13	-10 848 918,81
Verotulot	6 760 607,55	6 500 746,25
Valtionosuudet	3 422 668,00	3 373 089,00
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>		
Korkotuotot	31 240,34	33 127,30
Muut rahoitustuotot	150 089,52	149 382,41
Korkokulut	-46 883,96	-49 596,46
Muut rahoituskulut	-622,57	-669,70
Rahoitustuotot ja -kulut	133 823,33	132 243,55
VUOSIKATE	-746 801,25	-842 840,01
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-348 552,88	-339 895,83
Poistot ja arvonalentumiset	-348 552,88	-339 895,83
<u>Satunnaiset erät</u>		
Satunnaiset kulut		-73 741,40
Satunnaiset erät		-73 741,40
TILIKAUDEN TULOS	-1 095 354,13	-1 256 477,24
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 095 354,13	-1 256 477,24

9.2 Rahoituslaskelma

	2 019	2018
VUOSIKATE	-746 801,25	-842 840,01
Satunnaiset erät		-73 741,40
Tulorahoituksen korjauserät	4 819,11	156 607,04
Toiminnan rahavirta	-741 982,14	-759 974,37
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-165 177,08	-256 926,96
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	169 788,85	294 895,90
Investointien rahavirta	4 611,77	37 968,94
Toiminnan ja investointien rahavirta	-737 370,37	-722 005,43
Rahoituksen rahavirta		
<u>Antolainauksen muutokset</u>		
<u>Lainakannan muutokset</u>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 090 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-325 657,58	-1 646 011,58
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 200 000,00	1 449 999,00
Lainakannan muutokset	564 342,42	-196 012,58
<u>Oman pääoman muutokset</u>		
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>		
Saamisten muutos	162 078,86	462 896,55
Korottomien velkojen muutos	-798 200,46	1 494 604,52
Muut maksuvalmiuden muutokset	-636 121,60	1 957 501,07
Rahoituksen rahavirta	-71 779,18	1 761 488,49
Rahavarojen muutos	-809 149,55	1 039 483,06
Rahavarat 31.12.	1 071 644,45	1 880 794,00
Rahavarat 1.1.	1 880 794,00	841 310,94
Rahavarojen muutos	-809 149,55	1 039 483,06

9.3 Tase

	2 019	2 018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Muut pitkävaikutteiset menot	368 437,50	402 187,50
Aineettomat hyödykkeet	368 437,50	402 187,50
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	1 219 016,47	1 219 016,47
Rakennukset	3 320 269,64	3 547 662,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	562 647,59	576 670,84
Koneet ja kalusto	30 994,64	18 725,03
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	154 364,64	74 843,88
Aineelliset hyödykkeet	5 287 292,98	5 436 918,78
<u>Sijoitukset</u>		
Kuntayhtymäosuudet	741 207,12	915 815,08
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkor.	1 027 860,49	1 027 860,49
Muut lainasaamiset	500 049,80	500 049,80
Muut saamiset	3 588 808,74	3 588 808,74
Sijoitukset	5 857 926,15	6 032 534,11
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 513 656,63	11 871 640,39
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
<u>Vaihto-omaisuus</u>		
Aineet ja tarvikkeet	96 095,56	96 095,56
Vaihto-omaisuus	96 095,56	96 095,56
<u>Saamiset</u>		
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>		
Muut saamiset	5 400,00	5 400,00
Pitkäaikaiset saamiset	5 400,00	5 400,00
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	78 149,24	50 389,43
Muut saamiset	22 418,43	60 090,23
Siirtosaamiset	25 976,62	178 143,49
Lyhytaikaiset saamiset	126 544,29	288 623,15
Saamiset	131 944,29	294 023,15
<u>Rahoitusarvopaperit</u>		
Osakkeet ja osuudet	7 046,23	7 046,23
Rahoitusarvopaperit	7 046,23	7 046,23
Rahat ja pankkisaamiset	1 064 598,22	1 873 747,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 299 684,30	2 270 912,71
VASTAAVAA	12 813 340,93	14 142 553,10

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 547 936,49	4 547 936,49
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 368 022,90	3 624 500,14
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 095 354,13	-1 256 477,24
OMA PÄÄOMA	5 820 605,26	6 915 959,39
<u>POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET</u>		
<u>PAKOLLISET VARAUKSET</u>		
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
VIERAS PÄÄOMA		
<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 315 725,26	2 771 382,84
Saadut ennakot	0,00	21 508,55
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 315 725,26	2 792 891,39
<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 345 657,58	2 325 657,58
Saadut ennakot	4 205,24	307,00
Ostovelat	914 894,32	1 041 877,34
Liittymismaksut ja muut velat	44 868,77	78 378,31
Siirtovelat	367 384,50	987 482,09
Lyhytaikainen vieras pääoma	2 677 010,41	4 433 702,32
VIERAS PÄÄOMA	6 992 735,67	7 226 593,71
VASTATTAVAA	12 813 340,93	14 142 553,10

9.4 Konsernilaskelmat

TULOSLASKELMA

	2 019	2018
Toimintatuotot	10 426 966,87	10 151 724,22
Toimintakulut	-21 315 766,92	-21 036 244,42
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3 870,81	140,62
TOIMINTAKATE	-10 884 929,24	-10 884 379,58
Verotulot	6 760 607,55	6 500 746,25
Valtionosuudet	3 422 668,00	3 619 827,99
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>		
Korkotuotot	32 044,82	33 484,22
Muut rahoitustuotot	155 511,10	153 161,87
Korkokulut	-55 394,45	-61 064,04
Muut rahoituskulut	-2 525,27	-3 086,24
Rahoitustuotot ja -kulut	129 636,20	122 495,81
VUOSIKATE	-572 017,48	-641 309,53
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-515 265,59	-536 025,68
Omistuksen eliminointierot		5 916,27
Arvonalentumiset	-3 812,50	-5,11
Poistot ja arvonalentumiset	-519 078,09	-530 114,52
Satunnaiset erät		-5 497,74
TILIKAUDEN TULOS	-1 091 095,58	-1 176 921,79
Tilinpäätössiirrot	0,00	-754,00
Tilikauden verot	-49,73	-379,13
Laskennalliset verot	0,00	-928,55
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-1 217,26	-115,48
TILIKAUDEN YLJÄÄMÄ / ALJÄÄMÄ	-1 092 362,57	-1 179 098,95

RAHOITUSLASKELMA

	2 019	2018
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	-572 017,48	-641 309,53
Satunnaiset erät		-5 497,74
Tilikauden verot	-49,73	-379,13
Tulorahoituksen korjauserät	-37 077,29	106 571,64
Toiminnan rahavirta	-609 144,50	-540 614,77
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-378 026,22	-438 607,58
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	55 968,02	320 339,64
Investointien rahavirta	-322 058,20	-118 267,94
Toiminnan ja investointien rahavirta	-931 202,70	-658 882,70
Rahoituksen rahavirta		
<u>Antolainauksen muutokset</u>		
Antolainasaamisten lisäykset		-25,14
Antolainasaamisten vähennykset	2 478,25	561,18
Antolainauksen muutokset	2 478,25	536,04
<u>Lainakannan muutokset</u>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 093 018,75	1 560,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-359 661,86	-1 721 808,04
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 198 925,66	1 357 556,08
Lainakannan muutokset	534 431,22	-362 691,96
<u>Oman pääoman muutokset</u>		
Oman pääoman muutokset	0,01	0,00
Muutokset vähemmistön osuudessa		0,00
Oman pääoman muutokset	0,01	0,00
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-5 889,58	1 842,48
Vaihto-omaisuuden muutos	3 907,95	-2 860,42
Saamisten muutos	12 554,38	536 412,70
Korottomien velkojen muutos	-801 141,85	1 457 220,53
Muut maksuvalmiuden muutokset	-790 569,10	1 992 615,29
Rahoituksen rahavirta	-253 659,61	1 630 459,37
Rahavarojen muutos	-1 184 862,31	971 576,67
Rahavarat 31.12.	1 365 396,38	2 550 258,69
Rahavarat 1.1.	2 550 258,69	1 493 531,16

TASE	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	7 977,82	13 710,32
Muut pitkävaikutteiset menot	368 890,31	402 726,28
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	0,00	104,51
Aineettomat hyödykkeet	376 868,13	416 541,11
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	1 242 594,61	1 242 259,48
Rakennukset	4 036 235,58	4 380 102,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	565 135,83	583 358,62
Koneet ja kalusto	211 966,90	215 888,64
Muut aineelliset hyödykkeet	632,84	1 544,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	316 230,24	111 328,44
Aineelliset hyödykkeet	6 372 796,01	6 534 482,74
<u>Sijoitukset</u>		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	7 761,14	3 813,85
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonor.	1 093 061,47	1 091 557,56
Muut lainasaamiset	509 669,55	512 147,80
Muut saamiset	3 591 293,21	3 591 293,21
Sijoitukset	5 201 785,37	5 198 812,41
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 951 449,51	12 149 836,26
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>		
Valtion toimeksiannot	1 196,60	6 635,27
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,00	1 640,10
Muut toimeksiantojen varat	5 046,30	5 536,45
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	6 242,89	13 811,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
<u>Vaihto-omaisuus</u>		
Aineet ja tarvikkeet	150 492,83	154 400,78
Vaihto-omaisuus	150 492,83	154 400,78
<u>Saamiset</u>		
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	89 911,09	130 151,47
Muut saamiset	5 400,00	5 400,00
Pitkäaikaiset saamiset	95 311,09	135 551,47
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	721 136,00	492 824,91
Muut saamiset	173 019,42	217 723,82
Siirtosaamiset	52 598,75	208 519,44
Lyhytaikaiset saamiset	946 754,16	919 068,17
Saamiset	1 042 065,25	1 054 619,64
<u>Rahoitusarvopaperit</u>		
Osakkeet ja osuudet	7 046,23	8 707,01
Rahoitusarvopaperit	7 046,23	8 707,01
Rahat ja pankkisaamiset	1 358 350,15	2 541 551,68
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 557 954,46	3 759 279,11
VASTAAVAA	14 515 646,86	15 922 927,19

	2 019	2 018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 547 936,48	4 547 936,48
Arvonkorotusrahasto	3 873,21	3 873,21
Muut omat rahastot	1 446,24	1 446,24
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 290 788,38	3 470 164,10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 092 362,57	-1 179 098,95
OMA PÄÄOMA	5 751 681,75	6 844 321,08
VÄHEMMISTÖOSUDET	1 846,76	629,50
<u>PAKOLLISET VARAUKSET</u>		
Muut pakolliset varaukset	66 713,37	102 402,50
PAKOLLISET VARAUKSET	66 713,37	102 402,50
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
Valtion toimeksiannot	8 940,12	17 439,60
Lahjoitusrahastojen pääomat	0,00	1 640,10
Muut toimeksiantojen pääomat	15 025,05	18 343,96
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	23 965,16	37 423,67
VIERAS PÄÄOMA		
<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 698 997,51	3 185 406,63
Lainat julkisyhteisöiltä	507,00	741,00
Saadut ennakot	0,00	21 508,55
Laskennalliset verovelat	928,55	928,55
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 700 433,06	3 208 584,73
<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 380 434,11	2 359 359,78
Lainat julkisyhteisöiltä	234,00	234,00
Saadut ennakot	4 205,24	307,00
Ostovelat	1 335 334,95	1 439 737,62
Liittymismaksut ja muut velat	137 730,12	202 429,12
Siirtovelat	1 113 068,33	1 727 498,20
Lyhytaikainen vieras pääoma	3 971 006,75	5 729 565,71
VIERAS PÄÄOMA	8 671 439,81	8 938 150,44
VASTATTAVAA	14 515 646,86	15 922 927,19

10. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

10.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun valtuuston (19.12.1996) hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto on hyväksynyt 13.10.2014 poistosuunnitelman muutoksen, jossa katujen, teiden, torien ja puistojen sekä vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistomenetelmä muutettiin menojäätännöspoistosta tasapoistoksi. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon ja rahoitusomaisuusarvopaperit hankintamenoa.

10.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisen tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia vuoden 2019 tietoihin.

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeen hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistomenetelmät ja niiden poistoajat tai vuotuiset poistoprosentit ovat:

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet 5 vuotta tasapoisto

Muut pitkävaikutteiset menot

Atk-ohjelmistot 3 vuotta tasapoisto

Muut pitkävaikutteiset menot Askolan yläkoulun rahoitusosuus 20 vuotta tasapoisto

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset 30 vuotta tasapoisto

Hallinto- ja laitosrakennukset Säästösuunto (kh 14.11.2016) 15 vuotta tasapoisto

Tuotanto- ja vapaa-ajan rakennukset 20 vuotta tasapoisto

Talousrakennukset 15 vuotta tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot 15 vuotta tasapoisto

Vesijohto- ja viemäriverkosto 30 vuotta tasapoisto

Kaukolämpöverkosto 15 % menojäännöspoisto

Vesi- yms laitosten laitoskoneet ja laitteet 15 % menojäännöspoisto

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet, liikkuvat työkoneet 5 vuotta tasapoisto

Muut kevyet koneet 5 vuotta tasapoisto

Toimistokalusteet ja atk-laitteet 3 vuotta tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on alle 10 000,00 € on kirjattu vuosikuluiksi.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Rakennusten uudisrakentamisessa tai perusparantamisessa hankintamenojen palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot, joihin liittyy mahdollinen arvonlisäveron palautus- velvollisuus joko kiinteistöä myytäessä tai kiinteistön käytön muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen. Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä.

1.1.2008 jälkeen käyttöön otetut valmistuneet rakennuspalvelut poistetaan 10 vuodessa.

10.3 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Pukkilan kunta laatii täydellisen konsernitilinpäätöksen.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kunta ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymien taseet on yhdistelty konsernitaseeseen lukuarvoiltaan omistusosuuden suhteessa.

Orimattilan seudun terveydenhuollon kiinteistökuntayhtymä on purettu 30.6.2019.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- ja alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja verovelkaan. Yhdistelyssä on noudatettu kirjanpitolautakunnan yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (22.12.2015).

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisen tilikauden vertailussa tulee huomioida Orimattilan seudun terveydenhuollon kiinteistökuntayhtymän purkaminen 30.6.2019.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

10.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	451 589,86	407 255,60	449 749,91	408 298,31
Sosiaali- ja terveyspalvelut	9 055 159,96	8 672 910,05	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuripalvelut	404 344,30	547 583,71	404 344,30	413 194,56
Yhdyskuntapalvelut	445 919,88	422 700,06	448 893,69	425 435,42
Muut palvelut	69 965,27	101 274,80	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	10 426 979,26	10 151 724,22	1 302 987,90	1 246 928,29
7. Verotulojen erittely				
	Kunta			
	2 019	2 018		
Kunnan tulovero	6 042 967,07	5 802 374,64		
Osuus yhteisöveron tuotosta	271 547,48	291 087,09		
Kiinteistövero	446 093,00	407 284,52		
Muut verotulot	0,00	0,00		
Verotulot yhteensä	6 760 607,55	6 500 746,25		
8. Valtionosuuksien erittely				
	Kunta			
	2 019	2 018		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 885 850,00	3 818 765,00		
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-1 041 324,00	-850 560,00		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-463 182,00	-445 676,00		
Valtionosuudet yhteensä	3 422 668,00	3 373 089,00		
9. Palvelujen ostojen erittely				
	Kunta			
	2019	2018		
Asiakaspalvelujen ostot	6 749 853,69	6 860 672,87		
Muiden palvelujen ostot	2 070 065,01	1 978 456,17		
Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä	8 819 918,70	8 839 129,04		

12. Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	-42 424,00	-42 424,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	-42 424,00	-42 424,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	144 826,50	138 797,33	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	6 029,17	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-35 689,13	0,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	109 137,37	144 826,50	0,00	0,00
13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	5 505,72	3 551,04	0,00	2 790,85
Rakennusten luovutusvoitot	380,49	1 480,40	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	-1 186,50	1 176,49	1 267,13	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	4 699,70	6 207,93	1 267,13	2 790,85
Muut toimintakulut				
Muut luovutustappiot	7 182,36	33 149,62	6 086,24	85 656,49
Luovutustappiot yhteensä	7 182,36	33 149,62	6 086,24	85 656,49
14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien myyntivoitot	0,00	68 243,66	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	0,00	68 243,66	0,00	0,00
Satunnaiset kulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	0,00	-73 741,40	0,00	-73 741,40
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	-73 741,40	0,00	-73 741,40
15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely				
	Kunta			
	2019	2018		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	146 726,20	143 430,00		
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	2 619,12	5 238,24		
Yhteensä	149 345,32	148 668,24		

10.5 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet					
Kunta	Aineettomat oikeudet	Tietokone-ohjelmistot	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	402 187,50	0,00	402 187,50
Tilikauden poisto	0,00	0,00	-33 750,00	0,00	-33 750,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	368 437,50	0,00	368 437,50
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	368 437,50	0,00	368 437,50

Aineelliset hyödykkeet						
Kunta	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 219 016,47	3 547 662,56	576 670,84	18 725,03	74 843,88	5 436 918,78
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	-8 000,00	27 687,64	18 511,29	126 978,15	165 177,08
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	47 457,39	0,00	-47 457,39	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-219 392,92	-89 168,28	-6 241,68	0,00	-314 802,88
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 219 016,47	3 320 269,64	562 647,59	30 994,64	154 364,64	5 287 292,98
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 219 016,47	3 320 269,64	562 647,59	30 994,64	154 364,64	5 287 292,98
Maa- ja vesialueet erittely						
	Kunta					
	2019	2018				
Maa- ja vesialueet						
Kiinteistöjen liittymismaksut	0,00	0,00				
Muut maa- ja vesialueet	1 219 016,47	1 219 016,47				
Maa- ja vesialueet yhteensä	1 219 016,47	1 219 016,47				

Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet			
Kunta			
	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	915 815,08	1 027 860,49	1 943 675,57
Vähennykset	-174 607,96	0,00	-174 607,96
Hankintameno 31.12.	741 207,12	1 027 860,49	1 769 067,61
Kirjanpitoarvo 31.12.	741 207,12	1 027 860,49	1 769 067,61
Kunta			
	Saamiset muut	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	4 088 858,54	4 088 858,54	
Hankintameno 31.12.	4 088 858,54	4 088 858,54	
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 088 858,54	4 088 858,54	

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Kuntakonsernin osuus omasta pääomasta (€)	osuus vieraasta pääomasta (€)	osuus tilikauden tuloksesta (€)
Kuntayhtymät						
Uudenmaan liitto	Helsinki	0,13	0,13	2 372,03	3 646,84	208,23
Orimattilan seudun terv.huollon kiinteistöky	Orimattila	5,56	5,56	0,00	0,00	1 649,65
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä	Lahti	1,15	1,15	729 577,01	1 485 802,93	-3 281,83
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,39	0,39	68 388,47	195 072,82	2 936,78
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Helsinki	0,29	0,29	5 770,92	1 107,34	-235,32
Pukkilan eliminoituyksikkö		100	100	0,00	0,00	0,00

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Verosaamiset	47,96	0,00	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	649,19	0,00	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	23 086,71	25 410,17	7 000,00	7 000,00
Ennakkomenot	10 105,40	0,00	10 105,40	0,00
Valtion tuet ja avustukset	309,23	704,63	309,23	704,63
Projektisaamiset	1 472,52	2 020,47	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset, konsernin keskinäiset	0,00	4 946,99	0,00	5 238,24
Muut siirtosaamiset	16 555,80	175 437,17	8 561,99	165 200,62
Yhteensä	52 226,81	208 519,44	25 976,62	178 143,49

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	4 547 936,48	4 547 936,48	4 547 936,49	4 547 936,49
Peruspääoma 31.12.	4 547 936,48	4 547 936,48	4 547 936,49	4 547 936,49
Arvonkorotusrahasto 1.1.	3 873,21	3 873,21	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	3 873,21	3 873,21	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	102,04	102,04	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	102,04	102,04	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 1.1.	590,20	590,20	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 31.12.	590,20	590,20	0,00	0,00
Muu oma rahasto 4 1.1.	520,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	520,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 4 31.12.	520,00	520,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 6 1.1.	234,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	234,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 6 31.12.	234,00	234,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 446,24	1 446,24	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	2 291 065,14	3 470 164,09	2 368 022,90	3 624 500,14
Ed.tilikausien ylijäämän muutos	-276,76	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	2 290 788,38	3 470 164,09	2 368 022,90	3 624 500,14
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 092 362,57	-1 179 098,95	-1 095 354,13	-1 256 477,24
Oma pääoma yhteensä	5 751 681,75	6 844 321,08	5 820 605,26	6 915 959,39

27. Pitkäaikaiset velat	Kunta	
	2019	2018
Velat, jotka eräänntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt	1 226 844,94	1 500 002,52
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 226 844,94	1 500 002,52

29. Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	66 713,37	102 402,50	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	66 713,37	102 402,50	0,00	0,00
30. Vieras pääoma				
	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	8 019,90
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	8 019,90
31. Sekkitililiimiitti				
	Kunta			
	2019	2018		
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	16 818,79	16 818,79		
- siitä käyttämättä oleva määrä				
33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Verovelat		215 600,52	0,00	215 600,52
Jaksotetut henkilöstökulut	534 914,59	535 988,21	0,00	14 102,13
Lomapalkkajaksotukset	330 224,13	279 647,60	302 889,21	253 634,23
Korkojaksotukset	10 066,16	5 345,70	8 746,29	3 890,39
Tuloennakot	2 071,60	23 817,11	0,00	0,00
Potilasvakuutus	0,00	20 187,91	0,00	0,00
Muut siirtovelat	235 791,85	641 565,45	55 749,00	500 254,82
Yhteensä	1 113 068,33	1 722 152,49	367 384,50	987 482,09

10.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

35.-37. Vakuudet ja takaukset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	68,33	0	0	0
Muut	0,00	26,00	0,00	0,00
Yhteensä	68,33	26,00	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	8 360,63	892 360,50	0,00	883 522,12
Muut	0,00	99 907,00	0,00	99 907,00
Yhteensä	8 360,63	992 267,50	0,00	983 429,12
38. Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa	4 045 963,20	3 608 305,13	0,00	0,00
Leasingvastuut yhteensä	65 041,65	174 054,30	8 341,95	60 217,61
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	27 384,41	68 095,82	3 995,63	23 331,00
Yhteensä	4 111 004,85	3 782 359,43	8 341,95	60 217,61
39.-40. Vastuusitoumukset				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	11 466,00	11 466,00	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	8 360,63	8 838,38	0,00	0,00
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
	Kunta			
	2019	2018		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta	11 432 539,00	11 075 318,00		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus	7 522,00	7 115,38		
41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut	77 751,24	77 751,24	0,00	0,00
Sopimusvastuut yhteensä	77 751,24	77 751,24	0,00	0,00
Arvonlisäveron palautusvastuu				
	91 255,80	108 101,97	78 645,42	91 081,21
Johdannaissopimukset				
Sopimukset ovat voimassa 29.1.2029 asti.				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaa)	-30 394,00	0,00	-30 394,00	0,00

10.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.			
	Kunta		
	2019	2018	
Yleishallinto	21	20	
Opetus- ja kulttuuritoimi	54	51	
Yhteensä	75	71	
44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut			
	Kunta		
	2019	2018	
Kokoomus	552,00	67,25	
Vihreä Verkko ry	247,00	337,50	
Keskusta	1 521,50	1 791,50	
Perussuomalainen	110,00	98,00	
....			
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	2 430,50	2 294,25	
45. Tilintarkastajan palkkiot			
	Kunta		
	2019	2018	
Tilintarkastusyhteisö A			
Tilintarkastus	-5 294,00	-4 824,00	
Muut palvelut	-2 914,00	-2 820,00	
Palkkiot yhteensä	-8 208,00	-7 644,00	

11. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVOISTA

Tilinpäätös	sidottu
Pääkirja	sähköinen arkistointi
Päiväkirja	sähköinen arkistointi

KÄYTETYT TOSITELAJIT

SAP R/3 talous- ja toiminnanohjausjärjestelmä

Ostoreskontran tositteet	KR, KA, KG	sähköinen arkistointi
Ostoreskontran maksut	KZ	paperinen arkistointi
	ZP	sähköinen arkistointi
Myyntireskontran tositteet	RV, AB	sähköinen arkistointi
Myyntireskontran suoritukset	DA, DZ	paperinen arkistointi
	ZP	sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuuden tositteet	AA, AB, AF	paperinen arkistointi
Kirjanpidon muistiotositteet	SA, AB	paperinen arkistointi
	GL	sähköinen arkistointi
Palkkatositteet/Populus	SA, K8, L1	paperinen arkistointi
Maksuliikenteen tositteet	ZV	paperinen arkistointi
Liitetietotositteet		sähköinen arkistointi
Ostoreskontraerittelyt		sähköinen arkistointi
Myyntireskontraerittelyt		sähköinen arkistointi
Palkkakirjanpitoerittelyt		sähköinen arkistointi

Arkistointi hoidetaan SAP järjestelmällä. Järjestelmä on kahdennettu kahteen eri paikassa olevaan konesaliin ja tiedot kopioituvat automaattisesti.

Kunnan pääkirjanpito on tehty SAP R3-nimisessä kirjanpitojärjestelmässä, kassajärjestelmänä on Basware maksuliikenne-järjestelmä, pysyvien vastaavien ja poistojen laskentajärjestelmänä on tilikauden aikana ollut SAP R3, palkkojen laskennassa on Populus-järjestelmä. Laskujen kuvat arkistoituu IXOS-järjestelmään.

12. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Pukkilassa 30. päivänä maaliskuuta 2020

Vs. kunnanjohtaja

Kunnanhallitus

Juha Rehula

Markus Kalliokivi

Juha Ahola

Leena Clewer

Minna Järvenpää

Anja Leino

Matti Pirhonen

Kimmo Sihlman

Terhi Tikkala

Ari Vatanen

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Pukkilassa

BDO AUDIATOR OY

Ilpo Malinen
JHTT